

ampliādis: p castr' et ciuitatib' muniēdis:
p hostib' feriēdis et se defendēdis. Que
oia xps fecit. Ipe em in mūdū veniēs spūa-
lis ecclie edificū pstruxit: cui' ipemet an-
gular' lapis et fundamētū fuit. Ipe etiam
plateas .i. latitudines p'loz vel humiles et
planas mētes fidelū diuersis lapidib' .i.
donis vel virtutibus strauit. Ipe qz pontē
pnē ad flumē pcti ptransendū fecit. Ipe
hostes spūales p nob expugnavit. Ipe lu-
pos .i. hereticos: et canes .i. psecutores ef-
fugauit. Ipe aut infirmitates varias tam
carnales q' spūales sanauit. Ipe turrez
regis .i. potentias bñ regentū ampliavit.
Ipe etiā ciuitates et castra .i. fidelū habi-
tacula angeloz .i. custodia muniuit. Ipe
etiā a demonib' et q'buslibet tērationibus
nos p'egit et defendit. ¶ Xps etiā assimi-
lat chrysolito q' est lapis egyptiacus vt au-
rū lucēs sic ignis scintillans. et mari sillis
ad viroz declinās. Ita dñs noster Iesus
xps sicut aurū lucens p sapie splendo-
ran: scintillās p doctrine feruozē: mari si-
mlis p passionis dolorē: ad viroz incor-
ruptionis tendēs p carnis resurrectionē.
Ite die Diasco. q' chrysolitus in auro po-
situs et in sinistro lacerto portatus terrere
et fugare demōes dicit. et timores noctur-
nos inuat: et melancoliā euacuat. Que si-
ue vera sint siue nō: tñ p silitudinem veris-
sime xpo competūt. Qui tunc ponit in au-
ro quādo p cunctis diligit: quia sicut au-
rum pcedit omīa metalla: ita amor xpi de-
bet excedere omnes alios amores. Sz tūc
in sinistro lacerto portat quando aduersi-
tas et tribulatio p eo panēter sustinet. Et
qñ in tribulatione eius exemplū p oculis
habet: vel ipsius auxiliū inuocat. Ipse
em deuote inuocatus fugat demones: id
est tentationes manifestas: et timores no-
cturnos: id est tentationes occultas q' ma-
gis sunt timende. et euacuat melancoliaz:
id est tristitias et accidias .i. consolationes
infundendo. Ipe em electos suos hic reso-
uet per grē consolationez: sed in futuro re-
plebit eos perfecta consolatione cōne glo-
rie. In qua ipse cum patre et sancto spū vi-
uit et regnat deus et nunc et semper in secu-
la seculoz Amen.

Explicit liber secundus de simi-
litudinibus rerum.

Incipit plogus libri tertij.

Videte ficul-

neā et oēs arbores cū pro-
ducūt iā ex se fructū scit:
quā ipse est estas: ita et vos
cū viderit: hec fieri: scito:
te quā ipse est regnuz deiz
Luce. xxi. Verbū eterni patris et dei vnige-
nitus filius nostre pditioni cōpatiēs et p-
uidens salutē sicut nobis sillis fieri voluit
in natura: qz .i. exinanīuit semetipm formā
serui accipiēs: in silitudinē hominū fa-
ctus et habitu inuētus vt homo: ita etiam
nobis se sformauit in doctrina. Hā sicut
verbū caro factū est: et verus homo est: sic
hominū doctor effectus est: et modo hūa-
no nos docuit. Natural' nāqz modus est
hominū: quoz intellectiua cognitio a sen-
su sumit initū ex sensibus intelligibilia ca-
pere. et p visibilitū silitudines corpoz etiā
in inuisibilitū et spūalib' noticiā deuenire.
Quē modū factor hominū vt homies in-
strueret: tenēs cū nos de spūalibus doce-
re voluit: frēntissimē de corp'alibus reb'
taz naturalibus et politicis metaphoras
introduxit: sicut in euangelijs patet. Has
aut silitudines rex xps tāto moderamine
tradidit: vt in eis non tm rudes facillime
informaret: sed et quozcūqz ex cella inge-
nia sublimē exerceret. Quapropt in ver-
bis ppositis plantaz seu arboz exemplū
introduxit ad regni dei tempa designāda.

Videte inqt ficulneaz et omnes arbores
et. Abi nō ociose dñs inf omnes generali-
ter arbores de ficulnea solum curauit face-
re mentionem: vt pote de cuius singularif
folijs legunt pmi nostri parētes post trās-
gressionē pcepti nuditatis sine ignominā
conterisse. Hāc Hēn. iij. dicit: Apri sunt
oculi amboz. s. Ade et eue. Quoz cognouit
sent se esse nudos psterūt folia ficus et fe-
cerūt sibi pericōmata. Vult ergo nō incon-
grue dñs q' sicut ficulnea in mūdi pncipio
humane transgressionis pmi exiit regu-
mentū: ita qz in mūdi termino fiat vicine
humane reformationis indicū. Quā pdu-
cūt inqt ex se fructū scitis quā ipse est estas.
Abi nota q' non incongrue d'ominus per
fructificationē cōmuniter arboz que tēpe
fit estatis regni dei et iudicij vltimi pūiaz

Liber tertius

fm illud Apli. j. Corin. xv. Sra dei suz id quod su. ergo ex gra dei nutrimur. Si qs ergo ex hoc cibo siue nutrimeto relectus sit. i. q gratia dei habeat in se vtiliter piru sumit: qz no obest sz pdest sz tribulatione incurrit. Quia licet tribulatio grauis sit ad portandū: tñ laxat: id ē purgat pctm r confortat etiā animā ac roborat in bonū. Itā virtus in infirmitate pficit: sic Apli dicit. ij. Cori. xij. Sed si qs esset ab hoc nutrimeto: vacuus r ieiunus. i. gratiā non habens: tūc enī tribulatio nocet ex eo qz generat ei plerūqz: aut cōstipationē. i. duriciā mētis r desperationē. aut vermē: id est impatiente in quietationē. aut colicā: id ē implacabilē iracundie passionē. **Ca. V**

Amoris diuini

Agnis cōseruat i asperitate carnis r in humilitate mētis: cui exemplū apparet in iunipero que ē arbor aspera r aculeata habēs folia signās asperitate penitētie. Juniperus etiā ignem cōseruat: qz si accendit vir extinguit: in tantum vt si proue ei sub cineribz operiatur vsqz ad annū vt dicit minime extinguit. vt dicit Isid. In asperitate ergo iuniperi accipe asperitate carnis. in cineribus hō eiusdē intelligat humilitatē mētis: in hōis diuiti pfeuerat diuini seruoꝝ amor. **Itē** amor charitatis etiā mala conuertit in bona. Itā sicut dicit Apli Roma. viij. Diligentibus deū omnia cooperant in bonū. Huius exemplum apparet in piro: quia pira imatura que sunt pontica r dura r grossa et ad esum mala per decoctionem ignis efficiuntur bona. Sic p decoctionem r vigorē ignis charitatis etiā magne r grosse aduersitates cedūt homini in bonū salutem anime per patientiam quam charitas generat. Nam patēs est charitas sicut dicit Apli. j. Corin. xij. **Item** amor charitatis assimilatur cingiberi quod radix ē herbe calidum r humidum: r valet cōtra frigiditas causas pectoris r pulmonis: stomachi dolorē r intestinorum mitigat: ventositates extenuat. Quanto autē est albus r recentius tanto acutius r mellus. Sicut cingiber igitur radix est herbe sic charitas est radix iusticie et sanitatis anime: Ephe. iij. In charitate radicati r fundati. **Ipsa** etiā cum sit ignis spiritalis est ca-

lida qz facit mentes feruere: r nihilominus ē humida faciēs lachrymas fūdere. **Ps. lxx.** Transiuimus per ignē r aquā: r eduxisti nos i refrigeriū. **Ignis** ē charitas: seruoꝝ: aqua lachrymarū humor. **Ex** quibz duobus in anima refrigeriū magnum relinquitur. **Hec** est que repellit frigus accidie causantis in pectore: id ē in intellectu frigiditas cogitationes. r in pulmone: id ē in voluntate frigiditas affectiōes. **Hec** est etiam que mitigat dolores interiores impatentie vel ire: r extenuat ventositates r inflationes vane glorie r supbie. **j. Corin. viij.** Sapientia inflat: charitas edificat. **Similiter** est amor dei etiā tanto melior r acutior quāto albius: id est mīdius r recentior: id est seruentior: ne sez vetustate tepescat. **Itē** charitas amor assimilatur petroselino.

Primo ppter originē: qz maxime in petris r in locis petrosolis orit: r propterea dicit petroselinū. **Loca** aut petrosa sūt corda imitatorū xpi. **De** quo dicit Apli. j. Cori. x. qz petra erat xps. **Et** in talibz iuenitur rus charitatis amor. **Ande** ipse dicit: **Hoc** est pceptū meū vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. **Secūdo** ppter odore. **Itā** petroselinū ē odoriferū: qz sez amatores dei etiā pimos p bonoz operū recreant odorem: sicut Apli dicit. ij. Cori. ij. **Christi** bonus odor sumus. **Tercio** ppter calorem: qz petroselinū est herba calida r seca: viretica r aptiua: diuisiua r cōsumptiua: stomachi confortatiua: r appetitus excitatiua. **Similiter** charitas amor mentē calefaciēdo r inflammādo habet virtutes aptiua: quia cor deo aperit. r diuisiua: qz a mūdo per contemptū diuidit. **Item** cōsumptiua: qz humorē. i. amorē peccati consumit. **Item** confortatiua: quia cōfortat ad bene operandum. et appetitus extinctiuam: quia scilicet mentem excitat ad celestia appetendum. **Capitulum VI**

Charitia affini

Alatur cepe. **Primo** ppter cōplexionis frigiditatem: qz cepe frigiditas est frigide r viscose nature maxime qd est oblongum r illud qd est rufum: et illud quod est crudus. **Similiter** anaricia et inordinatus amor temporalium animam infrigidat calorem charitatis excludēdo. **Item** inuiscat eā fortiter capiēdo r re-

Handwritten marginal notes in a smaller script, including the word 'Capitulum' and other text.

uendo: et recipere si sit oblonga. i. diuturna
 ses in homine inueterata: qz tunc semp ere/
 scit. **¶** Item si rufa. i. inflamata ex paupertatis
 necessitate. **¶** Item si cruda. i. non cocta tribu/
 lationis igne: qd aliqui purgat aiam vel sal/
 tem minuit amorem mundi. **¶** Secdo ppter
 nutrimenti modicitate: qz cepe crudū mo/
 dicū: imo nullū quasi nutrimentū corpi tri/
 buto auri modicū nutrimentū frequēter con/
 fert etiā ei⁹ auri corpi: qz multi ppter auari/
 etiā etiā sim corpi⁹ misere et tenuiter viuūt:
 sed anime penit⁹ nullū: quia vtiliter pro
 anima sua auarus sua bona non tribuit.
¶ Tertio ppter nocumētū multiplicatē.
 Nam cepe crudū et comestū colericos of/
 fendit: qz videlicet auaricia irā ad quam
 colera inclināt incendit. **¶** Item hmoi cepe
 inflationē gignit: qz diuitiaz abundantia
 quā auaricia colligit: inflationē supbie in/
 ducit. **¶** Item acumine suo caput percutit et ni/
 mis comestū insanā facit et terribilia som/
 nia ostēdit. Sic nimia pspertitas diuitiaz
 quā auari habēt facit eos infatuari. **¶** Item
 ad litteram habēt quādoqz auari somnia
 terribilia somniant latrones et p̄dones:
 vel qz post somnū mortis facilius eoz di/
 uitie tanq̄ vana somnia euanesūt. Job.
 xvij. **¶** Quis cū dormierit nihil secū affert.
 Apert oculos suos et nihil inueniet. **¶** Item
 suo odore facit lachrymari. Quia frequē/
 ter auaricia est causa fletus et doloris: qz
 quando auarus p̄dit que diligit cruciatu
 suo et dolore cogit lachrymari. **¶** Item auar/
 icia assimilā iusquiamo q̄ ē herba vena/
 nosa et mortifera: ppter quod d̄r insanā.
 Et hec vt dicit Diaseo. habet virtutē con/
 stringendi et somnū puocandi. Similiter
 auaricia veneno cupiditatis extinguit vi/
 talē calozē charitatis: et ita ē causa mortis
 sp̄ialis. i. Job. ij. Si q̄s diligit mūdū nō ē
 charitas patris in eo. **¶** Item cōstringit cor
 auari ad nō subuentendū pauperi: et bur/
 sā ad nō restituendū. Hec etiā est q̄ causat
 circa sp̄alia pigriciē et negligētie somnū:
 Ps. lxxv. Dormierunt somnū suū etc.

Capitulum VII

Bonū homo as/ similat arbori bone. Bona enī arbor illa iudicā ē q̄ ē fructuū maturitas fructuū plalital et fructuū suauit

tas. Et h̄ tria tāgūt: Matth. vij. Bona ar/ bor fruct⁹ honos facit. In eo q̄ dicit facit fru/ ctus: tāgūt fructuū maturitas. Sed in eo q̄ dicit fructus in plurali: tangit fructuūz copiositas. In eo q̄ dicit bonos: intelligit tur fructuū suauitas. Quēdā ergo arbor/ res sūt ex quib⁹ nullus nascit⁹ fruct⁹ ppter defectū humoris: et sūt hoīes ociosi et iner/ tes: q̄ ppter defectū amor⁹ nihil boni ope/ rant. En arbores hmoi ne ociose terrā oc/ cupent excident et in ignē mittent. Quē/ dam vero faciūt fructū sed paucū: qd ē p/ pter paucitatē humoris et calor⁹. Et tales sūt in q̄bus ē modicus humor cōpūctōis et modicus calor dilectionis inuenit sine frequētia bone opatiōis. Sunt etiā quat/ tuor cause alie q̄re. s. arbores aliq̄ sūt fru/ ctū modicū faciētes. **¶** Pr̄ia ē q̄n sunt ni/ mis frondose: qz humor q̄ debet trāsire ad fruct⁹ cōuertit ad folia. Et tales sunt q̄ delectant tñ in folijs verbor⁹. En assim/ lan⁹ ficulnec cui dñs maledixit Matth. xj. **¶** Secda cā ē q̄n nimis sunt p̄cere. s. humor enī a radice ascendēs p arboris altitudi/ nē et latitudinē late se diffūdit et ad ramof trāsirens paulatim euanescit. Magni enī viri et plati aliq̄ sūt ifructuosi: qz ea q̄ de/ berēt dare paupib⁹ expēdūt i suis vanita/ tib⁹. Ambro. dicit. Quis se sociat auibus et pecus pecozib⁹: piscis piscib⁹: solus tu hō cōsortē excludis: feras icludis: parietē ve/ stis auro: et paupes nudas vestimēto: pa/ nē petit paup et nō accipit: equ⁹ tu⁹ auz s̄ dentib⁹ mādit. Tertia cā ē q̄n sūt nimis vetuste: qz tūc vt dicit⁹ est s. ca. j. radix in/ durat et frigiditate stringunt poi radi/ cis: ita qz humor q̄gredi nō pōt q̄ plāta nur/ triat et fructificet. Sed si p̄foret radix aut scindat et illi scissure imitat lapis tūc trahit tur suce⁹ p lignū radiceis et purificat et fer/ tilior effici. Sic dicit P̄bs de amygdalo an/ tiq̄ si p̄foret radix ei⁹. Qñ igit aliq̄s ē ve/ tulus in pctō tria forania siue scissuras in/ corde suo optz facē. p̄mū p dolorē stringit/ nis. scdm p pudorē p̄fessōis. tertiu p labe/ rē satisfactōis. **¶** Quarta cā ē q̄n arbor n̄ āputat: qz tūc humor q̄ quertere ē i fructūz quertit i ramuculos sup̄fluos et iutiles. En arbor meli⁹ fructificat si hō ab eo sup/ flua remoueat eo qz humor q̄ trāsit i nutr/ mētū sup̄fluoz ill⁹ remouit trāsit i fructum. Job. xv. Quēz q̄ facit fructū purgabit eum

est: Occidentalis: quod scilicet contemplatiuus melior est quam actiuus ex eo quod contemplatiuus est calore solis. id est amore christi magis calefactus. et splendore. id est sapientia magis illustratus sicut pars orientalis excedit in calore et splendore. Tertio notamus in croco floretatis aspectus: producit enim crocum florem caput habentem ad viole modum et in medio tres ramulos. Quasi autem flos croci est conuersatio viri boni qui debet esse purpurea per charitatem: violatia per humilitatem: et triplicata per fructificationem: scilicet ut fructificet deo sibi et proximo. Vel sicut dicit Bernardus. Et uiuat humiliter deo: ordinate sibi: et socialiter proximo. Quarto notamus in croco coplerionis reperamētum: est enim calidus et siccus in primo gradu et in suis qualitatibus temperatus. Sic etiam bonus homo et prudens et in caliditate. id est spirituali feruore et in siccitate. id est abstinentie extenuatione temperatus est secundum debitum gradum. id est discretiois modum. Quinto notamus in croco utilitatem effectum. Nam crocus multum est confortatiuus: et ualet contra debilitatem stomachi et contra cordis defectum: quod boni multum alios confortat: debiles. id est tepidos: et corde deficiētes. id est pusillanimes uigoroando suis consilijs exhortationibus et exemplis.

Capitulum VIII

Bona malis uel etiam inter se inuicem differunt moraliter: sicut differunt inter se plante naturaliter. Differunt enim plante uel arbores a se inuicem primo in semibus: quod quedam ex se semine bono generant quedam uero ex malo. Et dicit Album. quod ex malo semine non pueniunt de facili bone plāte: nec ex bono de facili male: Quis in animalibus et potissime in hominibus sepe uideat contrarium. Cuius ratio est ut idem dicit: quod plāta est terre affixa propter quod uniuersum a terra recipit nutrimentum: animalia uero non sic. tum propter uarietatem coplerionis. tum propter uolubilitatem uoluntatis. similiter ergo inter homines illi homines ex malo semine nascuntur qui malorum exempla imitantur. Sed qui bonorum imitantur uestigia illi ex bono semine oriuntur. Malum enim semens: est semē uiciorum quod seminavit diabolus. Nam superbiā seminavit in adam: inuidiam in Cain: incontinentiam in Amecb: gulam in Esau: auar-

itiam in Balaam: iram in Saul: accidit in Achitophel. Quis qui in huiusmodi uitijs illos imitant: hi sunt qui ex malo semine nascuntur. Unde dicit in epistola Iude: Ne illis qui imitant am Cain abierunt: et errore balaam seducti sunt. Bonum autem semen est quod seminavit christus: scilicet humilitatem in matre: fidem in centurione: abstinentiam in iohanne baptista: continentiam uirginitatis in iohanne euangelista et sic de alijs uirtutibus: in quibus qui eos imitant ex optimo semine nascuntur. Nota tamen quod arbor siue planta ex malo semine nata bona effici potest auxilio culture. Unde dicit Aristoteles in libro de vegetabilibus et plantis: quod si scindat radix arboris et illi scissure imitat lapis: secunda fiet si erit sterilis. Cuius ratio est secundum albumas quod pro scissura fit grossi et non rix humoris uaporatio et caloris aeris circūstantis attractio cuius uirtute fit illius mali humoris consumptio et quedam plante inuouatio. Ipse etiam philosophus dicit malogranata stercore potius non firmata et aqua dulci rigata melioratur. Sicut ergo de malicia mutatur in bonitatem auxilio culture: ita malus homo efficitur bonus auxilio penitentie. Sed debet fieri scissio. id est apertio radice. id est cordis per contritionem: et oratio per confessionem: et inuictio lapidis. id est pleuerantie firmitas uel persistentie soliditas apponit: et finis humilitatis cum aqua consumptionis uel doctrine spiritualis quod dulcis est. uel aqua hec apponenda est elemosyna quod ignem ardentem extinguit aqua et elemosyna resistit peccatis: Eccl. iij. Secundo differunt plante siue arbores quo ad locum siue situm secundum que inuenitur in eis triplex differentia: una est quo ad abundantiam humoris: quod quedam plante nascuntur in terris quedam in aqua: quedam in petra. non tamen omnino sine terra: quedam uero in arena. Sed que in petra pariter crescunt: quod humor est paucus et cito arefcunt nisi per appositionem humoris et terre ab hominibus adiuuentur. Sic quidam homines spirituales sunt plantati in terra. id est humilitate fundati. Terra enim est elementum in finem et stabile. et ideo designat humiles: et bene proficiunt: et omnis qui se humiliat exaltabitur. Luc. xliij. Quidam uero plantati sunt in aqua gratie uel penitentie uel sapientie: et isti etiam crescunt uel proficiunt. Ps. j. Erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum etc. Quis

dam vero in petra. i. in corde duro et parū deuoto. et ita cito deficit. **N**ā petra ē dura et parū humorosa: Luce. viij. Aliud cecidit supra petra et exoritur aruit qz nō habebat humorē. **Q**uidā sūt plantā in arena: in qbus sez nullū ē humor grē diuine. **N**am arena dicit ab ariditate. **I**sti sūt peccatores quoz fructus vani et inutiles sūt. **N**ota ergo sicut dicit Aristot. qz plante que nascunt in locis aridis: sūt parue quantitatē ppter paucitatē humoris. **Q**ue vero in locis humidis fluminalibz et maritimis: sūt maioris quantitatē ppter abundantiam humoris. **I**lle tñ qz crescit iuxta ripas marium salsoz nō multū crescit ppter arenaz multitudinē et attracti humoris siccitatē. **S**ed sicut idem **P**hs dicit: in xra mare rubū hōc fallit vbi arbores magne fiunt ppter abundantiam humoris et calor. **E**x qbz patet qz in hōibus sicut in arboribz tanto magis fit augmentū (in arboribz qdē corporale: i. hōibz vero spūale) q̄to magis abūdat calor et humor. **I**n hōibus calor dilectionis et humor deuotiōis. **S**z cauendū est ne sit humor saluus. i. deuotio tristis et sicca sicut hypocritaz: de qbus dñs dixit **M**atth. vij. **N**olite fieri sicut hypocrite testes: sed debet eē deuotio leta et dulcis. **N**i si esset forsitā tristitia pueniēs: vel ex penitētia hē peccati recordatiōe: vel ex passionis xp̄i cōpassiōe. q̄ qdē ambo p mare rubū designant. **Q**uia vtraqz cōpunctio seu deuotio licet salua v̄l amara sit: tñ aiaz ipinguat et auget. **S**ecūda differētia localis attendit in plantz respectu caloris solaris. **N**ā plante q̄ site sūt versus oriētē citi? cōualescūt ppter aspectū solis et sufficientiā caloris. **S**ed versus occidentē ecōtrario se habēt ppter defectū caloris solis. vt dicit Aristot. **E**x q̄ habet qz ania citi? cōualescit in spū: si sit i ea aspect? solis. i. discretio rationis: et sufficientia calor. i. debita mēsurā dilectiōis. **D**e qua dicit **D**iligēs dñm deū ex toto corde tuo etc. **T**ertia differētia localis attendit in plantis fm temperiē aeris. **N**ā sic dicit **A**lbumasar: **S**i aer vbi nascit plāta fuerit nimis calidus: poris aptis calor natural euaporabit: et ita plāta siccabitur. **S**i vero frigid? nimis plantā suffocabit: s; tēperies ei? nutriēt et pseruabit. **S**ic plātationē pnie i hōie ardor luxurie v̄l gula euacuat: frigid? accidiē dissipat. **S**z tpa-

ta abstinentia nutriēt et pseruat. **N**ota qz fm Aristot. **P**lāta q̄tuo indiget. i. semine terminato: et in sua spē pfecto: maturo et a putredine seruato. **I**te loco plāte q̄tuo. **T**ertio humore moderato. et dico moderato: qz ex humor? tēpē magis seruat plāte nutrimentū. **Q**uia si humiditas fuerit nimia: poroz opulatio fit p q̄s nutrimentū trāsit ad icremētū arboris. **E**t eodē mō siccitas si supabundauerit: poroz et viā p̄strictio erit: et sic vtroqz mō impediēt nutritio arboris. **S**ed si p̄tēpato fuerit calor? et humoris: erit p̄cessus plāte ordinarius et vtilis. **Q**uarto indiget planta: vt dicitū ē aere mediocriter temperato. **E**odē mō aia penitētis indiget semine spūali doctrine. **D**e quo Luce. viij. **S**emē ē verbū dei. et istud semē debet esse terminatū et mēsuratū fm capacitātē auditiū: et h; regulas fidei catholice. **I**te seie elemosyne. **D**e qz **A**p̄ls: **Q**ui semiat in būdictiōibz etc. **L**oci. ij. **E**t hoc semē debet esse in sua specie pfectū p charitatē. i. vt elemosyna in charitate fiat. **D**ico in sua specie: qz plures sūt elemosynaz species et modi siue corporaliū siue spūaliū. **I**te indiget semine opariōis bone. **D**e quo **E**ccl̄s. xj. **M**ane semia semē tuū: v̄l spe ne cesserit manus tua. i. bona opa oparine de finas: et in mane iuuentur: et in vespere senectutis. **H**oc semen debet esse maruz ad v̄lseretiōez vt. i. cū debita maturitate et discretionē bonū opus fiat. **I**te semine diuine grē sine quo alia nihil valerēt. **E**t de h̄ semine dicit **J**oh. iij. **S**emē ei? i. grā i eo manet. hoc semē debet pseruari a putredine pcti cū q̄ esse nō pōt. **S**ecundo indiget plantatio pnie loco sibi q̄tuo. **N**ā ali? locus cōpetit plorāti vel ozati. i. secret? ali? elemosynā faciētis: qz publicus vbi sint v̄l pueniāt paupes: s; nō public? ad ostētiōnē: similit? alia loca cōpetūt actiuis et alia cōtēplatiuis. **T**ertio indiget humore. i. nutrimentali et cibo t̄pato vt sit q̄dam abstinentia: s; tñ discretā. **Q**uarto indiget aere mediocriter t̄pato. **I**n aere em̄ q̄ multarū varietatū ē susceptiu? penitēs intelligitur spūs q̄ t̄pat? eē mediocriter debet. **Q**uia nec nimis calid? vt aliq̄ sibi supra vires assumat tanq̄ p̄sumptio sus: nec nimis frigidus vt. i. spūalia et sibi q̄tuo neglecta negligat tanq̄ sit accidiosus: s; debet esse p̄ discretione ordinate tēpat? **T**ertio differē-

rūt arbores in p̄tib⁹. s. partiū suaz multi-
tudine ⁊ paucitate: magnitudine ⁊ puita-
te: fortitudine ⁊ debilitate. Cuius diversi-
tatē cā est diversitas humoris: q̄ i aliq̄bus
est lacteus vt in ficib⁹: ⁊ talis in latū ⁊ in
longū ē ad se diffundendū idone⁹. ¶ In q̄/
busdā vero ē viscosus: vñ nec ad extensio-
nē aptus. In q̄busdā vero ē acur⁹ q̄ ex sua
fortitudine ad multā extēsiōnē ē apt⁹. Et
raritas arboris accidit ppter insufficien-
tiā humoris: spissitudo vero ppter sufficiē-
tiā calorē ad dēfensionē humoris. Quia
si aut humor lacteus q̄ puuli. i. incipiētes
nutriunt ē deuotio actiuoz. Sz quasi hu-
mor acutus ⁊ subtilior: ē contēplatiuoz in
q̄bus etiā ē calorē charitatis abūdantia.
Et iō tales habēt ptes. i. ramos opoz plu-
res p̄ frequentiā: maiores. i. lōgiores ppter
seuerantiā: ⁊ fortiores ppter cōstātiā siue pa-
tentiā. Sz q̄si humor viscosus ē amor p̄pri-
us auaroz q̄ ab eis nō sepat. nec facit ad
alios extēdit. Ande deficit in eis calor ⁊
charitas: quia charitas nō querit que sua
sunt. Et iō eorum ptes ⁊ rami. l. opa siue
dona sunt pauciora minorā ⁊ debilioza.
¶ Quarto differūt arbores in frondib⁹.
¶ Primo in frondiū variatiōe: qz quedam
arbores siue plāte habēt folia aspera p-
pter dūiū terrestritatis ⁊ siccitatē. Que-
dam vero habēt folia lenia. ppter eq̄litate
aque humectantē ⁊ p̄portione debilitā cali-
ditatē. Sic supbi in q̄b⁹ dominat amor ter-
restris ⁊ siccitas: qz carēt humore pietatis
habēt folia. i. x̄ba aspera: h̄ ē p̄meltiosa
et alios aspantia. Sz illi q̄ humectant aq̄
diuīte sapiētie i q̄b⁹ existit debita caliditas
charitatis ⁊ benignolētie: h̄i habēt folia. i. x̄-
ba lenia ⁊ dulcia. ¶ Trē differūt arbores
in folioz duratiōe: qz q̄busdā arborib⁹ fo-
lia cito cadūt ppter humorē rax nō vinctuo-
sum ⁊ cito siccabilē. In q̄busdā x̄o p̄ma-
nēt diu ppter cām strariā. Sicut in illis q̄
bus deest vinctuosus humor grē ⁊ deuotio-
nis cito cadūt folia: qz cito decessit. p̄missa.
Wā sic facillē x̄bils p̄mittūt: ita facillē ⁊ ci-
to a p̄missis decessiūt. Sz illi i q̄bus econ-
trario ē grā ⁊ deuotio firmi sūt i p̄missis:
et isti sūt sicut arbores ex q̄b⁹ folia nō ca-
dūt. ¶ Ps̄. j. Et folium ei⁹ nō deficiet. Cū
tūc foliū defluit qñ facit strariā ei⁹ quod
alijs dicit. Trē folia arborū differūt in fi-
guratiōe. Quia quarundam arborum sūt

folia stricta: q̄rūdā lata: q̄rūdā acuta: q̄rū-
dā rotūda: q̄rūdā scissa: q̄rūdā solida q̄
oīa variā s̄m varitate humoris magis vt
min⁹ terrestris vel viscosi: ⁊ ppter calorē
equaliter vel in equaliter humorem exten-
dentem. ¶ In hoc autē significatur q̄ ver-
ba siue corrigentiū siue docentium siue cō-
sulentium nō semper debēt esse vñiformia:
sed diuersificari debēt nō solū i substantia:
sed etiā in modo p̄ferendi: s̄m exigentiaz
psonaz negocioz loco ⁊ tēporū. ¶ Qui-
to differūt arbores in florib⁹. Quia q̄daz
arbores florēt q̄ est ppter puri ⁊ subtilis
humoris existētiā in medulla. Quēdā ve-
ro sūt q̄ nō florent ppter nimīā viscositatem
humoris: eo q̄ subtiliari nō possit: nec pro-
pter suā vinctuositatē in subtilē floz s̄bsta-
tiam dilarari vt patet in ficu. Quēdā etiā
nō habēt flores ppter liq̄ditatē q̄ nō pōt
in floz substantiā coagulari: vt patet in pal-
ma ⁊ s̄sibus de q̄bus exemplificat P̄bs.
¶ Per flores q̄ ex subtili ⁊ puro generāt
liquore: intelligūt subtiles meditatiōes et
pure: ⁊ p̄sideratiōes cōtemplatiū q̄ req̄-
runt puritatē affectus ⁊ subtilitatē intelle-
ctus. An nō in oīb⁹ arboribus. i. in omni-
bus h̄oīb⁹ etiā bonis hec inueniūt: ex
eo q̄ in q̄busdā licet sit humor vinctuosus
deuotiois ⁊ grē tñ ē grossus. Quia lz qui-
dā habeāt mentē deuotā: tñ habēt eā sim-
plicem et grossam: ⁊ ideo non aptam ad
subtiliora contēplanda. et licet nō habe-
ant flores tamē possunt habere dulces fru-
ctus: id est opa sicut habēt iste arbores fi-
cus et palma. ¶ Illi autē in q̄bus abūdat
liquid⁹ ⁊ fluidus humor carnis: id ē amor
carnalis multo minus apti sunt ad flores
contēplatiōis habendos. Sexta differen-
tia est in fructibus. Quia quedam arbo-
res sūt infructuose q̄ fructus nō p̄ducūt:
sed folia tantū emittūt. Et talibus assimi-
lant mali xp̄iani: q̄ verba p̄fessionis fidei
habēt: h̄ opera fidei non habēt Ap̄ls. Iu-
rum. j. Confitent se nosse deus: factis au-
t. m. negāt. ¶ Trē mali doctores ⁊ prelati q̄
solum habent verba doctrine sed non ope-
ra vite: Mat̄h. xxij. Dicūt ei ⁊ nō faciūt.
¶ Trē illi qui verbis promittūt vel vouēt:
sed factō p̄missa vel vota non implent.
De quibus dicitur: Ecclesiastes. v. Me-
lius est non vouere q̄ post p̄missa vo-
ta non reddere. Duplicet enim deo inside-

Liber tertius

lis & stulta pmissio. ¶ Quedam vero arbores sunt fructuosae. Circa quod notandum quod arbor ad fructificandum indiget triplici ex teriori fomēto. scilicet humore terre nutriente. Nam sicut in terra est mater plantarum: eo quod suo humore plantam mox matris nutrit: ex quo etiam nutrimento et humore fructus producit. Indiget etiam sole humore ipsum in medulla digerente et preparante: quia humor nutritivus non potest in platea transire ad materiam fructuum nisi prius calore ipsius plante adfecto calore solis decoquat et digeratur et ad locum emissionis fructus attrahatur. Et hic est quod in vere quando calor solis incipit auferri platea folia et fructus incipiunt emittere. quia sol suo calore partes plante et humores strictos a frigore procedente resoluit et digerit: et ad loca debita attrahit et deducit. Et hinc est etiam quod in locis multum a sole remotis plante paucae sunt et non fructificant. ut dicit Aristoteles. Cuius ratio est sicut Albumasar: quia illi qui sunt directe sub spectatione die habent per dimidium annum continuam: et per alium dimidium annum habent noctem. In estate igitur non potest ibi crescere platea: propter nimium calorem: nec in hyeme propter maximam frigoris continuationem. propter quod sicut dicit Aristoteles. platea ibi generata non habet vires ad fructus producendos deficientem causa. Nam calor qui est causa platearum et fructuum in una parte anni omnino modum excedit: in alia vero parte omnino deficit. ¶ Tertio indiget planta tempore. Indiget ei in hyeme ad humoris seminalis aggregationem: et vere ad humoris emissionem: tunc enim non est frigus vehemens humoris commixtus: nec calor vehemens adures. vel humoris pluviosus. Indiget etiam estate ad fructuum maturationem: et autumno ad fructuum repletionem et collectionem. Sicut ergo platea his tribus indiget ad fructificandum: sic etiam homo ad bene operandum et precipue in operibus actiue vite. scilicet calore charitatis cum humore pietatis et discretione sine oportunitate temporis. Omnis enim operis sine rei tempore est ut dicitur Ecclesiastici viij. Vel ad fructificandum per opera penitentiae indiget homo his tribus. scilicet humore compunctionis: qui sicut est plante. id est anime plangentis quoad nutrimētum: scilicet humor lacrymarum sicut illud Psalmi xlij. Fuerunt mihi lacryme mee panes die ac nocte. ¶ Item feruore dilectionis per quem mens qui primo fuerat peccato costricta resoluitur: humor deuotionis

attrahit et decoquit dum feruens effectus ad bonorum operum productionem producit. Sed attende quod feruor penitentis ut bene fructificet debet esse temperatus. id est discretus ut etiam dicitur est superius: ita ut nec deficiat per accidie frigore nec excedat per indiscretionem. Indiget enim in hyeme: id est tempore suo quo se ab exterioribus ad interiora recolligat: et vere. id est tempore quo abundant humoris pietatis per opera misericordie emittat. ¶ Item estare in qua per contemplationis meditationem vel orationem seipsum ad feruorem accendat: ut sic fructus maturos. id est opera perfecta exhibeat quousque finaliter sequatur autumnus: id est mortis tempus quo sue vite et totius ipsius fructus: id est premia colligat. ¶ Ca. IX

Charitas assumi
latur radice. ¶ Pro ratione originis. Quia ex humore de terra accommodato et caloris celestis beneficio radice generatur: et a calore celesti tora penetratur: nutritur et seruat. Similiter ex humore deuotionis attractio per feruorem orationis et beneficio celestis caloris. id est superni et increati amoris qui est spiritus sanctus generatur. id est diffunditur radice charitatis. et ab ipso calore celesti. id est spiritus sancto nutrit et conseruatur. Unde apostoli in oratione unanimiter perseverantes et cum deuotione expectantes spiritus sanctum acceperunt per quem charitas diffusa est in cordibus eorum et nutrita et conseruata. Hieronimus. xvij. Ad humoris mittitur radices. ¶ Secundo ratione firmitatis siue profunditatis: quia quanto materiei terre profundius se infigit tanto fortius arboris solidius et firmius fundamentum existit: sic quanto charitatis amor inest cordi profundius et infirius: tanto spiritualis homo firmitus et solidus fundatur. Unde apostolus Ephes. iij. In charitate radicati et fundati. ¶ Tertio ratione virtutis: quia quibus radice sit in subiecta molli: tunc fortissimos lapides vi caloris penetrat et effodit. Sic charitatis amor quibus patientia sit mollis. Nam molle non resistit tangenti et sic per factus non resistit ledenti. In iniuriam per iniuriam reddendo. sed potius ei parit. ¶ Item quibus sit per mansuetudinem dulcis: quia charitatis patiens est et benigna est: tunc fortissimos lapides. id est inanisimas percutientes seu cruciatos. Acute spiritus sancti superat et vincit: immo radices diuini amoris

petris duris magis cōdensant. Quia scz
charitat' affectus et effectus i duris et aspe
ris passiōib' mag' multiplicant. Job. viij.
Sup acernū petraz radices ei' dēnsabūf.
Quarto rōne actualitat' qz charitas oī
tpe hycmalī calozē et humozē in se colligit
quē vernali tpe foras effūdīt. Sic charitat'
tpe adueritat' i semetīpa pinguescit. Sz
pspirat' tpe alijs se effūdīt et p vigorē ope
ris pris reuiuifcit: Osee. xiiij. Erūpet ra
dir eius vt libani: Aug. Radix oīm bono
rū ē charitas: radix oīz maloz cupiditas.
Quinto rōne virozis: quia scz sic ex ra
dice ē viroz arbor: ita ex charitate meritū
opis. Uñ Hzego. dic' i Homelia: q' sic mul
ti arboris rami ex vna radice pdeunt: sic
virtutes multe ex vna charitate generan
tur. Nec habet aliqd viriditat' ram' bo
nis opis si nō manet in radice charitatis.
Miere. xij. Plātafi eos et radice miserūt:
pfectū et faciūt fructū Hzego. Quisqz in
charitatis radice se infert: nec a viriditate
deficit: nec a fructu ianescit. Itē charitat'
assimilat' cypresso. Prio rōe substantie.
Est enī substantia sicut cedro: qz sua substā
tia ē purribil' et semp i sua pmaet firmita
te. Videm' aut' q' ligna putrefcūt ex humo
re aquo supabundāte. Sz h nō charitas
putrefieri v' corūpi nō pōt: quia aqstas
i. vbenētia tribulatiōis nō pualet ptra
cā: Cant'. viij. Aque multe nō poterūt ex
tinguere charitatē. Secūdo charitas af
similat' cypresso et h rōne figure: qz cypres
sus in rotūdū ei' se erigit. Uñ etiā ei' fru
ctus figuraz imitat'. Et iō cypressi coniferi
appellant'. Rotūditas aut' figure pfectio
nē charitat' significat. Quia figura rotū
da siue circular' fm p hūm ē pfectissima fi
guraz. Uñ rotūditas cypssi ē pfectio cha
ritat'. Et iō fm Bp'z Colloz. iij. Charitat'
est vinculū pfectiōis. Nec ei' vltus ē q' mē
tē deo ligat et iungit et pūgēdo pfiē. Qd
sūt figura cypssi sursum tēdit signat q' cha
ritat' sursum trahit: Eccl'. i. Quasi cypressus
in altitudinē se tollēs. Qd aut' figura cy
pressi i conū se stringit et acuit: significat q'
diligētēs deū quāto pl' in charitate pfi
cūt temp magis se restringūt. s. ab illicit':
a supfluis et etiā a necessarijs. Sic q' ex fi
gura cypressi oñditur q' charitas hominē
perficit: perficendo erigit: et erigendo strī
git et vnit. Tercio ratione redolētē. Est

enī cypressi lignū fm B'is. Suauissimū (in
odoro: vñ folia habet licet amara: tñ odo
r reuolentat' vt dicit Plini'. Similit' odor
charitat': tā suavis est deo vt sine ipō nihil
redoleat: nā neq' eloquētia: neq' elemosy
na: neq' sciētia: neq' fides: neq' pphetiaz
neq' quodcunq' op' siue donū habet cha
ritate deficiente meritū apud deū. Sic ex
presse explicando per singula. i. Cor. xij.
Apls ostendit dicēs: Si linguis hominū
loquar et angeloz: charitatem autē nō ha
beam factus sum velut es sonans et. Au
gu. Charitas est sine qua nihil valēt om
nia: et que vbi cunq' fuerit ad se trahit om
nia. Charitas ergo tota est odorifera: ita
vt eius folia. i. verba licet amara et aspera
videant' interdū esse in delinquētū corre
ptione: tñ odorifera sūt in corripientis in
tentio: et medicinalia sūt in corrupti emē
datioe. Et ideo P'roū. xvij. dicitur: q' me
liora sunt vulnera diligentis q' fraudulē
ta oscula odientis. Nam diligens nō vul
nerat nisi vt medicus qui solummodo vt
sanet egrotum incidit et pcutit vltus. Vel
q' cypressus habet folia amara sed odor
fera: significat q' ille q' ex charitate diligit
et debet delinquentē amaricare ad penitē
tiam inducendo: et pusillanimum odore re
creare benigne cōsolando. Quarto ra
tione vmbre: qz cypressus vt dicit Plini'
habet vmbra multum gratiosam. Nec vmbra
gratiosa ad quiescendum est gratiosa
mors et requies deum diligentū: de qua
dicit P's. cxxvi. Cum dederit dilectis su
is somnum et. Vel hec vmbra cypressi est
refrigeriū ante in quo p charitatē exticto
vitioz et passionum est vlticiter quiescit
anima in sui dilecti fiducia: Cant'. ij. Sub
vmbra illi' quem desiderabam sedi. Vel
vmbra charitatis est protectio diuina quā
dilectio dei et pzoximi que sunt qst ale cha
ritat' acquirūt. P's. xvi. Sub vmbra ala
rū tuarū protege me. Item charitas ass
milatur casticifstule. P'imo rōne pdu
ctionis: qz. s. fructus est ex arbore pduci'.
Arbor igit' est spiritus sanctus. Ipe enim ē
arbor vite in medio paradisi: id est medis
in trinitate psona: cuius est p gratiā vni
ficare animam: scdm illud Job. vi. Spiri
tus est qui viuificat. Ibutus arbor' fruct'
est charitas: Gala. v. Fructus autem spi
ritus est charitas gaudiū et. Secūdo ra

competit charitati inquantū resistit mor-
 fibus inuidoz & detractorum. Item ptra
 reumaticas & frigidas causas inuat: qđ
 competit charitati inquantū expellit ab
 ania humana frigus accidie. Item contra
 lepra inuat: hec lepra ē auaricia q̄ fere oīa
 mēbra ecclesie inficit. Itā a minori vsq; ad
 maiorē oēs auaricie studēt. & B est ex dese
 etu charitatis: qz q̄ diligit mūdū nō ē cha
 ritas p̄ris i eo: vt d̄. i. Job. ij. Item calamē
 tum venenū ad exteriōra euocat. quod cō
 petit charitati q̄ venenū no ciuū supbie de
 corde extrahit & abijcit. Item charitas as
 similat carice que est ficus sicca a copia sic
 vocata. P̄mo quia carice affert senib?
 Nam carice a senib? in cibū sumpre dicū
 tur eos dēfēdere ne rugēt eoz cutis. Ra
 tio hui? est: qz rugositas accidit in senib?
 qz mēbra a naturali humiditate desiccata: in
 trinfecus strabunt & obrigescūt: & pellis
 corruat frigore & indurat. Sz carice hu
 mida ē & calida: & ppter humiditatē nō p
 mittit membra contrahi: & ppter caliditatē
 nō pmittit a frigore cōstringente corruga
 ri. Per senes aut̄ intelligunt̄ illi qui diu
 pta cōtinuāt: in his dedituri ab humore
 deuotionis & abundāti: in eis frigore ini
 quitatis. i. ppter defectū calozis charitatē
 nō solū inter? strabuntur mēbra p retra
 ctionē a bonis: sed etiā pellis. i. puerfatio
 exterior corruat deformat & imutat. Sz
 charitas repellēdo frig? malicie & replēdo
 aiām deuotiōis pinguedine phibet ptra
 ctū membroz. i. retractionē a bonis & ru
 gositatē pellis. i. deformitatē exterioris
 puerfatiōis. Secūdo qz carice pfert de
 bilib?: habet enī debiles pfortare & rōne
 saporis: qz est inter fructus dulcior & ratio
 ne cōplexionis bone: qz calida & humida.
 Sic charitas int̄ omnes virtutes plus de
 bilitatē anime roborat & cōfortat. Et ipsa
 etiam enumerat̄ ab ap̄lis. inter. xij. fruct?
 spūs: Gal. v. Int̄ omnes illos dulcior repe
 rit. Ipa etiā est calida p inflammationez:
 & humida p cōpassionē vel lachrymaz de
 uotionē. Tertio qz carice cōfert tenul
 bus. i. macilentis: qz ficus sicce multū s̄
 guinē grossū generant & multū impin
 guant. Sicut charitas multū sanguinē: id ē
 multū meritū generat. i. adijcit ante. An
 & multū impinguat eā. Quia diligent
 bus deum omnia cooperant̄ in bonū vt d̄:

Ro. viij. Quarto confert vocib? qz carice
 pectus mū dīficat: tūssim sedat: & vocē cla
 rificat. Similit̄ charitas pect? i. cor mūdi
 ficat & tūssim spūale sedat: & vocem clarifi
 cat. siue in cōfessione peccati: siue in laude
 dei: siue in exhortatiōe primū. Item chari
 tas assimilat̄ mente: q̄ licet frigida sit et
 sicca: amē habet virtutem dissoluendi cō
 fortādi & appetitū pmouēdi. Similit̄ cha
 ritas frigida ē inquantū extinguit ardo
 rem auaricie: & sicca inquantū desiccāt hu
 morem luxurie. Unde habet virtutē dissol
 uendi scz amoris mūdi vincula: & pfortan
 di corda debilia: & pmouēdi desideria
 sancta. Item mēta cocta in aceto fetozes
 minuit: purgat gingiuas putridas: matrū
 cem mū dīficat & pfortat. Item decocta in
 vino dolorē viscerū & renū placat. Dīc̄ eē
 Isaac: qz abominationē amputat & singul
 tum sedat. Que etiam omnia congruunt
 charitati: que tollit fetorem oris. i. vitium
 gulae. & mundat matricem. i. vitium lu
 ricie: & placat dolozes viscerum. i. vitii ire:
 & amputat abominationē. i. vitii accidie:
 q̄ spirituales delicias abomiat & fastidit.
 Item sedat singultū. i. vitii inuidie. Itā
 ille cui aliqđ inuidet d̄ ei esse in singultu:
 i. i displicentiā & in scandaluz. Ps. cxvij.
 Pax multa diligentibus leges tuā: et nō
 est illis scandalum. Caplm: X

Caro humana
 assimilāt feno: fm illd̄ Esa. xl.
 Omnis caro fenū rē. Dicit̄ ibi
 dē Hlofa v fenū nascendo habet virozē:
 crescēdo habet decorē: & habet vltimo flo
 rē: sz tandē siccatur solis ardore redigif̄ in
 puluerē. Item p̄cū & siccū nutrimento ē ali
 qđ deputatū. Sicut humana caro nascēdo
 habet virozē vite: crescēdo decorē forme. &
 post augmētū qñq; flozem fortune & tpa
 glorie. Sed solis ardore. i. grauis tribula
 tiōis vlt̄ infirmitatē feruore siccata. i. exbau
 sta redigif̄ in puluerē vel mortis vel infir
 me delectiōis. Item v fenū. i. corpus p mor
 tē p̄cisū & p totalē p̄uatiōnē vite presen
 tis siccatur: sic quādo ē in sepulchro clausū
 vel humatū ipsum efficiat nutrimentū ani
 maliū. i. csa vermū. Eccl. x. Cum mortie
 tur homo hereditabit serpentes bestias &
 vermes. Unde v̄rificatoz quidam dicit:
 Post hominē veruis: post vermez fetoz

Liber tertius

et horrore. Sic in nō hominē vertit omnis homo. Bern. sup Cant. Tur carnē preciosis rebus impinguas ⁊ adomas quā post paucos dies vermes deuorabūt in sepulchro: ⁊ animā tuā bonis opibus nō adornas q̄ etiā deo ⁊ angelis p̄tanda est in iudicio. Tur anīam tuā vllipendis ⁊ ei carnem preponis: dominā ancillari ⁊ ancillā dominari magna est abusus. **I**te caro amilatur taxo: que taxus est arbor venenata: ex cuius succo fiunt venena: ⁊ cui⁹ vmbra dormientib⁹ sub ea est mortifera. Dicit enī Diaco. q̄ lignū hoc si ignem arripiat: inextinguibile ignem seruat. Habet enim taxus principaliter hec tria. s. venenosum succū mortifex vmbra culū: inflammabile lignū. Succus taxi ē carnis delectatio q̄ anīam venenat: sed vmbra taxi ē carnalis vita siue cōuersatio q̄ anīam necat: fm illud Ro. viij. Si fm carnē vixeritis mortificabit. Sed ignitio taxi ē concupiscētie vel fomiti inflāmatio q̄ impetū durat. Potest ei in hac vita fomes peccati mitigari: sed nō extingui dū scz hō est in carne corruptibilis. Licet in beata virgine ex puilegio gratie: pmo quidē in sua sanctificatio ne. s. in vtero matris sue fomes dicat fuisse nō fm essentia extinet⁹. In alijs tamē hominibus cōter semper viget: ppter qd̄ semp est in eis aliqua repugnantia carnis ad spiritū. Et iō dicebat Ap̄s ad Ro. vij. Inuenio aliā legem in mēbris meis repugnantē legi mentis mee. Hierony. in quadam epistola: Hos gestam⁹ laqueū nobiscum: circumferim⁹ inimicū: carnē nostrā loquor de pctō nutritā corruptam nimis ipsa origine: sed multo amplius p̄aua consuetudine vitiatā. Hinc est q̄ tam acriter aduersus sp̄m cōcupiscit q̄ assidue murmurat ⁊ impatiēs est discipline: q̄ illicita suggerit: q̄ nec ratio obtempat: nec vllō timore inhibetur. **Capitulum XI**

Castitas continentie assimilatur cinamomo. **P**rimo ppter geniturā. Hāc cinamomū verū inter arbores ⁊ tribulō ⁊ repes ⁊ rupes dēsas gignit: ⁊ iō cum magna difficultate colligit. In q̄ significat q̄ p̄tētia carnis nō ī mollicie delitiose vite

gignit v̄l seruat: s; in asperitate p̄tē ⁊ in austeritate abstinentie. Hāc dicebat Ap̄s. i. Cor. ix. Castigo corpus meū ⁊ in seruitutē redigo ⁊c. **I**te. li. ij. de sumo bono. Scz sūt q̄ incorruptā seruat castitatē. s. sobrietas: opatio: asperitas cultus. cobibitio sē suum cauta: sermonis honestas: ciuitatio oportunitat. Hāc p̄ q̄cū magna difficultate p̄tētia cōseruat v̄l habet. Hāc sicut dicit Aug. li. iij. sermonū sup Matth. iij. In ostia certamina xp̄ianoz duriora sūt p̄tētia castitatis. Hāc ibi p̄tētia pugna ⁊ rara victoria. Hāc dicit Matth. xij. Cū discipuli dirissent ei: Si ita est hōi cū voce: non expedit nubere: nō oēs capiūt Xbū istud: sed q̄bus datū ē. In quo arduitate p̄tētie dñs ostendit: q̄ ab ei⁹ cōsecratioe deficit hōi virtus cōis. **S**ecdo ppter staturā: quia cinamomū est virgultū in india vel ethiopia r̄mmodo duoz cubitoz. Subtilites enī ⁊ replicatos habet culmos crocei vel nigri color. Duo ergo cubiti cinamomi signāt duos gradus p̄tētie: vnus est cōtinere se ab illicito coitu q̄ om̄ib⁹ cōperit etiā incōiugatis. Alius ē abstinere a licito. s. etiā a cōiugio vel coniugali vsu. et ista cōtinentia nō est om̄is: s; paucor. vt patet ex Xbo dñi supradicto: q̄ nō oēs capiunt verbū istud. Culmi autē cinamomi subtiles replicati q̄ sūt crocei vel nigri ⁊ terminatio arboris ⁊ ramoz sūt p̄fectioes cōtinentiū. **C**ōsistūt ḡ p̄fectioes p̄tētiū in subtilitate ⁊ p̄tētiōis: in replicatioe dilectionis: vt. s. habeāt dilectionem dei ⁊ primi. Ita vt amor. primi inde reflectat ī deū qd̄ est cū ip̄e prim⁹ ppter deū diligit: ⁊ ite amor dei in primū rependat. s. vt q̄ diligit deū diligit ⁊ frēm suū. **I**te nigredie humilitat: q̄ scz niger color X̄tutē habet visū cōgregandi: qd̄ respectu aliaz X̄tutū cōpetit humilitati. Quia q̄ ceteras X̄tutes sine humilitate cōgregat: quasi puluere in ventū portat: vt dicit Grego. Sed precipue humilitat debet castitati adesse: quia sicut Grego. in Mora. dicit. Nulla est castitas carnis quam nō cōmendat humilitas. In crocitate feruo: deuotionis significatur. ex eo q̄ color croceus intensionem caloris demonstrat. Hāc auces que calidissime complexionis sunt extrema habent crocea: vt pedes atq; rostra qd̄ accidit ex abundantia humous siccī ⁊ calidi. que natura ei⁹

ad extrema. et propter hoc sic colorant. Et si
milititer color croceus iterum signat inten-
sionem caloris ex distemperantia sanguinis in
epate. Ergo moraliter illi habet colore croce-
um qui habet feruorem intensum. s. ad deum et ad
proximum. et hic est charitatis color: sine quo
nihil castitas valet. Ita sicut dicit Bernus.
castitas sine charitate non lucet: tolle cha-
ritate oleum lampas non lucet: tolle cha-
ritate castitas non placet. Ex omnibus ergo colligi-
tur quod illoz cōtinētia est perfecta quae sunt casti in
carne: subtilis in cōtemplatiōe: replicati in
dilectiōe: nigri et despecti in sui humiliati-
one: et feruidi in deuotiōe. **Tertio** propter
fracturam: quae quae cinamomū frangit quod
dam de eo spirantem ad modum nebulae emit-
tit. An culmi eius fracti reddunt visibile splen-
dorem. Fractio autem cinamomi. i. castitati
est peccati luxurie in qua est spiramentum sensibile
quod. s. in actu luxurie euaporat sensibiliter
de corpore multum de spiritu et naturali calore. et
lō coit debilitat corpus ut physici dicunt.
Sed multo magis ab anima dum per peccatum luxu-
rie castitas frangitur: euaporat ab anima et per
diffusionalis gratia et calor charitatis. Et lō propter
peccatum anima remanet debilitata ut tentatiōibus
carnis postea superuenientibus resistere non pos-
sit. **Quarto** propter siccitatem: quae. s. cina-
momū non redollet nisi siccat. An oportet quod
arescat ad hunc ut odor reddat ut dicit Philo-
sophus. Sicut nisi caro arescat per abstinentiam ab
humore luxurie: non reddit deo odorem cōtinē-
tiae. De hoc odore dicitur Eccl. xxiiij. Sicut cina-
momū et balsamū aromatizās odorem de-
dit. Balsamū enim coniungit cinamomo: quae si-
cut per cinamomū cōtinētia: ita per balsamum
abstinentia signat. Ita balsamū corpa mor-
tua incorrupta seruat: quae quantum dissoluit
tantum consumit: et lō abstinentiam recte signat:
quae a multiplici corruptiōe tam infirmitatum
quam superfluitatum corpa mortalia cōseruat. et
quantum resoluunt de humore pinguedinis: tam
consumit de humore et vigore libidinis. An
cinamomo balsamū subiungit: quae castita-
ti abstinentia obsequit. **Quinto** propter col-
lecturam: quae cinamomū cum magna difficultate
colligit. An enim folis ortu vel post so-
lis occasum nulla licentia colligendi admit-
tit nec dat. An non colligitur in nocte sed solum
in die. Collectum autem cum fuerit sacerdos me-
tam diuidit parte deo deponit: reliqua mer-
cator emit. Quod autem cinamomū non de no-

cte sed tamen de die colligitur: significat quod con-
tinētia diligens non amat latibula tenebro-
sitate: quae haec luxuria querit. Job. xxiij.
Oculus adulteri obseruat caliginem. Ita si-
cut habet caliginosum animum: ita quirit tene-
brosum locum. Sed cōtinēns diligit diem honestatis:
sicut illud Roma. xij. arma lucis: ut sicut
in die honeste ambulemus. **Sexto** propter
mensuram. Attendit enim in cinamomo du-
plex mensura. s. quantitas et qualitas. **Qua-**
titatis quidem: quae summa bonitas est in summa
te virgultorum ad longitudinem unius palmi.
quod autem duorum est modicum valet: quae modi-
cum habet corticis in quo bonitas eius cōsi-
stet. Sicut summa bonitas et perfecta continentia
est in summitate virgultorum. i. i. virginum puri-
tate: quae virginitas tenet in carne summitate.
id est extremitate. Est enim quasi radix con-
iugium: medium viduitas: sed extremum et summum
virginitas. An haec extremitas est tamen unius
palmi ad differentiam coniugii quod est quasi
duorum palmorum: quod seorsum in vitro coniungit me-
suram exigit debite honestatis. **Tres** vidui-
tas est duorum palmorum. Quasi enim unius pal-
mum habuit dum in coniugio fuit. alium vero
oportet quod habuerit dum vidua remansit. Ita
in vitro statu debita quaedam mensura re-
quiritur habende honestatis: quae aliter et
aliter. Sed virginitas unius solum habet. quae vir-
delicet honestatis mensuram in summo semper
uniformiter tenet. Alia est cinamomi mensura
in qualitate duplici quam habet: quae cinamomū
ut dicit Plato est calidum in tertio gradu et
siccat in secundo. Sicut in cōtinētibz ut se obser-
uare potest oportet esse triplicem gradum calidi-
tatis. i. triplicem amoris. Ita tres latrones
theclaurum quem habent in vasis fictilibz. i. i.
fragilibz corpibus tollere molliunt. s. mun-
dus qui persequitur: caro. i. carnis appetitus qui
blandit et diabolus qui latenter decipere et in-
uisicare nititur. Sed contra haec omnia defendit
amor dei sicut tamen ut dicit Bernus. sit amor fortis
ut. s. non frangat a mundo persequente. **Item**
amor dulcis ut non attrahat a carne blan-
diente. **Tertio** amor sapiens ut non decipiat
tur a diabolo insidiante. Et est triplex gra-
dus caliditatis cinamomi: sed adhuc ne-
cessarius est duplex gradus siccitatis. id est
duplex modus abstinentiae: corporis desiccantis:
vnius qui deficiet carnis humoris sub-
trahendo ei cibum seorsum ieiunium. alius sub-

Liber tertius

frabendo siue temperando potū r hic est sobrietatis. Nā luxuriosa res est vinū: r iō subtrahendū: sicut dicit Valer^o maxim^o q^o vini vsus romanis feminis olim inco- gnitus fuit. ne. s. in aliqd deteri^o laberen- tur. Porrimus em̄ in temperatīe gradus a Libero pfe ad incōcessā venerē esse con- suevit: vl saltē ē tēperādus: fm̄ illō Ap̄li. j. Timoth. v. Modico vino vtcre pp̄ sto machū. Septio ppter electurā. Nam il lud cinamomū ē eligendū qd̄ ē subtile: et acutū habēs sapore dulcedini intermixtū cū multa aromaticitate r colore subrufuz. In qbus significat q^o electoz p̄tinentia est: cū s̄tilitate abstinetie: cū acumie pu- dentie: cū sapore r dulcedine deuotionis interne: cū aromaticitate r odore mūdicie et cū rubedine charitatis inflāmte. Itē qz castitas amat tenuitatē cibi r sobrieta- tē potus: assimilaf lenti q̄ amat terrā tenu em magis q̄ pinguem: r acrē sicū magis q̄ humidū. Similit enī castitas magis di- ligit victus tenuitatē q̄ delictiurū pingue- dine: qz perit castitas in delitijs sic Bern. dicit. Itē potius sobrietatē pot^o q̄ nimi- am vini humiditatē vt dictū ē supra. Et iō naçarei dño consecrati non solū mente: sz carne vinum nequaq̄ bibebant.

Capitulum: XI

Contemplatio- nis r oratiōis p̄tinuatio aiām ī melius prouebit r a casu pecca- ti protegit. Tūc exemplū apparet in oli- uis: de qbus dicit Plinius q^o q̄diu sunt in arboze nō pereunt: sed quāto diuti^o ibi sunt tanto meliores sūt. Semp enī vt dic- nouas vires resumūt r difficilius inde ca- dunt. Quasi aut̄ oliua suspensa in arboze est aīa leuata in cōtēplatiōe vel oratiōe. que quanto ibi diutius potest persistere: tanto manifestius est eam magis ī deo p- ficere: quantoqz ibi melior fit tanto diffici- lius cadit in peccatū. vel quāto aliquis cō- tinuat q̄tē contemplationis: tanto diffi- cilius inde cadit. i. tanto molesti^o recedit. Item contemplatio assimilaf mandra- goze, p̄tio propter suauitatē odoris. Nā dragora enī sic est dicta: eo q^o mala. i. po- ma habeat mire redolētia. Cant. vij. Nā dragoze dederūt odorē suum in portis no- stris. Nanc herbam quidā fingunt babe-

re radicē humane p̄sone similem: sed p̄tra- riū s̄z in Platone. Quasi autē ponia mā dragoze sūt studia cōtēplatiue vite que multū redolēt deo. Et iō Ben. xxx. Rachel que cōtēplatiuā vitā signat mandrago- ras a lya accepit: r sibi viri thozi r filioz partū cōcessit. Quia scz vita actiua q̄ per lyan signaf viro suo: id est deo ī labozib^o et dolozibus p̄sentis vite fructificat. q̄ per partū filioz significat p̄ qbus Rachel mandragoras obrinet: qz. s. cōtēplatiua vita suauia deo r grata valde studia possi- det. Et iō dicit Prosper in li. j. de vita con- templatiua. Actiua vita habet sollicitum cursū: cōtēplatiua gaudiū sempiternū. In hac acq̄rit regnuz: in ista p̄cipit. hec facit pulsare bonoz operū velut qbusdā mani- bus tanuā: ista vocat cōsūmandos in pa- triā. In hac p̄tēntur mūdus: in illa vide- bitur de^o. Secūdo ppter insensibilitatē saporē: qz but^o herbe coctez vino immire^o et potat^o boīem insensibilē facit. An̄ ill q^o rū corp^o incidendū ē datur ne dolo: senti- atur. Nā sicut dicit Dial. Ista potata vt di- ctū est ita dormire fac q^o oēs dolozes com- p̄scit: ita vt nec ferri nec tpsis sentire dolo- rem q̄s possit. Sic continue p̄tēplatiōis intuit^o cū vino etiā diuini amor^o atqz eter- ne consolatiōis admixtus abstrahit aiām q̄tis a sensibilib^o: sicut fm̄ Aug. sūt ab- stract^o Paul^o r rapit. Et iō dicit. ij. Cor. xij. Siue ī corp^o siue extra corpus nescio: de^o scit: Unde ipsa cōtēplatiō ē q̄ factos martyres dū secarent r vrent^o r moib^o afficerent varijs: ita īsensibiles fecit vt ni- hil de illis penis curaret tanq̄ si eas nul- latenus sentirēt. Aspiciēbāt enī p̄ contem- plationē deū remuneratōz. Tertio p̄tē- platiua vita assimilaf mandragoze p̄ se cūditatē plis: qz fm̄ Cōstātinū r Pliniū mandragora s̄z prebere feminis vntē ad concipiendū: r hoc si ex nimio calore ma- trix sit ipedita: qz cū hec herba frigida sit et sicca matricē ad pueniētā reducit: r sic ad cōceptū dispōit: pp̄ q^o mulieres frigi- das nō inuaret: sz pot^o ipediret. Sic p̄tē- platio celestis p̄remij dū ad bene operan- dum sollicitat ipsam animā fructib^o meri- torū secūndat: si tamē nō sit in cōtēplā- do anima per accidiam vel negligentiam frigida. Item cōtēplatiua vita actiue ad- dita secūndioz eam facit scz operib^o bo-

Liber tertius

Capitulum: XIII

Correctio senes

Cora petri assimilata carduo. **P**ri-
mo ratio e figure: qz cardus her-
ba est aculeata habens hastas et in sumo
capitella habes spinosa. Per hastas acu-
leatas intellige correctione grauiozem fla-
gelloy et hmoi. Sed p capitella spinosa in-
tellige coreptione asperoy verboz. s. pun-
gituoy q sez metē delinquentū excitando
ad ppriuz sensum reducit: **E**ccl. xij. Qui
pūgit cor pferit sēsu. **I**te **E**ccl. xij. Verba
sapientū sicut stimuli et qsi clauis in altū de-
fisi tē. **H**ego. in regist. Clauis atqz stimu-
lis verba sapientū cōparant: qz culpas de-
linquentiū nesciūt palpate sed pungere:

Secūdo rōne efficacie: qz succo cardui
capilloz fluxum curat. **S**ilr seuera corec-
tio capillos capitis. i. virtutes mētis con-
seruat et pfirmat. **H**ā dū vnus vitū seue-
re corrigif alter ne defluat timore seruat.

Idemqz q flagellat dū de vno vitio cor-
rigif ab alio pferuat. **J**ob. x. Assitatio tua
custo diuit spūz meū tē.

Tertio rōne me-
dicine. **E**tenī cardui sūt matrici putilles: qz
scilicet correctio aspera ad penitētie gram-
reuocat: q sez est vt matris i qua peccator
penitēs iterato cōcipif et format in esse spi-
ritual. **I**te carduus mulieres plurimuz
tunat: et ad literā corectio aspera necessa-
ria est oīno mulierib⁹ infrunū. **E**t adhuc
talis corectio necessaria ē mulierib⁹. i. mē-
tib⁹ q nimis molles et fragiles sūt ad pec-
candū. **H**ā sicut dicit **C**assio. iniquitas mor-
taliū sine fine vagaret: si eā medicinalis i-
crepatio minime refecaret. **E**t iō sicut idez
Cassio. sup **J**ps. xxxviii. dic: occurrēdū ē
ne tractu tempis intemperata malicia cō-
ualecat: et vires iniquitatis dissimulatio vl in-
dulgentior gratia subministrat. **S**ed clari-
us audita corectio doceat imperitiā et cō-
pescat audaciā.

Caplm: XV

Cupiditas assi-

Cupiditas assi-
milat radici. **C**upido quia p ra-
dicē arbor terre inheret et ab ea
humore accipit quo nutrit. **H**ā fm **J**psm
Radix habet oīs officū: qz p eā plāta su-
scipit nutrimentū sicut anīa p os. **S**ilr per
cupiditate anīa inheret terrenis. **E**t sicut
plāta mediāte radice nutritur terre humi-

do: sic cor hoīs mediāte cupiditate pascif
terreno lucro. **A**n cupiditas est os cordis
insatiabile. **P**ro. i. xxx. Tria sūt insatiabi-
lia: **I**nfern⁹ et os vulue tē. **S**ene. xvj. epi-
sto. **A**disti aliqui canes frasta panis aper-
to ore captantes: quicqd acceptum prius
itegrū deuorat: tēmp ad spes futuri biat.
Idē euenit nobis qēqd expectātib⁹ for-
tuna ptecit: id i fine vlla volūtate dimitti-
mus: statim ad rapinā alteri⁹ erecti et ato-
niti i epicuroz istud chaos incidim⁹ quod
inane et sine termino ē. **S**ecūdo qz radix
seqf cōplexionē terre in q nascif: et sic cupi-
ditas sequif pditionē hoīs in cui⁹ corde
concepif. **A**n diuersa est in diuersis. **H**am-
auius est cupid⁹ de diuitijs: supbus cu-
pidus de dominijs: curiosus et de reb⁹ va-
nis: et sic de alijs. **H**ā in oīm pctōre est cu-
piditas immoderata alicui⁹ rei. et isto mō
cōsiderādo cupiditate siue maliciā est qd
dam vitū generale quod includif in oīm
bus vitijs. **E**t iō dic **A**ug⁹. i. li. de libero ar-
bitrio q auaricia q grece phylargiria dici-
tur nō solū in argēto vel numis: sed in oī-
b⁹ reb⁹ q imoderate apperunt intelligēda
ē. **E**t **H**ego. dic iō in quadā **H**omelia q au-
aricia nō solū pecunie: sed etiā scētie et alti-
tudinis ē cū supra modū sublimitas ambi-
tur. **T**ertio qz radix ē causa diuersaz pul-
lulationū. **H**ā virtute radices pullulat sti-
pes: rami: frōdes: flores et fruct⁹. **N**ihil cū
est in arbore quod prius nō fuerit in radice.
Eodē mō multa sūt mala q pullulat ex
radice cupiditatis: **A**pls. j. **T**imoth. vj. **H**a-
dit olim maloy est cupiditas. **S**up q **X**bo
dicit i **H**omelia **B**asil⁹ q cupiditas ē trās
gressiōis mal⁹: magistra nocēdi: pūpila-
ria iniquitatis: auriga malicie: siccaria virtu-
tū: seditiōis origo: fouea scandaloy. **D**icit
q cupiditas pecuniaz et diuitiaz: de q p-
prie: **A**pls iohē sic ptz ex eo qd pmlerat:
Qui volūt diuites fieri tē. **I**dē ciro dē tē
radix oīm maloy: nō qz oīa mala ex cupi-
ditate semp oriānt: s; quia nullum malum
ē qd nō interdū ex auaricia siue cupidita-
te nascat. **H**ā sic dic **I**nnocēti⁹: **N**ec ē q sa-
cilegia cōmittit et furta et rapinas exercet:
et pdas et bella gerit et homicidia: simonia
ce vendit et emit: iniquitatis petit et recipit: iniu-
ste negociat et fenerat. **I**nstat dol⁹: iminet
fraudib⁹: dissoluit pactū et violat iuramē-
tū: corūpit testimoniū et puerit iudiciū.

[Marginal notes in a smaller script, partially legible, including the word 'Significans la...']

Liber tertius

peccatū p̄trahūt q̄si inflicto vulnere crue-
tant. **T**ertio qz sūt serpentū cōcātiue. s.
oculatiue. p̄pter qd̄ Eccl̄s. i. 8: Qui dis-
sipat sepe in mordebit eū coluber. scz q̄ lat̄
tat inf spinas. Sic diuitie latibulū sūt ser-
pentiū infernalū. j. Timo. vj. Qui volūt
diuites fieri incidūt in tentationē ⁊ in la-
queū diaboli: ⁊ in desideria multa ⁊ inuti-
lia que mergūt hoīez in interitū. **Q**uar-
to qz spine sunt sibi inuicē complexue. Sic
eni se mutuo cōplectunt q̄ facili⁹ fascicul⁹
spinarū excutit q̄ partes separent. Sic di-
uitie habite difficulter bene dispensant: et
ideo q̄sultus est totū simul on⁹ deponere:
fm̄ illud Matth. xij. Vende oīa q̄ habes
⁊ da paup̄ib⁹. **Q**uinto qz spine sūt ignis
incentiue. Diuitie enī sūt materia ignis cu-
piditatis in p̄nti. Ps. cvij. Exarserūt sic
ignis in spinis. ⁊ ignis infernalis in futu-
ro: Esa. xxxij. Spine gregate igni cōbu-
rent. **S**exto qz spine sunt seminum suffo-
cātiue. Hā p̄pter suā densitatē radios so-
lis intercipiūt: ⁊ rosas uas celi guttas ad
ea q̄ sub eis sunt descēdere nō p̄mittunt: et
ideo q̄ iuxta spinas vel infra seminant nō
de facili cōualcescūt. **A**nde Lu. viij. Aliud
semen cecidit iter spinas: ⁊ simul exorte spi-
ne suffocauerūt illud. Similiter diuitie suf-
focant sua sollicitudine fructū seminis ver-
bi dei. Et ideo dicit ibidem Lu. viij. Q̄d au-
tem in spinis cecidit: hi sunt q̄ audierunt ⁊
a sollicitudinib⁹ diuitijs ⁊ voluptatibus
uite suffocant ⁊ nō referūt fructū. **T**er-
tio diuites q̄ abūdant diuitijs uisitant ⁊ frequen-
tantur. q̄i uero sunt paupes cōtemnunt ⁊
abijciunt: sicut arbor q̄ diligenter seruat
custodit q̄i fruct⁹ est in ea: sed ablato fru-
ctu negligit ⁊ exponit: ut p̄tz in uinetis q̄
claudunt ⁊ custodiuntur tpe fructus: sed
postea exponunt: **P**rouer. ix. Diuitie ad-
dunt amicos p̄limos. a. paype autem ⁊ hi
quos habuit separant. **Ca. XIX**

Doctrina sacre
Scripture assimilaf apio. **Q**uarto
mo qz aptum est herba q̄ sple-
nis ⁊ epatis. opilationes. i. vias opilatas
aperit. **P**er epar autē ⁊ splenē q̄ sunt duo
mēbra intrinseca ⁊ multū vtilia corpori: in-
telligunt⁹ duas intimas ⁊ vtilissimas potē-
tias anie scz intellectū ⁊ affectum. Et sicut
splen attrahit nutrimentū ab epate scz bu-

morem q̄ nutrit: sic uolūtas ab intellectu
trahit p̄ns oblectū a q̄ mouet. Hā bonum
op̄bensum i intellectu est uolūtas obie-
ctum ⁊ mouēs ipam: utriusq̄ autē potētie
vias aperit doctrina sacre scripturę: qz in-
tellectui aperit viā ad deū cognoscendū: et
uolūtati ad deū diligendū. **D**e q̄b⁹ v̄ijs di-
citur **P**rouer. iij. Aie ei⁹ uic pulchre ⁊c.
Secundo qz apij vis semen ⁊ radij molib⁹
venenatis succurrit: ut dicit **D**ialco. **M**or-
sus venenosi sunt tentatiōes diaboli: qui-
bus uerba sacre doctrine optime docēt do-
minē obuiare. **A**h dñs **M**atth. liij. a dia-
bolo in deserto tentat⁹ sacre scripture: hā
in q̄libet tentatiōe opposuit. **I**ndurit enīz
p̄tra eū tria testimonia de lege q̄b⁹ ipm̄ vi-
cit ⁊ repulit: sicut figuratū fuerat. j. **R**eg.
xviij. in **D**avid: q̄ **S**olia p̄stravit trib⁹ la-
pidib⁹ de torrēte: ⁊ sic chas⁹ diaboli supe-
rauit trib⁹ testimonijs de lege: ut dicit **S**lo-
sa. **Q**uo exēplo etiam nos docemur sacre
scripturę x̄bis repellere tentatiōes. **H**am si
tentat te d̄ supbia ⁊ appetitu honoz respō-
de ei: scriptū est **E**ccl̄. ix. **Q**uid superbi-
ra ⁊ cinis: ⁊ iterū **E**ccl̄. vij. **M**oli āre ab
hoīe ducātū neq̄ a rege cathedrā honor⁹.
Si tentat de appetitu diuitiaz rīdētēptū
est. j. **T**imo. vj. **R**ibil intulim⁹ in hūc mū-
dū: band dubium qz nec auferre qd̄ possu-
mus. **E**t iterū: **Q**ui volūt diuites fieri in-
cidūt in tentationē diaboli. **T**er-
tio si tentat de appetitu delitiar carnalīz. **R**ūde ei. j.
Coynth. xv. **C**aro ⁊ sanguis regnū dei nō
possidebūt. **S**lofa. **P**er carnē ⁊ sanguinē
uenter ⁊ libido. i. pctā carnalia designant.
Tertio qz apij tristitiā expellit ⁊ letici-
am inducit. **H**a est quoddaz gen⁹ apij qd̄
dicit apij rīfus: eo q̄ hūozis melancolicū sit
purgatiuū: tristitiā expulsiuū ⁊ leticie in-
ducentiū: imo dicit q̄ si q̄s ipm̄ in magna sp̄-
ritate recipit: rīdēdo eū occideret. **S**ic do-
ctrina sacre scripture melancoliā. i. tedij
expellit. vñ **S**ap. viij. **H**ōz h̄ amaritudinē
uersario illi⁹ nec tedij educit⁹ ipm̄. **T**er-
tristitiā inger dicit: **M**atth. vj. **H**olīstieri
tristes. **T**er-
Ter-
re magnū solatiū p̄bet h̄ hui⁹ miserie inco-
latuz. j. **M**achab. xij. **H**abentes solatio lu-
bros sanctos. **Ca. XX**

Alemosyna assu

Liber tertius

Sic sapiētū vba tenellos hofes. i. spū debiles sine pusillanimes a ventē psecutionū: r a pluuīs. i. ipetū inundatū tribulationū r a caumatib⁹ internax r tationū pfortādo: istrūdō: minādo munitū r defendūt. Et interdū etiā sapiētes r eloquentes viri p patria seu ciuib⁹ suis siue adūsantib⁹ cōtradiceōdo: siue salubritē pfulēdo siue versucias r neq̄cias detegēdo: inuidentū v̄l hostiū tētib⁹. i. odijs r psecutiōibus se exponunt: Esa. xliij. Posuit os meū dñs q̄i gladiū acutū. Sñ ptra eos q̄ h̄ nō faciūt dicif Ezech. xiiij. Nō opposuist⁹ vos mūr p domo isrl. Tull. in rhetozic⁹. Quia ita se armar eloquētia nō vt oppugnet cōmoda patrie: s̄ vt r p his pugnare possitis mibividef r suis r public⁹ reb⁹ vtilissim⁹ atq; amātissim⁹ suis. **T**ertio rōne firmitat⁹: qz folia cito avēto mouent⁹: r hincinde q̄stantur: s̄ ppter abūdantiā hūoris nō facile ab arbore diuidunt⁹. Sillr gratiosi in v̄bis: sicut a v̄to vane laudis r fauoris hoim plerūq; agitent⁹: tñ si hñt abūdantiā humoris. i. diuini amoris siue iterne deuotionis nō facilliter ab arbore christo: v̄l ab arbore xtuose vite p elationē v̄l vanā glām separant⁹: Ps̄. i. Folius eius nō defluet: r oia quecūq; faciet p̄sperabunt. **T**unc folia ppter ventū ab arborib⁹ cadūt: qñ viri eloquētes ppter merū obmutescūt. Sed h̄ amic⁹ dei nō accidit: qz eos intim⁹ amoris v̄l ab oī timore defendit: Act. iij. Petrus r tohes h̄ humore. i. amore spūs pfortati: pncipib⁹ sacerdotū phibētib⁹ ne docerent in noīe iesu r̄derūt: Nō possum⁹ q̄ audiuim⁹ r vidim⁹ non loqui? **Q**uarto rōne fructuositat⁹: qz fruct⁹ sub folijs sunt pmo vitētes: tandē maturescunt: r calore solis dulces fiūt q̄ pri⁹ amari fuerunt. Sic sapiētes viri sub folijs v̄boz pducūt fructus opez: q̄ fruct⁹ apparēt virides. i. gratiosi aspiciētib⁹: r maturi. i. discreti discentib⁹: r dulces. i. lapidi suscipiētib⁹. Faciunt enī viri sapiētes opa gratiosa: discreti r fructuosa. vel eoz fruct⁹. i. act⁹ sunt virides p fidē: maturi p spem: dulces p charitatē. Et h̄ ē calor solis. i. amor christi q̄ oia facit dulcescere etiā amara q̄q; Lanq. ij. Fruct⁹ ei⁹ dulc⁹ gurturi meo. Et artēde qz sicut modici p̄cij ē in arbore frōdositas siue fructib⁹: ita modici valoris v̄bozitas siue opib⁹. ppter qd̄ dicit Grego. in. vj. lib.

mora. qz ille bñ loquēdi facundlā p̄cipit: q̄ sinū cordis p recte viuēdi stndia extēdit: nec loquētiā p̄cētā p̄cedit: cū linguā vita antecedit. **Q**uinto rōne mutabilitat⁹: qz q̄rundā arboz folia in estate viridia r decora sunt. in autūno pallefcit: sed i byeme cadūt r in terra putrefcūt. Sic eloq̄nia sapientū seculi in estate. i. in tpe fauoris virefcit p vigore: s̄ in autūno sole deerscēt. i. deficiēt hūano fauore pallefcit. i. debilitatur p timore. In byeme autē. i. psecutionis tempore cadit. i. penit⁹ deficit p obmutatōnē: r aliqñ in fra putrefcūt p mali cōmēdationē r approbationē siue fauorationē. Et tūc dicēdū ē eis illud Esa. v. V̄boz q̄ dicit⁹ bonū malū r malū bonū. **C. XXII**

Exhortatio ad bene faciēdū vel ad malū dimittendū diuersimode fieri debet fm diuersas q̄litatē eoz quos horari oportet. **C. i.** exēplū apparēt in ficu. Nam ficus sterilefcit aliqñ ob defectū humoris: aliqñ vero ppter nimā abūdantiā humoris. sed si accidit ob defectū humoris: subuenit ei p s̄uenientē simū r aquā dulcem: sed si supabundat humor arbore clausi pfortat⁹: sic humorē euacuat. Illi autē boni nes sterilefcūt. i. a fructu bonoz opez deficiunt: r h̄ est ppter defectū humoris. i. ppter defectū vigoris: q̄ vitio subiecti sunt pusillanimitatis r timoris: r isti inuandī sunt cū simo q̄ plantā calefacit. i. cū doctrina vel exhortatiōe inflāmate r accēdētē ad bonū: r cū aqua dulci. i. cū dulcedē doctrine r verboz: vt attrahant ex ipa dulcedē exhortatiōis ad hūorē bonitat⁹. Nā si h̄ tales pusillanimes q̄s vtēret asperitate v̄boz: potl⁹ desperaret q̄ p̄ficeret: r iō q̄ talis est: dicit p̄rosper in li. scō de vita tēplatiua lenit castigar⁹ reuerentiā exhibet castigātā. Asperitate autē nimie inrepatōis offensus: nec correctionem recipit nec salutem. Patet q̄ in exhortatione talū si appareat calor amoris impellēs: r dulcedo v̄boz demulcēs: sequit bonoz opez secūditas crescēs. Illi autē ad modū ficus sterilefcūt ppter humiditatis excessū q̄ bona opa ex supbia dimittūt: vel ex nimia abūdantiā spaliū que inducit ad supbiā r p̄emptū spūaliū: r tales perfoadī sunt clausi. i. terribilib⁹ r asperis verbis

Exhortatio ad bene faciēdū vel ad malū dimittendū diuersimode fieri debet fm diuersas q̄litatē eoz quos horari oportet. **C. i.** exēplū apparēt in ficu. Nam ficus sterilefcit aliqñ ob defectū humoris: aliqñ vero ppter nimā abūdantiā humoris. sed si accidit ob defectū humoris: subuenit ei p s̄uenientē simū r aquā dulcem: sed si supabundat humor arbore clausi pfortat⁹: sic humorē euacuat. Illi autē boni nes sterilefcūt. i. a fructu bonoz opez deficiunt: r h̄ est ppter defectū humoris. i. ppter defectū vigoris: q̄ vitio subiecti sunt pusillanimitatis r timoris: r isti inuandī sunt cū simo q̄ plantā calefacit. i. cū doctrina vel exhortatiōe inflāmate r accēdētē ad bonū: r cū aqua dulci. i. cū dulcedē doctrine r verboz: vt attrahant ex ipa dulcedē exhortatiōis ad hūorē bonitat⁹. Nā si h̄ tales pusillanimes q̄s vtēret asperitate v̄boz: potl⁹ desperaret q̄ p̄ficeret: r iō q̄ talis est: dicit p̄rosper in li. scō de vita tēplatiua lenit castigar⁹ reuerentiā exhibet castigātā. Asperitate autē nimie inrepatōis offensus: nec correctionem recipit nec salutem. Patet q̄ in exhortatione talū si appareat calor amoris impellēs: r dulcedo v̄boz demulcēs: sequit bonoz opez secūditas crescēs. Illi autē ad modū ficus sterilefcūt ppter humiditatis excessū q̄ bona opa ex supbia dimittūt: vel ex nimia abūdantiā spaliū que inducit ad supbiā r p̄emptū spūaliū: r tales perfoadī sunt clausi. i. terribilib⁹ r asperis verbis

Eccl. xij. Verba sapientuz sicut stimuli: et quasi claut in altu deseri. Ca. XXIII

Fruor diuini amoris auget ex afflictioe carnis: et abudantia deuotiois: cui? exempli apparet in pino. Nam pinus q̄ exteri us hz duru et grossum cortice sed interius multu humore pingue: de facili et multu in flama si igni aliq̄ casu applicat. Ille q̄ exteri? hz duru cortice et asperu q̄ carne suaz p̄ dura abstinentia vl asperos labores aspi git. Ille interi? hz multuz pinguedinis q̄ multu habet deuotione mēris: et h̄ p̄ diuini amore facili et fori? inflama. du ali cui ignite. i. affectu ose rei applicat siue affectuosa x̄ba audiedo. Ps. ciiij. Eloquium dñi inflamauit eu. Siue deuotas scripturas intelligedo: Lu. viij. Nonne cor nostru ar des erat in nob du loq̄res in via et aperiret nob scripturas? Siue de passioe iesu chris ti meditatio: qz ibi ostēsus est singularis amor saluatoris. i. i ope nre redēptiois: et iō maxie dz i nob accedere igne amoris. Et Bern. sup Cant. sermoe. xx. dicit: Dillexit nos de? dulcis: sapiēter et fortis. Dulcis ne pe dixertim: qz carne induit. sapiēns: qz cul pa vitauit. fortis: qz mortez sustinuit: h̄ sup oia reddidit te mihi amabile bone iesu calix que bibisti opus nre redēptiois. Hoc eni oino amore nrim vendicat sibi: h̄ in qua no stra deuotione blandi? allicit: iustius eri git: arti? strigit et vehementius afficit.

Capitulum: XXIII

Fides assimila tur amygdalo: qz amygdal? e an oēs arbores flozitiua. oib? eni arborib? prior se flozibus vestit: et ad fructu an ceteras arbozes se disponit. Sicut vir? fides in corde homis an oēs virtu tes flozere. Nam fides e sicut dispositio mē tis ad charitate et ad alias vtutes. An se flos e dispositio ad fructu: ita act? fides q̄ est credere e dispositio ad act? charitat? et ceteraz virtutu. Et q̄ re ptz qz du fides cre dedo puenit: an oēs vtutes flozescit: et ad fruct? virtutu. i. opa se an ip̄ as dispōit. vñ Ap̄ls Heb. ij. Fides in q̄t e spera daz sub stantia rez. Nam sicut suba natura antecedit: et accidētia flequunt qdā ordine sub stantia: ita fides antecedit specul? ceteras

virtutes. Et iō ip̄a fides a scriis fundamē tu vocat virtutu t̄a infusaz q̄ acq̄sitarum sup qd? p̄struit totu edificiu spūaliu virtutu. Et etiā assilat radici ex q̄ tota arbor ex urgit. Et iō Aug? dicit sup Job. Sicut in radice arbozis nulla proslus apparet pulchritudis species: tñ q̄qd e in arboze pulchritudinis vl decoris ex illa p̄cedit. Sic ex fidei hūilitate q̄qd meriti q̄qd beati tudinis aia susceptiua e: ex fidei fundamē to p̄cedit. Sedo qz amygdalus e cultu re expositiua. Nam vt dicit Arist. h̄ arbor cultura indiget maxie cū antiq̄ est: et plus fructificat antiq̄ q̄ nouella: p̄cipue si sit bñ culta. An vt possit magis eē fructifera claus e i radice perforāda. Sicut fides id̄ get cultu et custodia bōi opis. Alioqn e i fructuosa et vt arbor mortua: vt ptz Jac. ij. Fides autē q̄si nouella fuit in p̄rib? antiq̄s q̄ fuerit an chris ti aduētū. Et iō min? fru ctifera. Sed nūc in nob q̄ sum? in q̄s fines seculoz deuenerit est q̄si antiqua: et tñ no stra fides post chris tu si studiosis opib? fu erit culta: e meritoz fructib? mag? copio sa: h̄ est: in radice cordis claus timor et amoris pforāda: vt timore excitet et amo re operet: qz fides p dilectione opat: vt de Gal. v. Aug?. Cū dilectioe fides chris tiana sine dilectioe fides demonis. Qui autē nō credūt peiores sūt q̄ demones et tardu ore. Tertio qz amygdalus e morboz cu ratina. Dicit ei Dialc. qz tota arbor amy daloz e medicinal. Habent eni medicinale solidū. i. radice: qz radix ei? elixata et trita maculas vultus purgat. Sic fides elixata charitat? caloz: et trita tribulationū ppe sione purgat maculas facti. i. scie. Act. xv. Fide purificās corda eoz. Item hūit medicinale comā. i. cortice et frōdes: qz cor tex ei? et folia sūt etiā mū dicitaria et sana tiua. Cortex aut et folia fidei sūt x̄ba cōfes sionis fidei: q̄b? interior fides exteri? ostē dit: et hec etiā sūt sanatiua: qz sic diē Ap̄ls Roma. x. Corde credi ad iusticia: ore aut cōfessio fit ad salutē. Et h̄z amygdal? me dicinale oleū: qz oleū de amygdalis mūl tas valet infirmitates. Nam vermes et lum bricos i corpe necat: mēstrua purgat: et ra surditate efficacit iuuat: et auriū santē mū dat si auri tepidū instillet. Flores etiā ei? decocti i oleo caducos et lerbargicos cu rāt: cū melle triti morib? obuiāt et vlcera

movent atq; curat. **H**æstra ignorantiam est sacramentū ordinis. cuius vna clavis est scientia discernendi. Contra concupiscentiā est sacramentū coniugij. contra infirmitatē valet sacramentū. Contra maliciā vero valet eucha-ristia: q̄ est sacramentū charitatis q̄ p se op-ponit malicie. Valent enī hec folia gratie ad sanandū generaliter omnium peccatorū vulnera: qz ab originali sanata baptisimus: ab actuali mortali peccatis a viciis extre-
ma vnctio. **Apo. c. xij.** Folia ligni ad san-
 tate gētiū. **Quarto** qz cucumer h̄ virtutē
 p̄forandi q̄b animi deficit: odore succur-
 rit. Sic ḡra deficientib⁹ in tētatōe vel tri-
 bulatiōe succurrit. **Hec enī est q̄ trib⁹ pue-**
 ris in camino ardētī positus fecit medium
 fornacis q̄si ventū rois q̄ ipsi flāme calo-
 rem repressit: vt h̄r **Dauid. liij.** **Ans** **Apo. j.**
Cont. r. Fidel de⁹ ē q̄ nō pariet vos tēta-
 ri supra id qd̄ potestis: sed faciet etiā cū tē-
 tatione puenitū: vt possit sustinere. **Item**
 gratia dei assimilaf diptanno: q̄ est herba
 efficiens partū: cōsumēs venenū et excuti-
 ens ferrū. **Hæ** primo quidē diptann⁹ habz
 virtutē dissolūdi: attrahēdi et consumēdi
 venenū. **Item** hanc herbam p̄mo cerue
 ostenderūt. **Hæ** cā māducant vt facili⁹ pa-
 riant. et si sagitta fuerit p̄cussa: querūt dip-
 tannū quo ferrū in vulnere inflectū excu-
 tiant: sicut **Basili. et Ambro. dicūt.** Similit̄
 gratia dei cōsumit venenū avaricie. **Hec**
 enī est venenū vt supra dictū est qd̄ sua fri-
 giditate calorē cordis. i. charitatem extin-
 guit. **Item** educit partū. i. expellit luxu-
 rie peccatū: quia par⁹ cōcipit ex ope luxu-
 rie. **Item** excutit ferrum: id est duriciam
 superbie.

Ca. XXVIII

Ole delicias nō
 Intro duxit natura sed voluptatis
 culpa. **Enī** exēpiū apparer i quer-
 eu: qz quercus de a q̄rendo: eo qz antiq̄ ad
 elum glandes quere⁹ querebāt. Et sic iclu-
 nium nō carnib⁹ aut delitijs: s̄ sola glāde
 soluebat: vt dicit **Boetius** in li. de solatio-
 ne. **Hæ** humanū gen⁹ in tota p̄ma etate fu-
 it sine carnib⁹ et delitijs varijs cibo: et iō
 mirandū est quō voluptas tñi creuit que
 a tanta parcitate ichoauit: **Ecc. xxij.** **Ini-**
stū vite hois panis et aqua: et h̄i ho die sic
Innocenti⁹ dicit de vilitate p̄ditōis hu-
 mane: **Sulosis** nō sufficit fruct⁹ arborū: nō

grana leguminū: nō etiā radices herbarū:
 nō pisces maris: nō bestie terre: nō aues ce-
 li: sed q̄runt pigmēta: parātur aromata et
 nutriunt altitia: capiunt obesa q̄ studiose
 parant ante cocos: q̄ laute p̄parant offi-
 cio ministroꝝ. **Alius** tundit et colat: alius
 pfundit et cōficit: substantiā p̄uertit in ac-
 cidens: naturā mutat in famē vt saturitas
 trāseat in esuriē: reuocat appetitum ad irri-
 tandū gulā nō ad sustentādū naturā: non
 ad necessitatē supplendā sed ad auiditatē
 eplendā. **Item** gule vitium assimilaf co-
 riandro p̄pter q̄nos. **Primo** qz ei⁹ semē
 qd̄ est minutū et candidū in vino dulci da-
 tum homies ad luxuriam promiozes facit.
 Similiter gula p̄ splendidū cibū et dulces
 potū inclinat ad luxurie actū. **Hieronim⁹**
 in quodā sermone: **Semp** saturitati iūcta
 lasciuia est. vicina sunt sibi venter et geni-
 talia: p̄ membroꝝ ordine ordo vitioꝝum.
Sedo qz si q̄s de coriandro nimis accipit
 amentia et frenelium incurrit. Similiter p̄
 supfluitatē gule: et p̄cipue q̄rum ad potuz
 homo p̄ ebrietatē efficiit velut amens et fre-
 neticus. **Hæ** sicut dicit **Petr⁹** **Rauē.** i. q̄
 dam sermōe **Abi** regnat ebrietas: rō eru-
 lar: intellectus obtundit: cōsilia deuant: iudicia
 subuertunt. **Tertio** qz hec her-
 ba cū suo semine canib⁹ venenosa existit.
 Canes enī p̄tra lupos latrantes et linguā
 medicinalē habētes p̄dicatores sunt: q̄b⁹
 gule vitii p̄cipue est nocluū. **Hæ** dicebat
Ap̄l. j. **Coimth. ij.** Castigo corpus mē:
 et in seruitutē redigo: ne forte cū alijs p̄-
 dicauerō: ipse reprobus efficiar. **Quarto**
 qz coriandru in cibo sumptum calefacit et
 somnū inducit. **Silr** gule vitium inducit
 somnū corpis et somnolētiā. i. pigriciā mē-
 tis. **ij. Reg. xij.** Comedit et bibit et rursus
 obdormiuit. **Quinto** quia hec herba li-
 cet integra sit et odorifera: tñ fricata mani-
 bus fetida fit. Sic etiā gule materia sez ci-
 bus q̄uis p̄mo odorifer⁹ et optime sit pa-
 rat⁹: postea tñ efficiit fetidus et icritu de vē-
 tre. Et iō sicut dicit **Algaçel:** **Luiscunqz**
 cura vt sollicitudo versatur circa id quod
 ventrem ingredit⁹: eius valozis est qd̄ in-
 de egreditur.

Ca. XXIX

Homilis homo
 dulcis ferocitatem mitigat ho-
 minis supbi et crudelis. **Luiscunqz**

Liber tertius

exemplū apparet in ficu: qz si tauri ferocissimi ad arborē fici ligent: p̄tinu ac repente mansuescere cōprobant. Per ficū enī que habet inter? lactēū humorē ⁊ vnetuosum: ⁊ exteri? p̄ducit dulcē fructū: intellige hominē q̄ int? habet mentē humiliē: extra v̄o quersationē mitē: sicut chul? dicit Mar. xj. Dicitē a me qz mittis sum et hūllis eoz/ de. Hā lacteitas interioris humoris desig- nat humilitatē mētis: ex eo qz lac esse con- suent cib? paruuloz q̄ gerūt typū humili- um: sed dulcedo ⁊ mititas fruct? exteriori? manu etu dinē signat optis ⁊ cōuersatiōis. Et hec duo bene inuicē cōueniūt: qz sicut dicit Hugo de sectō victore li. iij. de claustro anie: Lōiungū opozet mel humilitatis cū dulcedine mansuetudinē: qz sicut mel ⁊ cor- dar in cōsecratiōib? medicine cū oib? dīner/ sitatib? spectez: sic ⁊ humilitatis dulcedi- ne condūnt oīa genera virtutū. Sed vn- etuositas humoris signat affectionē p̄icta- tis. Et ita p̄tz qz ficus representat hoīez par- um reputatiōē: p̄iū in affectiōē: mitem et dulcē in cōuersatiōē. Sed p̄ tauruz accipe hoīem elatū ⁊ ferocē: cui dicit Eccl. vj. Non te extollas in cogitatiōe aīe tue velut tau- rus ⁊c. Ergo mansuescit taur? feroz ad arborē fici ligat: signat qz supbus humili- as sociat? mitigat. Hā et? humilitas vincit illius crudelitātē: sed ei? mititas lenificat il- lū asperitatē. vñ Cassio. dicit sup illud ps. exvlij. Hūlliat? sū vsqz q̄q. Per hūllitatez mēbra xpi sciūt diaboli vicisse supbiā. per hāc fideles sup reā pficiūt: p̄ hāc supbi ty- rānicū supant: p̄ hāc diecti ⁊ ifimi exaltāt: p̄ hāc i enū martyres coronāt. nec p̄t dici p̄fect? q̄ hac xture ē p̄uar? **I**tem hūllitas i aspitatib? ⁊ tribulatiōib? mag? exerescit: ⁊ d̄mōib? marie iūmca existit. An assimilā fra- xino: q̄ ē arbor alta ⁊ rotundayt pinea i lo- cis altis ⁊ montanis crescēs: cui? arboris tanta ē vis vt serpētes ei? vmbā maturi- nā vl vesptinā attingere nō audeāt. An si inter ignez ⁊ folia fragini ponat: prius ad ignez q̄ ad folia fugere cōprobat. Tan q̄ igit loca montana ⁊ aspera sūt aduersita- tū ⁊ tribulatiōnū cōtingētū discrimia: in- q̄bus crescit fragin? .i. humilitatis virtus: qz tribulatiōnes mag? mentē humiliant: ⁊ ideo tribulatio ⁊ delectio humiliatio vo- catur. An Berū. in epla: Tribulatio vltē

ad humilitatē: sicut patētia ad mansuetu- dinē: sicut lectio ad scienciā. Si lucē appe- tis hūllitatis: viā nō refugias humilitati- nis. Ambra aut fragini marutina ē humilitas penitētis in iuuenili etate: sed q̄t ve- spertina est humilitas penitētis tardiori etate: ⁊ vtrāqz infernales serpētes. i. demo- nes odiunt ⁊ derestant. Ambra etiā matu- tina p̄t dici hūllitas in p̄spertate: s̄ vmbra in vespere est hūllitas in aduersitate. Quālibet aut humilitatem serpētes. i. dia- bolus tñ odit qz ipse p̄ se poti? vult eterno igne gebēne cruciari q̄ ipse elegerit penitē- do humiliari. An ipse dixit beato Macha- rio: qz in re nulla alia superabat eū nisi in humilitate: quā nullo modo poterat ha- bere. **I**tem humilitas assimilat b dello. **P**rimo rōne coloris: qz fm Poliniū b del- lium est arbor nobilissima: nigra in folijs ⁊ ligno oliuē simillima. Sic humilitas penitētis p̄fert folia. i. verba. de se quidē ni- gra: id est sui despectiua ⁊ accusatiua. Hā iustus. i. humilis p̄ior est accusator sui: **P**rouerb. xvij. Hoīe ei iusti sine iusticie q̄nqz significat hūllitas: fm illud Marth. ij. Decet nos implere omnē iusticiā. i. om- nē humilitatez. **S**ecūdo rōne humoris: qz b dellij lachryma siue gutta ē trāslucida: gustu amara: bene odorifera: s̄z maxie aro- matica q̄ ē vino infusa. Sic lachryma hu- militer penitētis est amara: qz mentē pur- bat: est etiā lucidissima qz mentez serenat: est odorifera qz deū delectat: est aromati- ca ⁊ medicinalis: qz morbos vitioy sanat. **T**ertio rōne vigoris. Aigent enī in tall- gummi b dellij mirabiles virtutes. Hā va- let cōtra apostemata: tam etiā interiora q̄ exteriora si fuerint ex eo pernicata. Habet etiā substantiā glutinosam cōstrictiuam ⁊ attractiuā: ⁊ ideo multū stringit disenteriy am ex acuta materia factā: ⁊ etiā fluxū ex fortissima farmacia moribus etiā reptiliū occurrit. Sic humilitas penitētis aposte- mata interiora. i. pctā cordis: ⁊ exteriora: id est pctā carnis curat ⁊ purgat: fluxum disenterie ⁊ farmacie. i. prouitatez peccādi siue sit ex p̄ria inclinatiōe siue ex exteri- ri timore refrenat. **I**tem morbus reptili- um: id est detractozū verba curat. **I**tem humilitas assimilat casie. **P**rimo p̄pter locū generatiōis: qz nascit casia in loc? aq- sis vbi multū crescit: ⁊ bonū odorē reddit.

Sic humilitas nascitur in cordib⁹ eor⁹ in quibus est aqua vere sapientie. Dicit eni⁹ Prouerb. xi. Ubi humilitas ibi sapientia, vel qz nascitur humilitas in aqua tribulationis: et crescit in aqua cōpunctiōis: et reddit etiā deo bonuz odorē. An multū est deo grata: Cant. .j. Hardus mea dedit odorē suū. Hardus eni⁹ que est herba breuis adhuc humilitatē signat. Hieronym⁹. Nichil est qd nos ita hoibus gratos et deo facit q̄ si vite merito magni: hūilitate vero infimus. Hlosa tñ super Ps. lxiij. dicit: q̄ casta q̄ crescit in aquis est fides q̄ crescit in baptisatiōe. Secūdo designat humilitas in casta ppter successum variū coloris. Dicit eni⁹ Plinius: q̄ casta pmo canescit, sedo rubescit, tertio nigrescit. Sic humilis canescit p prudentiam: qz senes et casti ppter experientia longi tps cōsueuerūt esse p̄dētes. Itē rubescit p penitentia et nigrescit p cōpassionis tristitia: q̄ est quedam mētis nigredo et obumbratio. Tertio ppter modū p̄bati onis: qz bona casta p̄bat p odorem: p colorē et p vigozē. Hanc casta nobilis est subdulcis et acuti saporis et locundi odoris: et subnigri coloris et ponderis grauioris et maxime laudat: que de facili nō frangit: sed pmo flectitur. Similiter q̄ vere humilis est habet dulcedine in cōuersatiōe: odorē locundū in fama et optatione: et subnigrū colorē in sua despectiōne. Quia claritatē suā nō ostendit s̄ abscondit. Nec frangit tribulatione quacūqz: s̄ flectitur cōpassione et discretione. Quarta per effectum curationis: qz casta reuma purgat: cerebrūqz capitis cōfortat et fetozē oris amputat. Sic humilitas penitētiereuma. i. peccati fluxū purgat: cerebrū. i. sensum cōfortat: qz humilitas reddit hominē magis sensari. i. sapientē. Item fetozem oris. i. iactantia cōmēdatiōis amputat: quam hō discretus odit sicut naris fetozes: eo qz laus in p̄p̄io ore sordescit: et ideo odor fame p̄dit: et qz sibi p̄sumpsit aseribere qz ex ore alieno deberat captare: publice cōmēdatiōis vota demeruit. Itē humilitatis clausura debet se homo muni re post q̄ diuinis cōsolatiōes recepit. Cuius exemplū est in heliotropia: que scz est

herba que in solstitio estiuali florere incipit. Unde solsequiuz vocata est a latinis: eo qz sole oriente flores suos aperit: sed ipso occidente iterū se recludit. Tunc enim sol christus quasi alicui oziur quando scz et consolationis sue lumen infundit: et tunc debet homo q̄tum potest flores suos: id est affectus deo aperire. Tunc autē sol ei occidit quādo ipsa cōsolatio transit: et tūc debet se hō sub custodia humilitatis claudere: ne latro: id est vana gloria subintret. Unde domin⁹ Matt. b. xvij. post trāssigurationē descendens de monte mandauit discipulis dicens: Mēni discretis visio nem. Item humilitas sicut dicit Cassiodorus assimilatur Iosopo. Primo ratione stature: qz est herba breuis et modica: qz videlicet humilis est modicus in sui reputatiōe. Unde Grego. dicit: qz humilitas vera est qua q̄s de se parua estimat: et bona alterius sine inuidia et liuore cōmendat. Item homo humilis est breuis in locutione. Unde s̄m beatū Benedictū in regula sua: Unus de duodecim gradib⁹ humilitatis est pauca et rationabilia verba loqui: et nō in clamosa voce. Secundo ratione inherētie: quia Iosopus in terra petrosa crescit: in radicibus petre solide se inherens. Similiter humilitas crescit in terra petrosa: id est in anima amore christi solidata. Unde humilis homo mediante charitatis radice solide petre. i. christo inheret. ij. Reg. xvij. Domin⁹ petra mea et robur meuz. Tertio ratione efficacie: quia pulmonem et omnia vitia peccatoris ex causa frigida purgat: si scz cū ficibus siccis i vino coquatur. in pulmone sicut dicit Cassiodorus sunt in flatiōes supbie quam purgat humilitas: et purgat peccat⁹: qz cohibet in flatatiōes ire p̄cipue sociata cum vino charitatis et ficu dulci scz mansuetudinis. Ps. l. Asperges me domine Iosopo et munda bo. Itē humilitas assimilata antheo. Pr̄o q̄ ad partū pluralitatē. Hāc antheū est herba hās radice: semen et herbam. In q̄b⁹ triplex hūilitas designat. Hāc radix est hūilitas cordis: herba hūilitas oris: semen hūilitas opis. Secūdo q̄ ad v̄tū multiplicitatē. Habet ei radix anthei viridis virtutē ap̄tūā: v̄tōsitatē et in flatatiōis ceteruatiuā: et torstōis v̄tū mitigatiuā. Sicut etiā modo hūilitas cordis que est vt radix

Liber tertius

deo vt mentē aperit ⁊ ad ei⁹ grē susceptio
nē pparat ⁊ disponit: ventositatē vane glo
rie ⁊ inflationē supbie expellit: ⁊ torziones
ventr. i. turbationē ⁊ indignationē mentis
excludit. **T**ertio q̄ ad valoris varietatē:
qz radix antheri viridis alicui⁹ ē valoris:
eo qz cōpacta diuidit. calculū frāgit: ⁊ sin
gultū ex plenitudine abscindit. Sed post
q̄ fuerit radix antheri siccata: null⁹ est pō
deris. Tūc at̄ radix antheri. i. hūilitas cor
dis ē viridis qm̄ nutrit ⁊ fouet hūore diui
ni amoris: ⁊ tūc timor dei mentē hūilians
cor frigore p̄ti cōpactū p cōpunctionē di
uidit. calculū. i. duriciā p̄ti frangit: ⁊ sin
gultū. i. indignationē s̄ pbā ⁊ turbationē
repellit. Sed remota viriditate diuini timo
ris: tūc siccat. i. enacuaf hūilitas mentis:
ita vt null⁹ sit valoris vt dicitur. **I**te hūili
tas p̄tinet grās ne defluat sic p̄sillū d̄ p̄ti
nere vinū. **N**ā si p̄sillū misceat vino calor
vini pellit frigiditatē p̄sillij ad sufficiē: ⁊
viscolitas ei⁹ pellit viscolitatē ei⁹. **I** circū
tu: ⁊ si exibat vinū etiā sine vase. **S**ilr hūili
tas reddat hōiem circūspectū vt nō effun
dat grā ei⁹ p̄ aliquā fatuitatē. p̄pter qd̄ di
cit Grego. **Q**ui ceteras virtutes sine hu
militate congregat: quasi puluerem in ven
tum portat. **Ca. XXX**

Inconstans ho
mo assilat sycomoro. **S**ycomor⁹
ei⁹ ē fatua ficus in solijs moro silis.
Et d̄r a sycos qd̄ ē ficus ⁊ moros qd̄ ē fatu
us: q̄si fatua ficus. **D**e q̄ dicit Diosco. qz fru
ctus facit subdulces: s̄ nūq̄ ad maturita
tē veniētes. **Q**uasi aut̄ fatua ficus ē hōis
instabil̄ anim⁹. **U**bi Eccl. xvij. d̄r: **S**tult⁹
aut̄ vt luna mutat. **H**ic licet aliq̄s fruct⁹:
id est bona opa facere incipiat: in eis tūc vs
qz ad maturitatē. i. vsqz ad finē debitū nō
p̄seuerat. **I**te incōstātes ⁊ ip̄seuerātes q̄
bona incepta nō p̄tinuāt assilant lactuce.
Nā lactuca qm̄ ē tenera ⁊ tuentis hz mul
tas ⁊ magnas virtutes: qz cū sit frigida et
humida rēperat ⁊ subtili sube ⁊ facile dige
stibilis stomachi calozē sedat: sanguinem
bullientē refrigerat: insomnietatē placat:
capit⁹ dolozem ex fumo colerico sanat. **I**n
masculis vener⁹ motum refrenat: lac i mu
lierib⁹ multiplicat ⁊ sanguinē augmētat:
⁊ i q̄litate p̄fecta bonū sanguinē generat.
Sz qm̄ antiquaf ⁊ indurat hūilitas nimis

amaricat. **Q**uare ex ei⁹ vsu sanguis pesti
mus generat ⁊ virt⁹ ex ea visua debilita
tur. **N**ā ex sua p̄ticitate sensus aiāle mo
tificat: ⁊ naturalē sp̄m suffocat. **U**n tal la
ctuca generare volētib⁹ plurimū est noci
ua. **H**ec oia dicit Isaac in dicit particulari
b⁹. **E**odē mō qd̄ a p̄ncipio sue p̄uierfari
nis vt in inuētute sūt optimi: ⁊ vident ma
gnas virtutes h̄re ⁊ multas: q̄ postea in p̄
cessu i senectute efficiunt pessimi: et indu
rant i malis vt efficiant pleni multos ⁊ ma
gnis virtijs. **A**p̄ls ad H. l. iij. **U**n sp̄u cōpe
ritis: nūc carne p̄sumamini. **Ca. XXXI**

Intentio assimi
lax radici. **P**rimo qz radix ē to
tius herbe vt arboris p̄ncipiū.
Et sic intentio ē p̄ncipiū tot⁹. **X**bi vt oper.
Intentio enī ē ipsi⁹ finis. **F**inis enī licet
sit vltimū i ope: est tūc p̄ncipiū in intentio
ne: qz finis mouet agentē: vt dicit **A**p̄ls.
Un finis s̄m enī d̄r causa causari. **S**ecūdo
qz radix expetit latibulū. **N**ā radix q̄d̄ sit
sub terra latuerit nutritur ⁊ p̄ficit. **S**ed si
euulsa fuerit mori ⁊ arcescit. **I**ta intentio si
cū humilitate latuerit: opus bonū nutrit ⁊
crefcit. **S**z si p̄ ostensionē euulsa fuerit: ab
humilitate extinguit ⁊ deficit. **U**nde Gre
go. dicit: **S**ic opus sit i publico vt semper
intentio maneat in occulto. **T**ertio rati
one effectus: qz radix est initium bonitatis et
malicie arboris causatiuū. **N**ā bonitas et
malicia radice ad ramos ascendit: et sepe
apparet in fructu ⁊ flore q̄lis ē humori ra
dice: qz nō potest aliū humorē ramis ifun
dere q̄ in se habet. **S**ic etia bonitas ⁊ ma
licia opis ex intentione p̄cedit. **A**p̄ls: **S**i
radix sancta ⁊ rami sancti: **R**o. ij. **V**n. r.
dicit: **S**i oculus tuus. i. intentio fuerit sim
plex: totū corpus tuū. i. opus lucidū erit: ⁊
si oculus tuus nequū fuerit: intētiū cor⁹ tuū
tenebrosūm erit. **A**mbro. **I**ntentio tua ope
ri tuo nomen imponit. **G**rego. i. mora. **S**i
semel cor intentione corūp̄it: sequēt̄ actio
nis medietas ⁊ termin⁹ ab hoste calido se
cure possidet: quoniam totā arborē sibi fru
ctus ferre cōspicit: quā veneni dente in ra
dice vitiauit. **Ca. XXXII**

Ispocrita assimi
natur arundini. **P**rimo qz arun
do i arena radicat: qz sez hypocri

ta radice amozis habet in terrenis. Illud enim qd in arena plantatu est vel fundatu tria timet. scz ventu: pluuiam r flumē: vt habet Mat. vi. Per ventu qui ab aere pcedit r ventu: intelligit tentatio demo: nis: qui in aere comozat. p pluuias que de celo descendit: intelligit aduersitas que a deo venit. p flumen quoqz qd p terrā fluit: intelligit psecutio quā tyrann⁹ infligit. Ex quo patet qd ille est vt arundo in arena fundata: qui vel vento tentatiōis frangitur: vel in pluuiā aduersitatis p impatiētā corripit: vel flumine mūdane psecutiōis eradicat: que oīa ptingūt hypoerit. **S**ecdo qz arundo a vento agitat: Mat. xj. Sed qd exiitū videre arundinē vento agitatā: Sed hypoerita est inconstans: qz modo vento aduersitatis inclinā ad iracundiā: modo vento pperitatis erigit in superbiā: Jac. j. Air duplex anio iucōstās est in oībus vijs. **T**ertio qz arundo mendulle plenitudine nō solidat. Unde est exterius pulchra r inter⁹ vacua. Sic hypoerita nō habet soliditatē r plenitudinē interioris gratie: sed solū pulchritudinē exterioris apparētis. Unde dñs dixit Mat. xxiij. Et vobis scribe r pharisei hypoerite. r post: Vos quid ē a foris paretis hoībus iusti. Srego. in moza. Quid ē vita hypoeriti nisi quedā visio fantasmā: que hoc ostendit in imagine qd nō habet in veritate. **Q**uarto qz arundinis viriditas breuitate terminatur. Nam cito crescit r cito arefcit. Hā arundo ab ariditate nomē accepit. Sic hypoerite glia parū durat. **L**ito enī crescit r cito decrefcit: Job. xx. Gaudium hypoerite ad instar puncti. **Q**uinto qz arundini manus innitētis pforat: qz scz hypoerita decipit r ledit adherentē sibi: Esa. xxxvj. Ecce pfidīs sup baculū arū dincmī contractū rē. **T**ertio hypoeritaruz penitētia assimilat vmbre nucis. Hux enī facit vmbzā in apparētia gratā: s̄ in existētia r effectu nociū. Unde nux a nocēdo est dicta: qz rebus nocet ei⁹ vmbra. Unde ipā est dozmētib⁹ s̄ ub ea nociua r multarū infirmitatū generatiua. **S**icut hypoeritaruz omnia licet in apparētia exteriori videat pulchra: tñ intrinsec⁹ est mala r multoz vitioz in hoīe generatiua: Mat. vij. Veniūt ad vos in vestimēt⁹ oīū: intrinsec⁹ autē s̄ lupi rapaces. Hā hypoeritis ē vmbra mor

tifera. de qua Lu. i. In vmbra mortis sedent. **Ca. XXXIII**

Iustus assimilat palmam. **P**rimo qd qz palma r radice inferi⁹ hz aspitatē: r s̄ in lūsti hnt aspitatē laboris: Ap̄ls. ij. Corin. xj. In laborib⁹ plimis rē. **S**ecdo qz supius in coma hz venustatē scz qz iusti super⁹ in celo hnt venustatē r pulchritudinē glie i moza. Ps. xvj. Iustus vt palma florebit in domo dñi. **T**ertio qz palma in fructu hz tarditatē. Hā cū difficultate r tarditate puenit ad ei⁹ fructū. Hō enī ante centū annos fructum facit: r sic pmo pfecte vitres accipit vt fructificare possit. **A**nto palma est annosior: tanto ei⁹ fruct⁹ est melior. Hoc autē significat qz iusti viri post diuturnitatē laboris pueniūt ad fructū p̄solationis: Jac. v. Ecce agricola expectat p̄ciosuz fructū rē. r hō diuti⁹ expectat: tāto copiosiorē r̄cipiūt fructū mercedis. **Ca. XXXIII**

Lachryma penitentis assimilat succo aloē. **P**rimo rōne materie. **D**icit enī aloes succus qd ex qdā herba expm̄it: ad ignem decoquit r postmodū ad soles deponit vt siccat. **H**ic succ⁹ est lachryma penitētis qd ex amara herba. i. cōpunctiōe expm̄itur: r ad ignē interioris doloris decoquit: s̄ sol ea loze. i. charitatis ardore siccat: qz cū timor est in amorē christi p̄uersus: iā lachryme timoris r doloris siccant. i. cessant r restringunt: qz in quadā securitate r fiducia aīa solidat. **E**t hōi lachrymas significauit Iohā. ij. Aqua i vinū p̄uersa. **A**n **B**erth. dicit sup **L**ant. Illas lachrymas vere i vinū mutari dixerim qd fraterne cōpassiōis affectu in feruorē p̄deūt charitatis: p qd etiaz ad horā tūp̄si⁹ immemor sobria quadam ebrietate videri. **A**n p̄z qd aqua in vinum p̄uertit qñ siue timor de seip̄o siue dolor et luctus de p̄rimo p̄dit i charitatē affectū. **S**ecdo rōne excellētis: qz tāto de sui natura penitētis lachryma dz esse amarior: qñ plus hz de fetore peti. **E**t iō simplicitē loquēdo lachryma penitētis tāto dulcior et melior est qñto min⁹ amara r fetida. i. qñto minus hz de amaritudinis materia siue causa. i. de fetore peti. **T**ertio rōne efficacit. **H**ā lachryma penitētis omne peccatū

... in lingua pressa
... in arena
... in vmbra
... in celo
... in domo dñi
... in fructu
... in ardore
... in timore
... in amaritudine
... in fetore
... in peccato

Liber tertius

ablute: qđ significat efficacia aloē: qđ aloē
es licet sit amarū: tñ est multiplici salutē/
ferū. **P**rimo qđ visum clarificat: qđ cō/
petit lachrymis penitētie in qđ purgant
vitiū auaricie qđ mētis visus obfcurat: sicut
pulis terre oculos corpis: **P**s. lxxij. Re/
pleti sunt qđ obfcurati sūt terre. i. ex effectu
terreno. **H**ic aloē ab hydropsi pseruat
et in principio curat: qđ cōpetit lachrymis
penitētie in qđ mentē humiliat et tumore
sue inflationē supbie curāt. **H**ic aloē me/
lancoliā mūdicat: qđ cōpetit lachrymis
pnē in qđ purgant vitiū accidie. **H**ic aloē
caput a dolore r eleuat: qđ cōpetit la/
chrymis penitētie in qđ expellūt vitiū in/
uidie: qđ causat caput dolere. i. mētis tristi/
ciā: qđ inuidia ē tristitia in alienis bonis:
vt dicit **P**s. **H**ic aloē colerā purgat: et
h cōpetit penitētie in qđ mitigat vitium
ire: ad qđ valde colera inclinat. **H**ic aloē
mēbroz genitaliū vlcera sanat: si eius pul/
uis cū melle sumat: qđ lachryme peniten/
tis pstant: dū vitiū in lurie curāt. **H**ic idē
pulis aloē cū melle vermes vētris necat.
Et sicut lachryma hūilis penitētis cū dulce/
dine denotios necat vermes ventris: dū
gule inordinatos mor' sine appetit' restrin/
git. **O**mnia namqz ista apparent in penitētie
post qđ bñ ablut' ē lachrymis penitētie: et
t **L**assido. dicit sup **P**salmos. Furcunt
mibi lachryme mee panes die ac nocte: dū
sz mibi p singulos dies vbi rē. qđ flet' ē ci/
bus aiaz corroborato sensuuz: absolutio
pctōz: reffectio mētis: lauacrū culparum.
Hic lachryme penitētis amaritudinē cō/
scientie puerit in dulcedinē grē: cui' exē/
plū est in lupinis qđ cū sint legumina ama/
ra: p ma defactionē in aq efficiunt dulcia:
sicut dicit **I**saac. Sicut aqua lachrymaz a/
maritudinē peccati cōuertit in dulce/
dinē gau diū. **P**s. cxxv. Eūtes ibant et fle/
bant mittētes semina sua. venētes autē ve/
nēr cū epulatiōe rē. **B**erū. sup **L**anf. La/
chryme penitentiū vinū sunt angelozū: qđ
in illis odor vite: sapor grē et gustus indul/
gentie: sanitas redēctis innocētie: recōci/
liantia locunditas et serenitate pscientie
suauitas. **H**ic lachryma cōpunctiōis can/
sat effectū dilectiōis et patientiā tribulati/
onis: cui' exēplū apparet in pino. Nam ar/
bor pini est p sudore sue lachrymā picē ge/
neratiua. Et itez de pino in germania g'

gnitur lachryma: qđ dū fluit calore vt frigo
re indurescit et gemā facit: quā ēē electuz
Isidō. dicit. Sic lachryma cōpunctiōis dū
mentē affectū accēdit: generat picē. i. glu/
tinū dilectiōis: et dū amor lachrymā emi/
tit: ipa aia ampli' in flāma calore amoris
diuini et frigescit ab amore mūdi: et sic sol/
dat et firmat et vertit lachryma amonis in
gemā patientie et fortitudinis. **H**ic lachry/
ma veri penitētis aiam a malis opibus re/
frenat et in bonis opib' secūdat. **C**ui' exē/
plū apparet in porro: cui' succus vt dicē ipe
Diascorides: et etiā **M**acer valet cōtra vo/
mitū sanguinis. **A**n hūc soluz **H**ypocras
dedisse dī: cuius sanguinē vomētis. **V**aler/
etiā cōtra sterilitatē si a puellis sepi' come/
dat. **Q**ui ergo porri succ' est penitētis ster/
q sanguinis vomitū. i. peccati flurū restr/
git et sepi' a penitētie susus aniam a bonis
operibus sterilem ad eorum fecunditatz
reducit.

Ca. XXXV

MAli homines as/
similant cīcantijs. **P**rimo p aspe/
ctū deceptiū: qđ cīcātia. i. lolium
qđ est femini generis in singulari: s neutri
plurali: vt dicit **I**sidō. in triticū nascitur:
nec qđiu in herba ē a tritico plene dilcer/
nit. Et iō decipit aspiciētes vt putet eē tri/
ticū cū sit lolium. **A**n ei assilant hypocrite qđ
in bonos puerfantes et bonitat' et sancti/
tatis speciē extrinsec' oñdētes: credunt eē
boni cū sint mali. **A**n qđiu sic viuunt cū
cātia in herba silis tritico se oñdūt. **S**e/
cūdo ppter pōrtiū infectiūm: qđ cīcātia cū
tritico mixta aliqñ ipm suffocat nisi ab co/
cauti' separet. Et sicut plerūqz hypocrite in
bonoz collegio incogniti: cōmorātes infi/
ciū qđdā simplices: et ad suas eos neqzias
occulte seducēdo prahētes spūaliter eos
suffocant. **T**ertio ppter iudicij dilationē:
qđ enī ppter similitudinē quā hīc cīcātia cū
tritico videt: sepe dū cīcātia euelli credit:
triticiū p ea euellit: est separatio progna/
da qđiu sunt ita silia vt cognosci non pos/
sint: et tpe messis cīcātia colligunt p falci/
culos cōponunt et igni tradunt: triticū au/
tē in horreuz recōdit: vt habet **M**at. xij.
Ex quo habet qđ mali toleranti qđiu sunt
occulti: vel qđiu extripari nō pnt sine pe/
riculo tritici. i. sine scandalo bonoz et dā/
no. Sed adueniente messe diuini iudicij

Liber tertius

Her assimilat cyresso: Eccl. xliij. Quia si cyressus i monte sion. Nam cyressus dicitur esse arbor rota medicinali. s. i. cortice: folijs et fructu. Quia quod in regine extirrit rotu xtuosus et medicinali fuit: et cortex. i. exterior quersario scilicet: et folia. i. xba sua: uia: et fructus. i. opa uilia. **H**er assimilat cinamomo: Eccl. xliij. Sicut cinamomu aromaticans odore dedi. Nam hec plata est sicca: calida et aromatica. Ipa enim bna virgo fuit sicca i carne p teperantia et parca: te. Calida in aia p feruore et charitatem: et aromaticans in vtroq; p mundicia et puritate. **H**er assimilat nardo: Cant. j. Nardus mea dedit odore suu: quod dicit ecclesia de beata regine. Quia nardus est herba modica et calida: odorifera et spicosa. Sicut Maria fuit modica p humilitate cum dixit: Ecce ancilla dñi etc. Calida p charitate: odorifera p puritate: et spicosa p fecunditate. Nam spica quae p dicit ista nardus fuit dñs iesus christus. Spica enim nardi ut dicit Dioscorus. habet virtute confortandi cerebrum scilicet naribus applicata. **H**er confortandi stomachu: quia valet contra stomachi debilitate. **H**er confortat cor: quia valet contra cordis defectu. **H**er cerebro est sensus: in stomacho appetitus: s. i. in corde amoris affectus. Christus h. quasi spica nardi sensum nostrum confortauit p fide: appetitum excitauit p spem: affectum in se manavit p charitate. docuit ei nos cognoscere deum ap petere superna: diligere eterna. vel quia docuit nos in deum credere: de deo confidere: et deum diligere. **H**er nota quod nardus siue spica etc. masticata humorem lingue desiccatur. **H**er surditate aurium sedatur: et quod est icisua et diuisiua vsq; ad intima penetrat. **H**er et lapsi dem frangit. Et hoc copetit beate Marie: quod exemplo nos docuit lingua p tineret: aures deo aperire: et gladio doloris aiam penetrare. Si quidem ipsa pauca et ronabilia xba dixit aures angelo diligenter aperuit: et tpe passionis filij sui ei aiam gladii doloris penetrans. In primo docuit nos humorem lingue desiccare. i. lubricitate loquacitatis refrinare. In secundo circa dei verba aurium cordis surditate fugare: ne forte dicat nobis: Aures hanc et non audient. Sed in tertio docuit nos gladio dei vel dolore contritionis animam perforare: ita ut lapis. i. ut cordis duricia frangatur. **H**er assimilat oliue: sicut illud Eccl. xliij. Quasi oliua speciosa in capis.

Primo quod oliua in arbore siue ligno habet soliditate. Nam lignus oliue est copacta soliditatis: impuribilis puritate: et in medulle multe humorositate. Nam beata regina fuit copacta et solida in fide impuribilis et purissima in carne et plena humore gratie in more: sicut illud Lu. j. Ave gratia plena etc. **S**ecundo quod oliua habet in fronde viriditate. Nam folia oliue semp virer. Sicut folia marie semp fuerunt viridia. i. xtuosa. In omni enim verbo suo vigor virtutis apparuit siue virtutis prudencie in inquirendo: sicut quod dixit angelo: Quomodo fiet istud etc. Luc. j. siue humilitatis in consentiendo. ut cum dixit: Ecce ancilla dñi etc. siue deuotionis in laudando. ut cum dixit: Magnificat anima mea dominum etc. siue dilectionis in conuocando. ut cum dixit: Filli quod fecistis nobis etc. siue pietatis in copatendo. ut cum dixit: Animum non habent etc. **T**ertio quod oliua habet i flore suauitate. Nam eius flores suauiter redolent. Flores Marie fuerunt eius mores qui odore honestatis plurimum redolebant. Nam tanta pollebat beata Maria morum honestate ut solui in eius aspectu omnis ab aspiciendo tentatio: sicut testatur Hieronimus. fugaretur. **Q**uarto quod oliua habet i fructu vinctu sitate. Et nota quod oliue quanto sunt nigriores exterius: tanto et ipse sunt maturiores interius: et ad exprimentum ab eis oleum sunt aptiores. Sicut fructus. i. operatones marie: quibus essent exteriori nigre. i. p apparentia humiles: tamen interiori vinctione deuotissimas et gratie erant plene. Nam Marie virginis operata fuerunt nigra p humilitate: vinctuosa p pietate. **Q**uinto quod oliua in liquore habet vilitate. Nam liquor oliue est oleum. Lutus vsus est multum viliis mortalibus. Nam oleum ut dicit Hieronimus. est in pabulum lumentis: in medelam vulneris: et in refectio nem esuriens. Nam in lucerna ponitur ad ignem nutriendum: languidis morbis appointur ad medelam: et cibis addit ad comedendum. Oleum ergo oliue est misericordia et pteras Marie. Nam ipsa illuminat reprobos homines in dei agnitione. Tandem in agnitionis vocat: Eccl. xliij. Ipa languidos curat solidando in dei timore. Nam timor domini expellit peccatum: quod est languor anime. Nam etiam ipsa dicit mater timor. **H**er ipsa etiam cibatur et nutrit sibi deuotos multiplici consolatione. Tandem ipsa inuirit eos: Eccl. xliij.

Trāsite ad me oēs qui concupiscitis me: et a generationibus meis impleri. **I**te beata maria assimilatae palme. **Cant. vii.** Stratura tua assimilata est palma. **Primo** quia palma habet radices profundas. **H**abet et palma radice in terra multum defixam. **S**ic beata maria habuit radice profunditatez. **i.** cordis profundam humilitatez. **Luc. i.** Quia respexit humilitate ancille sue. **S**ecundo quia habet stipite firmitate. **E**st enim truncus eius mire et imputribilis firmitatis. **S**ic truncus virginis. **i.** corpus virginis habuit imputribile firmitate. **i.** incorruptibile virginitate: quia virgo ante partum: virgo in partu: virgo post partum. **T**ertio quia palma habet viroribus perpetuate. **I**n diurnis vestit folijs sine ulla successione ea conservans tpe hyemis et estat. **S**imiliter beata maria virorem fidei se tenuit et ea nunquam amisit: non solum tpe estatis. **i.** prosperitatis: sed etiam tpe hyemis. **i.** aduersitatis. **s.** passiois: quoniam discipuli et alij fideles ea perdidit. **Q**uarto quia palma habet culminis sublimitatez: quia est arboris magne peritatis et altitudinis: sed et dicitur altitudinem non pertingit: quia beata virgo licet magna habuerit altitudinem meritoz et etiam primoz. **vi.** **Ecc. xliij.** Ego in altissimis habitant. non tamen sicut christus: et ideo non puenit ad altitudinem ceteri. **i.** christi. **Ecc. xliij.** Quasi palma exaltata sum in caedes. **Q**uinto quia palma habet fructus suauitatez. **s.** ductili. **L**ui fructus tanto dulcior et sapidior esse probatur quanto immediatius solis radijs expōit. **L**atic. **vij.** Ascendit in palmam: et apprehendat fructus eius. **S**uauius autem fructus Mariae virginis ille est: de quo habebat ei dixit: **Benedicite fructus ventris tui.** **I**te fructus fuit dulcissimus et sapidissimus: quia radijs solis. **i.** diuinitis splendoribus immediate coniunctus. immo tpe est splendor glorie et figura substatie diuine. **I**te beata Maria virgo assimilata platano: **fm illud Ecc. xliij.** Quasi platani exaltata sum iuxta aquas. **P**rimo ratione dilatationis. **E**st enim arbor latitudine folioz sic dicta: eo quod parua et ampla et plana. **I**n platano grece vocant planus: ut dicit **Isid.** Folia autem marie fuerunt eius virtutes quibus ornata fuit eius vita. **E**t hec folia fuerunt parua per exemplum et ampla per meritum. **E**t tamen plana: id est humilia per defectum: quia quantumcumque esset gratia et virtutibus plena: tamen semper se hu-

millabat et despiciebat acilla dei se vocans. **S**ecundo ratione completionis: quia platanus est arbor frigida et sicca. **Q**uia beata Maria fuit ab omni feruore auaricie frigida: et ab humore concupiscentie sicca: quia terrena toto corde desepit: et nihil in se concupiscentie habuit. **T**ertio ratione curatōis. **I**naz folia platani ad curandum causas calidas et humiditas infirmitatum sunt valde vtilia: quia humorē desiccant et calorem temperant: reuma restringunt et contra humorē calidum oculorum iuuant. **I**naz folia marie fuerunt non tamen et exemplum: sed etiam verba quae quodammodo ardore auaricie temperant: sicut quae dicit in suo canticō: **E**sturiētes impleuit bonis re. quoad quod humorē luxurie desiccant: sicut quae dicit angelolo: quoniam virum non cognosco. quoniam homo fluxus reumatū. **i.** cogitationū coartant. **I**naz velut reuma capitis ad inferiora fluens est cogitatio mentis ad inferiora redēs: quae beata virgo suo humore et exemplo ad superiora reuocat et restringit dicens: **M**agnificat anima mea dominum re. **E**t exultauit spiritus meus in deo salutari meo. in deo non in mundo. **I**te contra humorē. **i.** supbia adiuuat cum dicit: **S**ec potestiam in brachio suo re. **I**te beata Maria assimilatae virge. **P**rimo ratione nominis: quia virga dicitur a virtute. **I**naz virtus quae latet in radice se prodat in vigore virge. **v**nde beata virgo recte virge assimilata in qua omnis virtutis perfectio reperit: **Ecc. xliij.** In me omnis spes vite et virtutis. **I**n eius etiam vigore ac fructu refulsit omnis virtus radice. **R**adix enim ex qua haec virga est producta fuerunt patriarche: in quibus quaedam gratia et virtus fuit totum in beata virgine eminetur apparuit. **v**nde de in eius natiuitate cantat ecclesia eius angelus beati Matthei: in quo scribunt genealogie patriarcharum. **N**ota etiam quod in virga inuenitur triplex virtus: **fm** quod virga componitur ex triplici substantia. **s.** cortice: ligno et medulla. **M**ediante ergo medulla nutrit: mediante ligno sursum erigitur: et mediante cortice contra omnes exteriores iniurias defenditur. **I**n beata igitur virgine tanquam medulla nutritus fuit eius interior gratia: de qua angelus dixit ei **Luc. i.** Ave gratia plena. **S**ed lignum erigens contemplatio assidua: **Cant. i.** in. **Q**ue est ista quae ascendit quasi virga re. **E**t nota quod virgula ex qua ascendit semper sursum tendit et suam summmitatem versus celum dirigit: et quanto a terra recedente

Liber tertius

et sursum tendit: tanto semper subtilior fit. Similiter beata virgo sursum tendebat intentione et affectione. vñ **D**idilo cluniacē. in quodā sermōe: **A**nū q̄ppe scim⁹ p certo q̄ omnis Marie vita et actio sp̄ fuit i dño. **I**te similitatē. i. mētē ad celū dirigebat. i. i oratiōe et cōtēplatiōe: et quāto a terra p despectionē recedebat: tāto subtilior in p̄tē plādo erat. **T**āq̄ cortex defensās exterius fuit in beata virgīe diligēs sui custodia: ppter quā **L**ant. iij. vocat̄ hor⁹ pclusus. **I**git̄ ip̄a fuit vt virga virtuosa. de q̄ **P**s. cix. **A**rgam virtutis tue emittet dñs ex sion. **S**ecūdo assimilatur virge rōne germinis. **M**ascis enī siue germinat ex virga flos: et flos ip̄e de virga egrediēs virgā nō violat s̄ fecūdat. **A**irga ei nō accipit fecūditatis gratiā nec germinādi potētiam ex aliq̄ seminis cōmixtiōe: sed solū a calore solis et celestis rōis. **S**ic ex virga nr̄a. i. ex virgine beata egressus est flos x̄ps incarnandō et nascēdo sine vteri ei⁹ aliq̄ violatiōe. vñ sic est fecūdata q̄ tamē nō violata. **M**ā et ante partū virgo exiit: et post partū virgo p̄māst. **M**ox enī ex materiali semīe habuit generādi potētā: sed ex rōe celestis gr̄e et ex solis calore. i. spūsscti ope: **L**uc. j. **S**pūssctūs supueniet in te: et virt⁹ altissimi obūbrabit tibi: **E**sa. xj. **E**grediet̄ virga de radice iesse: et flos de radice ei⁹ ascēdet: et req̄scet sup eū spūs dñi. **T**ertio assimilaf virge rōne culmīs. **E**stūtur enī virga p̄ci pue q̄ sūt positi in culmine dignitar. vñ ali⁹ enī officij sic reges et dñi. vñ nota q̄ vsus virge est ad quattuor: **P**rio ad dominij ostēsiōe: et sic virga vtūtur reges et p̄ncipes. **E**t hoc modo beata maria de virga q̄ data est nob̄ tanq̄ dñā et regina. **E**t iō maria interpretat̄ dominatrix. **P**s. xliij. **A**irga directionis virga regni tui. **S**ecūdo ad defensionē siue percussione: et sic vtūtur virga bellatores. **E**t h̄ modo beata virgo data est nobis ad p̄cutiendū et repellēdū hostes spūales. i. demōes: **M**u. xliij. **L**o surget virga de israel et p̄cutiet duces moab. **T**ertio ad regimen et directionem sicut vtūtur pastores. **S**ic deus per beatā virgīnē nos dirigit et ad pascua vite pducit: **M**ichee. vij. **P**asce populū tuū in virga tua. vt sit verbū patris ad filium in virga tua: id est in virgīe. **Q**uarto ad sustentationem: sicut vtūtur virga siue baculo

infirmi et debiles. **S**ic similis etiā beata virgo data est ad fulcimentū. **P**s. xxiij. **A**irga tua et bacul⁹ tu⁹ ip̄a me cōsolata sunt. **I**p̄a ei est vt virga ad expellēdū demōes. **I**p̄a q̄z ea vt bacul⁹ ad sustentandū mēto et debiles. **I**te assimilaf viti. **P**rimo in radice. **M**ā vitis vt fructificet bonū liquorē debet esse plātata et radicata in loco vbi sit calor solis: puritas aeris: et dulcedo humoris. **C**alor enī solis viti necessari⁹ est: vt quāto direct⁹ et diurn⁹ respicit solē: tāto exhibet fructū dulciore. **I**te vitis dicitur diligere aerē purū et clarū: et odire nebulosū. **I**te dulce et nō amarū diligit terrā. vñ in collibus bñ altis soli expolit. rōis nō dulcis humoris et fortis caloris vineis loc⁹ apt⁹ existit. **I**n cuiusmodi loco beata virga vitis. i. beata virgo maria habuit radicē puritatis: et in dulcore benignitatis in cōuersatiōe. **S**ecūdo fuit similis viti in stipite. **S**tipes enī siue lignū vitis inter arbores crescit multū. vñ sup de mo: et arbores et citra villas circūduci p̄t. **S**ic beata virgo sup oēs sctōs et sctās maḡ erigit i merito et i gr̄e cumulo: **P**rouer. xxxj. **M**ulte filie gregauerūt diuitias: tu autē supgressa es vniuersas. **T**ertio fuit similis viti in palmitē. **P**almes enī vitis est natus flexibillis. **E**t illud qd̄ apprehendit̄ abudā capreolis quasi quibusdā brachijs cōstringit: quoz̄ ad miniculo in alta se erigit et a vētis et a pluuijs tu⁹ p̄sistit. **S**ic anim⁹ etiā beate virginis fuit p̄ fidē ad p̄sentens dñi flexibillis cū dixit angelo: **E**cce ancilla dñi tē. **I**te x̄pm̄ filiū suū nō solū brachijs carnis dulciter strinxit et tenuit: s̄ etiaz brachijs anime. i. intellectu p̄ fidē: et affectu p̄ charitatem: ita q̄ x̄pm̄ nūq̄ dimisit: **L**ant. iij. **T**enuit illū nec dimisit. vñ ne vento perfections: nec pluuia tentationis ab ei⁹ fide et dilectiōe recessit. **Q**uarto est similis viti in fronde. **F**rondes enim siue folia vitis vulnera mundant et ip̄a mūdata sanāt. **S**unt igitur sicut folia vitis beate virginis que vulnera vitiōz̄ mūdant et sanāt. **M**am vt iam supra tactum est mundare volens vulnus superbie dicit: **D**eposuit potentes de sede: et exaltauit humiles. **S**ed vulnus auaricie volens

[Marginal notes in a smaller, cursive script, partially illegible due to fading and bleed-through.]

entrare ait dicens: Esurientes implevit bonis et ditites dimisit inanes Item vt munda daret vulnus luxurie dixit: **Q**ui viri non cognosco. et sic de alijs. **Q**uinto fuit similis viti in flore. In estate enim vitis flos et odor florentis vitis omne venenosum expellit. vnde fugiunt serpentes dum vinea floret. **T**anquam igitur flores vitis fuerunt mores beate **M**arie qui tanti odoris. i. tante honestatis fuerunt quod omnes serpentes: id est venenosas tentationes a cordibus aspicientium effugabant. Dicitur enim quod eius facies tanta pudicitia et sanctitate pollebatur: vt quisquis eam tetaret aspiceret: mortuus ab ipso tentatio fugaretur: **E**ccl. x. xiiij. Ego quasi vitis fructificavi suauitatem odoris: et flores mei fructus honoris et honestatis. **S**epto assimilatur viti in liquore. Habetur enim ex vite primo liquor aqueus: qui vite putata et abscessa exit ad modum lachryme. **M**am cum vitis vulneratur tempore veris lachrymas de se emittit. **F**uit autem beata virgo in passione filij vulnerata quando suam ipsius animam gladius pertransiit et tunc lachrymas emisit: que tantum fuerunt quod ad compassionem filium suum inclinauerunt: vnde eam ex compassionem discipulo recomendauit. dicens in cruce: **F**ili ecce mater tua. **I**tem ex vite habetur liquor vini: qui cum sobrietate sumptus plus corpora omni liquore confortat: cor letificat: morbos euacuat et nutrimentum corpori prestat. **Q**ue omnia beata maria suis facit deuotis: quia confortat deficientes: letificat merentes: curat languentes: et nutrit deuotos et feruentes. **I**tem beata virgo **M**aria assimilatur balsamo: **E**ccl. x. xiiij. Sicut cinnamomum et balsamum aromaticas odorem dedit. sicut dicit **H**losa super illud **C**ane. h. **B**otrus cypri dilectus meus mihi est. **O**lim balsamum in engaddi nascebatur: et instar vinee colebatur: scilicet in duobus regibus hortis: quorum maior viginti iugerum erat. **S**ed sicut legitur in quadam historia: **L**eopatra regina illas vites in egyptum transtulit: et in quodam campo iuxta septem fontes illas plantauit. **I**n quorum fontium vno virgo dum in egyptum fugeret dicitur puerum balneasse. vnde dicuntur ille vites non ferre fructus nisi a christianis solummodo excolantur. **S**icut autem dicit **H**losa super verbo pallegato etiam

am omnia que in balsamo sunt virtuosa sunt. **P**er lignum namque intelligitur et corpus virginis. pro cortice etauerfacto exterior. pro semine eius anima benedicta: in terra munda. i. in carne virginea seminata. per liquorum vero que dicitur opobalsamum intelligitur eius filius preciosus que omnia plena fuerunt celesti virtute et odore: **E**ccl. x. xiiij. **Q**uasi balsamum non mixtum odor mens.

Martyres assimi

lant palmis. **P**rimo propter similitudinem: quia palma est signum victoriae. **E**st enim arbor victorialis sic dicta. **Q**uia manus victorum se palmis ornabant. vel quia similis est in folijs palme manus. vbi recte ponunt ad martyres qui fuerunt gloriosissimi victores: **A**post. vij. **P**alme in manibus eorum. **P**almas etiam manu suarum frequenter sume et largissime ad pauperes extenderunt. sic patet de beato **L**aurentio et multis alijs. **P**ro. i. xxj. **M**anu sua aperuit inopi: et palmas suas extendit ad pauperes. **S**ecundo propter fructum. refert enim palma suauissimos fructus: que appellatur dactylos sic dicitur: quasi ad similitudinem digitorum manus: hois: que sunt saporis dulcissimi et purissimi. vnde significant merita martyrum ex pugna variorum tormentorum acquisita. de quibus in **P**s. xvij. **Q**uod docer manus meas ad plures. **M**anum ecclesie pugnantis fuerunt sancti martyres: in quibus fuerunt diuersi digiti. i. diuersorum suppliciorum modi: que diuersas victorias et gloriosas persecuti sunt coronas. **T**ertio propter sermone. sunt enim palme et mares et femine. de que dicit **A**risto. quod femina non fructificat sine masculo nisi sit ita propinqua vt medietate vetero saltem odore masculi perfundat. **Q**uia vero ex plura etis sunt semina eorum masculum simul et femina generant: qui tandem sibi murum coherentes quasi ad modum retinuum miro naturae artificio se connectunt. **I**n hoc autem significatur quod ad martyrum palmas et gloriam non tantum viri sed etiam femine peruenerunt. **S**ed tamen ipse femine ad tantam fortitudinem et constantiam minime peruenissent: nisi fragilitati femine virilem et masculinum animum contingerent. et sicut dicitur **i**j. **M**achab. vij. **D**e illa sancta matre septem fratrum machab. eorum: que repleta sapientia et femine cogitationi masculinam inserens animam: dixit ad eos: **N**escio quis in vtero meo aperuisset.

Liber tertius

Capitulum: XXXIX

Misericordia as-

similatur oleo triplici. nā pmo as-
similatur olei effusioni. **P**rimo
qdē: qz quāto oleū de torculari egredit et
expulit citi⁹ tāto iudicat meli⁹. **I**te tāto
nobilius quāto recenti⁹: qz p vetustate vi-
riat vt dicit Plin⁹. In quib⁹ duob⁹ signi-
ficat q op⁹ misericōdie. s. elemosyne reqrit cele-
ritate dātōis. **T**pe enī indigētie tāto ele-
mosyna melior efficit quāto indigēt citi⁹
porrigit r quasi recēs oleū est acceleratum
donū. Sed quasi antiquū oleū ē diu detentū
ē dātū: vel illud qd daf frequētī postula-
tū. qd nō ita iudicat gratum r acceptum.

Ite secundo vt idē Plin⁹. dicit melius ī
torcularib⁹ oleū eliquat si oliua pri⁹ aqua
calida pfundat. Ex quo accipit q in ope-
re misericōdie. s. ī elemosyna debet pcedere af-
fectu ostitas cōpassiōis: qz qsi aqua calida ē
cordis cōpassio feruida: q tunc oliue. i. ele-
mosyne supfundit qū ipa elemosyna cum
magna cōpassiōe dat. **I**te tertio oleum
tāto pigri⁹ r suau⁹ est quāto cū terrestri-
tate admisceat min⁹. Ex quo accipit q ī mi-
sericōdie ope sine elemosyna requirit pu-
ritas intētionis vt nō admisceat intētio
terrena. s. vt nō def elemosyna truitu alicu-
lus terrene retributiōis. vñ elemosyna tā-
ro est pinguior. i. celesti merito plēior r deo
suauior: quāto est a terrena intētiōe remo-
rior: Mat. vj. **T**e āt faciēte elemosynā: ne
sciat sinistra tua qd faciat dextra tua. **M**az
per dexterā celestis intētiō: p sinistraz ho-
terrena significat intētiō. **S**ecūdo assi-
milatur elemosyna olei effusioni: qz cū oleuz
effundit quieter nō cū sonitu cadit sic aqua
vel vinū: r hō rōne aere leuitatis. p qnā
etiā omni liquori supfer r subesse alijs de-
dignat. In hō āt instrumtur q opa misico-
die. s. elemosyne fieri debēt nō cū sonitu va-
ne ostētionis: sed cū silētiō humilis intēti-
ōis. vñ Mat. v. **C**ū facis elemosynā nō
li tuba canere ante te. **Q** autē oleū supfer-
tur omnibus liquoribus ostendit q sicut
dicit Aposto. j. **T**imoth. iij. pietas ad om-
nia vtilis est: pmissiōne habens vite que
nunc est et future: quasi pietas seu miseri-
cordia quādam potestatem r excellentiaz
habeat in omnibus bonis. s. presentibus r
futuris: vel refertur hoc ad misericordias

dei: qz miseratiōes ei⁹ sup omnia opa est:
vt dicit ps. cxiij. **T**ertio misericōdia assi-
milatur olei opationi: habet enī oleū mul-
tiplicē operationē. **M**ā oleū stractos rela-
rat. Quasi cōtracti se iuuare nō valentes
sūt epistētes in purgatorio: sed opa miseri-
cordie p eis hic facta eos relaxat r liberat
a pena. **I**te oleū apostemata dura molli-
ficat. Quasi cū dura apostemata corda sūt
in pctō indurata: q tñ affiduitate elemosy-
narū emolliunt r ad penitētiā disponunt.

Ite oleū corpa lassa cōfortat: qz elemosy-
na sfortat corp⁹ recipiētis r animā dātis
r etiā impugnātis diaboli vires pibet.

Ite oleū purū ferrū politū a rubigie ser-
uat. Et si fuerit corruptū r aquosū cū fece
mixtū ipm corrūpit vt Plinius dicit. **S**i
militar elemosyna cū pura intētiōe facta
anime mundiciā cōseruat. vñ dominus vi-
xit iudeis: Luc. xj. Date elemosynā r ecce
oīa mūdā sūt vobis. Sed si fiat elemosy-
na cū intētiōe corrupta vel cū fece pcti-
ta de rapina vñ simonia vel hmditūe am-
plius sedat r corrūpit. Aug. de hbis dñi.
De iustis laborib⁹ facite elemosynas. **M**ō
enī corrūpuri estis iudicē rōm vt nō vos
audiat cū paupib⁹ qb⁹ tollit. **H**olterelle
elemosynas facere de fenore r vsuris.

Capitulum: XL

Mors hominis as-

similatur colloqntide q est agre-
stis cucurbita. **P**riō rōne amaritudis.
Est enī bec herba amara lino quasi amari-
oz omni herba r simplicif amarissima. **S**i-
militer mors est p sui memoriā amara diu-
ti r auaro: Eccl. xj. **M**ors q amara est
memoria tua homini diuiti. **I**te est ama-
rior p sui experientiā hōi luxurioso: Eccl.
vj. Inueni amariōrē morte mulierē. **H**ec
mulier ē voluptas carnis q mortē amariō-
rē reddidit. Et si dicit hominē ad mortē ge-
benne est amariōr morte nature. **I**te mors
est amarissima p sequētiā homi supbo
r ipio: cui. s. erit duri⁹ in dicitū r terribilior
cursus demonū r pfūdiōr vorago penape
Deul. xxvij. **D**euorabunt eos aues moſta
amarissimo. **H**ic morsus est mors q partes
tollit. s. animā. r ptem in terraz dimittit.
cadauer sic mordet pomū. **R**ōne q amari-
tudis majre mors assimilat colloqntide.
vñ. iij. Reg. iij. **F**ilij ppar p colloqntide

Qui timet deum faciet bona. Et precipue timor reuerentie siue filialis: quia iste est nobilior timor qui possit esse in homine. Amor vero ad bene operandum fructificat: ita ut nunquam sit ociosus sicut Bregero dicit. Secundo ratione defensionis: quia fructus generat coopculo foliorum defenditur. hoc coopculo est humilitas: quod bonorum operum fructum interdum abscondendo preserat. propter quod dominus dixit Mar. vi. Attredite ne iusticia vestra faciat coram hominibus ut videamini ab eis. nota etiam quod fructus omnes generaliter in loco siccato mellis seruantur: et in humido citius corrumpunt. Sicut in humido. i. in mollicie delicia bona opera corrumpunt dum homines in delictis resoluunt et carnaliter efficiunt. In sicco vero abstinentie mellis conseruantur. Tertio ratione maturatiois. maturatio enim fructus a calore est. nam calore exterioro interiore confortate et humoris terreum dissolvente et digerente fructus et crudi sunt maturi. Sic calor amor interior aie confortat ab exterioro calore. vel alicuius ubi auditi. vel alicuius exempli vel visus alicuius humorem talium dissolutio siue expulso timore vel amore freno producit fructus operum ad maturitatem. i. ad complementum. Et nota quod illi fructus citius maturescunt qui altius in ramis summitatibus cresunt: eo quod radijs directis se opponunt. Summitates enim ramorum sunt affectioes contemplatiois: quod quanto solis calore. i. christi a more directis accedunt: tanto bona opera sollicitius et perfectius operantur. Item nota quod signum maturitatis fructuum est mutatio coloris viridis in pallidum vel rubrum: et mutatio saporis insipidi vel amari in dulcem et gustum suauem. Ipe etiam tactus discernit aliqui inter fructus et illi iudicat maturum: quem digitis compressum cedere inuenit: et qui molle se esse ostendit ut dicit Isaac in dietis particularibus. Ex quibus colligitur quod illi fructus maturi sunt. i. opera completa et perfecta que sunt pallida. i. cum timore facta: Job fr. Erebar oia opera mea. Item que sunt rubra. i. cum amoris feruore. Item que sunt sapida et dulcia. i. cum deuotione et delectatione: non cum acida et aggravatione. Item que sunt mitia siue mollia. i. cum mansuetudine facta: Eccl. liij. In mansuetudine opera tua profice. et nota put dicit Isaac ibidem quod fructus dulces sunt in quatuor qualitatibus alios excedentes. Sunt enim temperatores: calidiores: suauiores et nutritiores. Ex quibus collige quod opera nostra tanto se deo dulciora quanto sunt magis temperata et discre-

tionem. calida per dilectionem: suauia per deuotionem: et nutritoria per confortationem. Quarto opera bona assimilantur fructibus ratione multiplicacionis. nam quodam platea paucos: quodam vero multos fructus faciunt. Et ista multitudo diuificat: quia quodam fructificat tamen semel in anno: quodam vero plures: sed non maturat fructus vltimos: sed remanent crudi: eo quod vicinate frigiditatis huiusmodi calorem ad digerendum non sufficit. vnde semel fructificat perfecte magis vtile est et personis plus nature. Item quodam arbores se fertiles oia anno per multa tempora. propter abundantiam calorem et vinctuosi humoris sic fit. Et quodam fructificat vno et quodam alio ut oliue. Cuius ratio est: quia in anno quodam fructu huiusmodi partem reparat: quod in anno fructificatiois perdidit: et sic ad fructificandum se renouat: ut tunc quodam et siue refectionis multos producat ramos et folia: sed modicum fructum. Quod quodam platea paucos: quodam multos fructus faciunt: sicut quodam homines multa bona opera faciunt et multa merita acquirunt. quodam vero pauca: et quodam quodam plures in anno sed imperfectiores: quodam vero semel in anno tamen sed perfectiores fructus producit: sicut quodam mellis est facere opera pauciora: sed perfectiora quam plura et defectiora: precipue si dixerit sit in fine operis. sic est in fructibus vltimis qui non maturant. Quod autem quodam aliquid tempore fructificat et aliquid tempore quiescit a fructificatione: sicut quodam quies et intermissio laboris continetur: nec non recreatio moderata ab operibus: precipue exterioribus est vtilis et necessaria: sed quodam plante est tempore quod quiescit a fructu non sunt propterea oia ociose. quia producit ramos et folia: significat quod requies interiorum viros ab exterioribus et corporalibus operibus non est propter ociosa a spiritualibus operibus. Hac igitur est eorum operibus corporis: sed non est animus ociosus. vnde Seneca dicit: Non spero in actu suis: sed iterum dux aio tuo requies dato: sed ipsa requies plena sit sapientia et bonis cogitationibus. Item quodam arbores sunt in iuuentute fecundiores: eo quod plures abundantiam in caliditate et siccitate. Quodam vero sunt magis fecunde in senectute quam in iuuentute: quia dum in iuuentute nimis abundantiam in humiditate calor naturalis non potest digerere: sed in senectute minorata humiditate sit bene digestibilis per calorem. Et hoc in amygdalis et prunis patet. sicut exemplificat Aristoteles. Sic et quodam homines ad senectutem in iuuentute erant meliores sunt et bona opera plura faciunt quam in senectute. quodam vero conuerso. Vel in iuuentute: id est in principio conuersionis quidam feruentiores et in bonis operibus sollicitiores sunt quam in se

caliditate et siccitate inducit: et sic fructus in amaritudine verit. **P**rimis igitur fructibus quod primo sunt amari postea dulces: assimilantur opera penitentium quod incipiunt ab amaritudine dulces: et terminantur in dulcedine gaudij: sicut illud Mat. v. Beati quod lugent: quoniam ipsi consolabuntur. **T**ales sunt dolores vel labores patientium quod primo habent amaritudinem penitentium: sed pariter ultimo premiū glorie. **J**ob. xvj. Tristitia vestra vertet in gaudium. et hoc totum est ex virtute caloris. id est diuini amoris. **A**llis autem fructibus quod primo sunt dulces et postea amari: assimilantur opera peccantium: quod in actu dum sunt habent dulcedinem miserie delectationis: sed post factum inducunt amaritudinem conscientie vel sequentis punitionis. **T**ertio est assimilantur talibus fructibus consolationes gaudientium et prosperitatem in mundo: quod licet nunquam dulces sint: postea tamen ad infernalē amaritudinem perducunt: sicut patet Luc. x. vj. de diuitie epulone. **E**t hoc totum contingit vel propter restrictionem auaricie: vel propter nimiam intensionem occupacione. **T**ertio penitentia opera si debito modo fiant sunt valde proficua. **C**uius exemplum apparet in oliuis. **N**am sic dicit Isaac: oliue cum sint rubee non bene mature: si cum aceto vel aqua salsa fuerint preparate sunt comestio valde confortatiue restrictiue et appetitū excitatiue elicit sunt ad digerendum dure. **S**imiliter penitentium opera si sint rubea per charitatis feruorem: non dum maturata. id est non diu dilata vel tardata: et fuerint preparata cum aceto copulationis et lachrymarum salledine que sunt ut aqua salsa. etiam si talia opera videantur ad faciendum dura. id est difficilia sunt tamen valde vtilia: quia confortant ad faciendum bona: restringunt vel non fiunt mala. et excitant appetitum ad habendum celestia.

Capitulum: XLIII

Opera proficiētium in vita spūali assimilantur fructibus habentibus pyramidale figuram. Inueniunt enim fructus diuersarum figurarum. **N**am quidam fructus sunt pyramidati: quod dicitur rotundati: quidam angulati. **P**yramidales fructus duos sunt modos: quia quidam pyramidati ex vna parte tantum. scilicet ex parte inferiori. quod ex vtraque parte habent conum in medio dilatant. **N**am si ponatur platea in principio humoris amplius et rari fuerint: sed postea frigiditate aut siccitate constriungunt: fructus et folia ingrossabuntur

superius et inferius gratiabuntur et pyramidabuntur. si vero virtute caloris et raritate humoris superior particula leuiat: et ex parte inferiori caliditate existente humor in medio dilatantur et propter dominium caloris in vtraque extremitate in conum ducunt et subillant: et sic in pyramidam transformantur. **P**rimis igitur fructibus quod ex parte inferiori tantum pyramidantur et superius dilatantur: assimilantur opera gradatim proficiētium: quod quidem in principio sunt gracilia. id est debiliter accepta: sed postea visus in fine crescunt et dilatantur proficiendo: sicut Gregorius. **N**emo repente fit summus: sed in bona peruerlatioe a minimis quod ichoat ut ad maiora perueniat. **S**ecundis autem fructibus quod ex vtraque parte pyramidantur et in medio tantum modo dilatantur: assimilantur opera quorum quidam que tamen in principio sunt in fine sunt gracilia et parua: licet aliquid in medio visum sint dilatarum et prosperari. **Q**uidam vero fructus sunt quod rotundam habent figuram prope equaliter materia humorum et equaliter actione virtutis et caloris: per quos medie partes extenduntur equaliter et a medio visus ad circūferentiam vni formis extenduntur. **N**ec igitur figura propter equalitatem et vni formitatem extensiois vniuersis competit operibus iusticie: quod exigit ut omnibus sine personarum acceptioe equaliter et vni formis reddat quod suum est vniuersis. **E**t dico equaliter non in equalitate quantitatis sed in proportioe. **A**lij autem fructus sunt quod angulares sunt ex contraria causa. id est propter inequalem extensionem materie. **E**t id significat opera iniusticie que sine equalitate sunt: et cum personarum acceptioe. **E**t hec opera hominibus non proficere sed potius deficere faciunt. vnde psalmus. cxxvij. petebat dicens: **N**on domine mei omnia iniusticia. **C**ap. XLV

Opera cōteplā

Opera et perseverantium assimilantur fructibus maturis. **D**icit enim Aristoteles. quod in terra motuosa: quia dulcis est et dulces retinet humores: fructus citius maturantur et sapidiores et salubriores inveniuntur. **N**ec igitur terra motuosa / sa est vita contemplatiua que motuosa dicitur propter ascēdēdi difficultatem: et propter celestium veritatem: et propter hanc securitatem. ibi quod reperit humor dulcis interne solatiis. vnde et fructus. id est opera contemplatiui citius maturescunt. id est citius complentur propter charitatis calorem: quod facit opus accelerare et consummare. **T**ertio magis sapiunt: quia superioribus consolationibus admiscet. **S**unt etiam

Liber tertius

anteq̄ sessio: nec prius corpusculū requie/
scat q̄ animā oratio pascat. **I**te orō assi/
milat incēso sine thuri. **P**s. cxi. Dirigat
orō mea sicut incēsu in spectu tuo. Incēsu
enī sine thuris bonū pbat cādore et carbōe.
Cādore: qz illud incēsu sine thuris est opti/
mū qd est albu et mūdū. Carbōe x̄o pbat
si statū ardeat et flāmas emittat. **S**ilr ora/
tio illa est valida q̄ fit cū cādore puritatis.
Ambro. in libro de officijs. Sit oratio tua
pura et simplex. dilucida atqz māifesta. ple/
na grauitatis et pōde: nō affectata elegā/
tia: s; nō itermissa grā. **D**icif ei q arabes
vbi thuris nascit nolūt hmoi recolligi nisi a
psonis religiosi et mūdū. i. mulierib⁹ nō
pollutis. vñ et si mūdū dicitur requirit collectio
thuris: multo magis deuotio orationis. **E**t
iō etiā de cātū et orōne vocali clericorū im/
mūdū. dicit **A**ug⁹. qz plus placet deo la/
trāt canū: mugit⁹ hōū: grunit⁹ porcōz q̄
cant⁹ clericorū luxuriantū. **I**tem valida
oratio est q̄ cū ardore. i. feruore fit charita/
tis. **N**ec enī est ignis q̄ fumū thuris. i. affe/
ctū oratiōis dirigit ad deū: **E**ccl. i. **Q**ua/
si ignis effulgens: et quasi thuris ardens in
igne.

Ca. XLVIII

Opera mala as/
similant malis et illaudabilibus
fructib⁹. **S**ūt enī pleriqz fruct⁹ insipidi vñ
amari vel pōtici indigesti vel frigidi cru/
di et duri: et qdā etiā corrupti vel putridi.
Vnde tales fruct⁹ moralit ad diuersa vitia
referunt. **I**ā fruct⁹ insipidi min⁹ cūct⁹ va/
lent: qz stomachū nō cōfortāt: qz in eis do/
minat humiditas aquosa et iō abomiatio
nē generant. vñ insipidi fruct⁹ ad luxurio/
fos referunt in q̄b⁹ aquositas. i. carnalitas
abūdat: et quib⁹ spūalia insipida et abomi/
nabilia sūt. vñ **A**p̄s dic. j. **L**oz. ij. qz aīa/
lis. i. carnalis hō nō p̄cipit ea q̄ sūt spiritus
dei. **E**t **P**s. cxi. **O**mnem efraz abomiata
est aīa eoz. **E**t iō fruct⁹ carnaliū hominū
i. opa eoz sūt insipida p affectū: qz faciūt
spūales delicias tanq̄ insipidas et abomi/
nabiles eos fastidire. **S**ecūdo fructib⁹ ama/
ris assimilant opa iuidorū: qz iuidi habēt
celū amarū. de quo **I**aco. iij. qz si celū ama/
rū habetis inē vos. **I**n cui⁹ signū iudei q̄
p inuidiā xp̄z tradiderūt: fell amaritudie
eū potauerūt. **P**s. lxxvij. **D**edit ē escā me/
am fel tē. **T**ertio fruct⁹ pōtici referūt ad

iracūdos: qz ira cor pūgit et alios frequen/
ter pūgere facit. sic pōtica et acetosa pūgūt.
Ite fruct⁹ pōtici sūt duri stiptici et cōstri/
ctiui: s; stomachi pfortatiui et appetit⁹ exci/
tatiui. **S**ilr iracūdorū sūt quidaz stiptici q̄
fecē de vētre nō emittūt. i. iuria de memo/
ria vñ corde nō expellūt. i. iusticiā q̄ sūt
difficiles ad iniurias obliuiscendū. **Q**ui/
dā x̄o sūt duri ad dimittedū et pstrictiui
ad vindicandū nunq̄ relaxātes offensas.
Sūt etiā oēs mor⁹ ire excitatiui acūmē cholē/
re extinguit. qz si fuerint in homie offēso
a quosū pietatis et terrestre humilitatis ex/
tinguit acūmē ire et cito ad tranquillitatem
debitā reducit talis hō. **Q**uarto fruct⁹
indigesti referunt ad gulosos: qz frequen/
t indigestio pūct ex gula supfluitate. **I**te
cibus indigest⁹ est impur⁹: qz p digestiōez
cib⁹ pur⁹ ab ipuro separaf. **E**t silr gula im/
mūdiciā et impuritātē generat corpori et aīe.
Quinto fruct⁹ frigidi referunt ad accidi/
am: q̄ aīam reddit frigidā in dei dilectiōe:
et pigrā in hōa opatiōe. **P**rou. xx. **P**ropē
frig⁹ piger arare noluit. **S**exto fruct⁹ cru/
di referunt ad auaros: q̄ sūt crudi. i. crude/
les et feroces et incōpassibiles erga paup̄es.
Et nota qz fruct⁹ crudi sūt maloz humorū
nutritiui. **S**ilr auaricie opa malos būores
i. malas affectiōes interiores siue deside/
ria nutriūt. qz sic dicit **A**p̄s. j. **T**imoth. vj.
Qui volūt diuites fieri incidūt in tētano
nē et in laqueū diaboli: et in desideria mala
et inutilia tē. **I**te mor⁹ auaricie corrūpit
gustū anime: vñ nō sapiāt auaris spūalia.
vñ amor tpaliū excludit amorē spūalium.
Ite debilib⁹ et impfectis maxie nocēt oc/
cupatiōez tēporaliū quas auaricia multip/
licat. **S**eptimo fruct⁹ duri referunt ad
supbos quoz corda propē defectū pluuię
et rois. i. propter defectū pietatis et gratie
arida sunt et dura. **S**upbis ei sub tyro mō/
tū dicit. ij. **R**eg. j. **M**ōtes gelboe nec ros
nec pluua veniat sup vos. **I**te peccato/
rum opera assimilant fructib⁹ corruptis.
Quidam enim fructus non conseruātur:
sed quādoqz anteq̄ compleantur corum/
puntur et efficiuntur vermiculosi: et **B**ali/
q̄ accidit ex vitio plātatiōis arboris: qz.
nō fuit congruo tēpore plantata. **I**am in
plantatione arboris multum obseruanda

Ceregratū dicitur
...
Palloni dicitur
...
Ambro
...
Silr
...
Qui
...
Ite
...
Sunt
...
Et
...
Quarto
...
Quinto
...
Sexto
...
Septimo
...
Quidam
...
Iam in
...
Plantatione
...
Multum
...
Obseruanda

Liber tertius

latur cappari. **¶** Pr^o qz capparis vt dicit
Diasc. ē herba spinosa. Et v^o cōpetit patiē
tie rōne materie. Itā materia patiētie sunt
spine. i. pūctiōes tribulatiōnū et aduersita
tū: Ro. v. Tribulatio patiētiā opaf. **¶** Se
cūdo qz est herba frōdosa sup terrā expan
sa. Hoc cōpetit patiētie: q̄ nō est in celo vbi
nulla molestia. nec sub terra. i. in inferno
vbi pena inuolūtaria et infructuosa: s̄ tñ su
p terrā vbi tribulatiōes abūdāt vires su
as extēdit: qz tñ sup terrā tribulatiōes sūt
ad virtutis exercitiū et ad laboris p̄mū: et
hoc est v^o patiētiā sine qua tribulatiōes
nec ad virtutē nec ad meritū p̄tinet. Et iō
Berū. dicit in quōdā sermōe. In v^o mūdo
q̄si in cāpo certamī positi sum⁹: et q̄ ibi do
lores et plagas aut tribulatiōes nō susce
pit: in futuro ingloriosus apparebit. et Pe
trus rauē. dicit in q̄dā epla qz oīs cordis et
corpis virt⁹ circa meritū et fructū salut⁹ est
sine p̄dimēto patiētie. **¶** Tertio qz ē herba
vinctuosa: est ei vinctiōe plena. Ad cōpetit
patiētie p̄p vinctiōe ḡe quā p̄tinet qua
oīne durū mollit. vñ etiā vinctio cappari dī
cit virtutē p̄p vinctiōe sua virtute sup oīa iuna
re. **¶** Itē hac vinctiōe omnis dolor leniga
tur. In cui⁹ exemplū capparis dolorē den
tū dē mitigare. Nec etiā ē q̄ iuldoz detra
hētū et mordētū neq̄tiā dē sedare. In cui⁹
signū suē⁹ capparis aurū vermes necat.
Nec etiā est virt⁹. i. patiētia: ex q̄ cib⁹ aie et
medicina p̄paraf. Medicina enī est q̄ anī
mī affect⁹ purgat et rectificat. Itā flores
capparis postq̄ sūt apti habēt virtutē di
gerēdū humorē in ore stomachi existentē:
qz. i. tribulatiōes p̄ntes virtute patiētie hu
morē. i. affectū mūdānū digerunt et in affe
ctū dei p̄uertūt. Itē ipa ē cib⁹ vel salsa quo
gust⁹ mētis p̄fortat et excitat ad appetitū
spūaliū et celestiu⁹ bonoz. In cui⁹ signū
idē flores habēt virtutē appetitū excitādi
vt dē a Platōe. Et hinc ē qz desideria scō
rū in ipis tribulatiōib⁹ crescūt: et eoz appe
tit⁹ mag⁹ accēdit circa eterna q̄i eos atre
rūt tpalia flagella. Et iō dicit Greg. in. xvij.
libro Mora. qz electoz mētēs eternitat⁹ p̄
mīa p̄solātes: vires ex adūstiatib⁹ sumūt.
qz cōscēte pugna glorioz sibi nō ambi
gūt manere victoz. Electoz ḡ desideria
dū p̄mūt aduersitate p̄ficiūt. sic ignis fla
tu p̄mūt vt crescat. et vñ q̄i extiguit credif
de roborat. **¶** Itē patiētia assimilaf illici: et

p̄mo rōne radicalitat⁹. Itā illex ē spēs quer
cus q̄ est arbor grosse et p̄fide radice. hec
radix et grossa et p̄fida patiētie est chari
tas. vñ dicit Ap̄ls qz charitas est patiētia
qz patiētiē efficit. Et iō sic arbor p̄ra vētū
firmat p̄ radicē: ita patiētia p̄ra vētū
petū firmat p̄ charitatē. Et p̄terea dice
bat Ap̄ls Ephē. iij. In charitate radicaf
et fūdāt. vñ nō est patiētia sine charitate:
sic nec arbor sine radice. Greg. sup Ecceh.
Homel. vij. Patiētia vera ē q̄ et ipm amar
quē porat. Itā tolerare et odisse nō ē virt⁹
māsuētūdis: s̄z velamentū furor. **¶** Secū
dō rōne fecūditatis. Est enī arbor glāditera:
et hui⁹ arbor⁹ fructū antiq̄ habuerūt in ci
bū anteq̄ haberēt frumētū vsū. Sic patiē
tia mltū ē fructuosa et magni meriti. et mul
tū vigilat in antiq̄s: vt p̄t̄z i Job et Tobia
et mlt⁹ alijs. vñ Iudith. viij. Quis q̄ placere
rūt deo p̄ multas tribulatiōes trāsierūt si
deles. **¶** Tertio rōne vmbrositatis: qz illex
hy vmbra locū dā. Similiter patiētia gra
tā vmbra. i. refrigeriū et estū tribulatiōnū
p̄stat. p̄ter qd dē Eccl. ij. In medio ignis
nō sūt estuata. Cassio. sup Ps. Patiētia
religiosi viri est labor et dolor oīm spe
turaz rerū et amore dñi grata tolerātia.
¶ Quarto rōne soliditatis: qz illex ē solidissi
mi ligni et durissimi cortic⁹. vñ in aq̄ lignū
ei⁹ est multū durabile et q̄i spūabile. et iō
dū p̄fide sub aq̄s ponit: q̄si in lapidis so
liditatē p̄uertit. et quanto p̄ tpa lōgia in
locis humidis immoraf: tāto ampl⁹ idu
raf. vñ et Tull⁹ dicit qz patiētia ē honesta
tis et vtilitat⁹ cā rex et arduari et difficult
um volūtaria ac diuturna p̄ffio. et ideo
posset ad patiētiē referri qd dē Job. xij.
Cori⁹ indurabit q̄si lapis: et p̄stringet q̄
si malleatoris incus. **¶** Ca. Lj

¶ Super spū aspi
milaf abieti. **¶** Pr^o qz abies
ipa sublimē angmētat. vñ fm Ihs. dicit
abies ab eūdo: eo qz p̄ ceter⁹ arborib⁹ tal
tū eūdo porrigit. Est ei exps terrestr⁹ hū
oris: et iō arbor ē leuis. vñ fm Aristo. qz ar
bor ē subtil⁹ hūor: iō calor ei⁹ natural⁹ fort
ficat⁹ a calore solis hūditatē illā sursum tra
hit: et cōuertēs illā in substantiam arboris
arborē altā facit. Similif ille q̄ est pauper
spū exers terreni amoris q̄ aiām grauat
efficit spūalif leuis ad ascēdēdū: et subtilis

[Marginal notes on the right page, partially obscured and difficult to read.]

Quarto rōne fundamēti: qz oīs salix tā
 to est in ramis fecundior: q̄to est terrestri
 p̄pinq̄or. Item salices si binis pedibus a
 terra putent: coarcent ne in altū crescāt:
 sed in latitudinem se diffundūt. Sic pctōr
 q̄to magl' rebus terrenis appropiquat p
 affectionē et occupationem: tāto magis in
 pctis abūdat. Item q̄si salix duoꝝ pedum
 est pctm̄ opis vsq̄ ad delectatiōis p̄sensū:
 puta cū homo p̄sentit imozari in ip̄a dele
 ctatione cogitationis. Tūc tñ lz nō ascen
 dat vltcrius p̄ p̄sensum opis: tñ dū p̄ mo
 rose cogitatione p̄sensum in ip̄a delectati
 onis latitudine se diffundit: pctm̄ mortale
 cōmittit. **Quinto** rōne detrimēti: qz salix
 ex antiquitate temporis patit detrimētū pu
 tredis. Itaz postq̄ antiq̄ sit cito putrescit
 et a medulla putrescere icēpit. An sepe duz
 exterius viridis videt et pulchra: iterius ē
 vacua caua et putrida: in cui' p̄cauitate se
 pe latēt aīalia venenosa. vñ iuz salices dor
 mire res est piculosa. Sic cū aliq̄s diu p̄ti
 nuat p̄manēs in pctō: putrescit p̄ oīmodā
 corruptionē malicie: quā lz hypocrita co
 net exterius coopire: tñ ab interiorib' eaz
 nō curat abijcere. Et ideo lz exterius ipse
 aliq̄n apparet iustus: iterius tñ est va cui'
 a hūte: canus cupiditate: et putrid' mali
 gnitate. i. malicia corruptus. An in ei' con
 cauitate. i. cordis cupiditate: sunt aīalia ve
 nenosa. i. deceptiones et desideria fraudulē
 ta et piculosa: ppter q̄ piculosum est iuxta
 eos dormire. i. de eis p̄fidere vel eis adhe
 rere. **Itē** pctm̄ assimilāt spine: qz q̄i spi
 na caro vulnerat: non recedit dolor: q̄ diu
 spina totaliter non extrahit. Sic quando
 est aīa pctō vulnerata semp̄ mordet et cru
 ciat q̄ diu ip̄sum pctm̄ in p̄scia detinet. Et
 ideo necesse est vt p̄ p̄niam extrahat.

Caplin: LIII

Penā inferni as
 similat rhāno: vt dic̄ hlosa sup
 p̄s. qz rhannus ē herba mul
 tū dura nodosa ramosa et spinosa. Nam so
 lia hz aculeata: spinis acutissimis in lateri
 bus p̄sita. Sill' pena inferni est dura p̄p̄
 sua acerbitate: nodosa. ppter suā indissolu
 bilitatē. Itā nodus fori ligni est q̄si indis
 solubil'. An signat illā penā indissolubilez
 et intermiabilez: qz dānatus sic nū q̄ absol
 uit a culpa: nec sic a p̄a. **Itē** est ramosa

ppter penaz multiplicitatē: et spinosa sine
 aculeata p̄ subtilitatē: qz sic spine subriles
 et aculeate penetrāt: sic ille pene penetrāt
 intima aīe. Sz miser ille pctō: dū est s̄ spū
 nis pcti anteq̄ aduertat q̄ ducāt cum ad
 duriores et maiores aculeos rhāni. i. pene
 feni p̄mittit se a pctō totaliter absorberet
 fm̄ illud p̄s. lviij. P̄ausq̄ intelligerent
 sp̄ic vestre rhannū sicut viuētes: sic in ira
 absorbet eos.

Caplin: LV

Penitentes assi
 milant arboribus medicinalib'
 siue aromaticis. Et ē causa aro
 maticitatis in arboribus: vt dic̄ Albuma
 sar terrē cū subtile cōmixtur aqueo subtili.
 Tanq̄ q̄ arbores aromatici et medicales
 sunt hoies penitētes: qz p̄nīa hz medicina
 les hutes ad curanduz aīaz lāguozes. i.
 vitii. et in istis est subtile terrē. i. attenua
 tio carnis hñ cōmixtū subtili aquo. i. cō
 pūctiōni cordis. Illi aut̄ in q̄bus hec defi
 ciūt. i. maceratio carnis et cōpūctio cordis
 nō sunt aromatici. i. vere penitētes. Et nō
 ta q̄ arbor aromatica aliq̄n hz aromatici
 tatem in cortice: aliq̄n in flore: aliq̄n in fru
 ctu: vt p̄z in cinamomo qd̄ est cortex: et in
 mace q̄ est flos: et in muscata q̄ est fructus.
 Sic p̄nīaz qdā habēt tñ in cortice. i. in ex
 teriori oīsiōne: qdā tñ in flore. i. in ment
 affectione: qdāz in fructu. i. op̄is exrecuti
 onē. **Itē** penitētes assimilant malogramā
 te. **Primo** ppter augmentū. Itā maloḡ
 nata. i. arbor plus in latū q̄ in altū se dif
 fundit. Sic penitēs dz esse humi' nō vt q̄
 rat crescere in altitudinē dignitat': s̄ in la
 titudinē charitat'. p̄s. cxviij. Ambulabā
 in latitudine. **Sedo** ppter impedimētū:
 qz marie impedit a frigore. Est em̄ arbor
 frigidis impatiēs. An in p̄uina cito pere
 unt flores ei'. Sill' homi' penitēti marie
 nocet frig' accidie. Et ideo p̄uina. i. negli
 gētia destruit flores eius. i. bonas affectio
 nes. **Tertio** penitētes assimilant maloḡ
 nate ppter fructum: qz qdā faciunt poma
 dulcīa: qdā acetosa. Acetosa sunt frigida
 et secca. Dulcīa hō calida et hūida. Et ideo
 dulcīa magl' p̄ueniūt medicie: vt dic̄ Isaac
 et etiā Diase. Quasi aut̄ poma acetosa sūt
 opa penitētis facta ex timore: s̄ q̄si dulcīa
 sunt opa facta ex amore. et ista magl' p̄sunt
 ad sanitatē aīe. Vel acetosa sūt opa hypo

q

Liber tertius

ritay: dulcia xō sunt opa veraciter penitentiū. Sic em̄ Iſido. q̄ negāt medici coz/ poza nra malipunci cibo nutrirī. Et dicūt q̄ pl^o agruāt medicine q̄ corpis alimēto. In q̄ significat q̄ penitēs dz̄ intendere ad sanandū mentē: r̄ nō ad implendū vel impinguandū ventrē. **I**tem penitentiū afflictio assimilāt sambuco: de q̄ dicūt Plato Diasco. r̄ Plini^o q̄ si cortex ei^o medius radat versus suplus: purgat ventrē p̄ ptē superiorē: si xō radat versus inferius purgat p̄ ptē inferiorē. Tūc autē sambuci cortex versus inferi^o radif q̄n penitētē caro timore infernal suplicij affligit: q̄ timor dūz a pctis reuocat q̄n a pte inferiori purgat. s̄z tūc versus sup^o radif q̄n spe vel desiderio p̄mij macerat r̄ dū sic carnē macerādo abstergit: penitēs fordes pcti q̄n a se purgat a pte supiori. **Caplm: LVI**

Penitētia affini
laſ arborū. **P**rimo pp̄ arboris generationē. Sunt em̄ fm̄ Aritro. in li. de vegetabilib^o r̄ plāt^o q̄nc spēs siue modi generatiōis arboris siue plāte. **U**n^o ē ex semie: al^o ex putredie: tert^o ex aq̄ humore: q̄r^o ex plātatiōe: q̄nt^o ex infertione. In his designant q̄nc q̄ summe valēt ad generationē p̄nie. i. ad p̄uersionē pctōris. **P**rimū est x̄boz dei auditio. r̄ h̄ designat in semie: qz̄ semē ē x̄bū vt d̄z̄ Matth. xliij. Scdm̄ ē mox̄ meditatio. r̄ h̄ designat in putredie: qz̄ p̄ mortē coz^o in putredinē resoluit: Job. xvij. Putredini dixi p̄ me^o es. Tertiu^o ē elemosynay largitio. r̄ h̄ designat in aq̄ humore: qz̄ vt dicit̄ Eccl. xxx. Ignē ardentē extinguit aq̄: r̄ elemosyna resistit pctis. Quartū est religionis ingressio. r̄ h̄ designat in plātatiōe q̄ maxie cōpetit iuuenib^o. **P**s. cxliij. Quoz̄ filij sic nouelle plātatiōes a iuuetute sua. Quintū ē bonoz̄ societas r̄ gregatio. **M**ā q̄nc p̄ccaroz̄ iusto adliūc^o trahit ab eo r̄ uertit: r̄ h̄ designat in infertioe: **A**pl̄s ad Ro. xj. Tu autē cū oleaster es inser^o es in ill^o: et soci^o pinguedis r̄ radice olive factus es. **S**ecdo pp̄ radice infertionē. **M**ā arbor vt dicit̄ Iſido. ab aruis nomē accepit: eo q̄ sitis radiceb^o terre inherere p̄sueuit. **O**p̄ret ergo ad h̄ q̄ arbor sit firma vt radices ei^o in terrā pfundent. r̄ q̄to arbor radice p̄fundi^o figit: tāto attrahit pl^o humoris. r̄ si

fructificatura sit pl^o abūdat in folijs fructibus atqz̄ ramis. **I**tem opozet q̄ radices arboris ip̄i terre coherent r̄ glutinent: vñ dicit̄ Aritro. q̄ lutū vinctuosus r̄ tenax cito p̄ducit plantā: r̄ facit eā esse durabilē. Sic q̄ arbor imobilis p̄ radice ē infixa terre: ita p̄nia p̄ hūilitatē r̄ charitatē opozet q̄ sit imobilis infixa aie sine cordi: r̄ p̄seuerāter ita vt penitēs p̄terita mala plāgat: r̄ itez plāgēda nō cōmittat. **P**rofundat autē radix p̄nie in corde p̄ hūilitatē: in qua q̄to p̄fundi^o descendit tāto de humore grē plus attrahit: r̄ p̄ eā maiorē copā bonoz̄ opez̄ r̄ meritoz̄ p̄ducit. s̄z glutinat p̄nie radix cordi p̄ charitatem q̄ est gloriā vs̄ ctuosum p̄ quā cito p̄nia auget p̄fici^o r̄ cōseruat. vñ **A**pl̄s ad Ep̄. iij. In charitate radicati r̄ fundati. **T**ertio pp̄ aie vegetabil informationem. **M**ā fm̄ **P**hm̄ in supradicto libro. In arborib^o r̄ plātis nō est aia sensibilis: sic in brut^o. p̄ter q̄ arbores r̄ plāte sensibilibus passionib^o nō afficiuntur: qz̄ nec p̄usse sentiri: nec scire dolere: nec q̄n cibant d̄lectant: nec spirāt: nec respirāt: nec dormiunt vel vigilat: nec alijs passionibus subiacent q̄ sunt aie sensibile. Est q̄ in ip̄is arboribus r̄ plātis informatio solius vegetabil^o aie fm̄ quā in eis generatio: cibatio: augmētatio: r̄ renouatio que oīa cōperūt suo mō p̄nie. **M**ā p̄mo necessariū est penitēti vt passioes sensitiuas vitiosas. s̄. r̄ inordinatas a se oīno renoueat. s̄. vt p̄cussus iniurias nō sentiat p̄ impatiētia. r̄ scissus vel lacerat^o x̄bis nō doleat p̄ tracūdiā q̄. s̄. eū ad odiū siue vindictā inclinēt: nec etiāz q̄n cibant in cibo d̄lectationē voluptatis: s̄z solū sustentationē necessitatis q̄rat Aug^o. in lib. x. p̄fessio. **H**oc me docuisti dñe vt quēadmodū medicamētā ita r̄ alimēta sumptur^o acceda. **I**tem nō debet spirare nec respirare. i. vel in se indignationē attrahere vel ex se furore emitte re: eo mō. s̄. quo dicitur de Saulo **2**cl. ix. Saulus adhuc spirās minay r̄ cedis in discipulos oīi r̄. **I**tem nō dz̄ dormire p̄ negligentia: nec etiā vigil esse ad cogitandā v̄ explendā maliciā. **S**z̄ dz̄ in penitētib^o ei se generatio virtutuz̄ siue bonoz̄ opez̄: abbasio lachrymaz̄ vel diuioz̄ verbor̄ augmētū labor r̄ meritoz̄: r̄ etiā reuocatio cōuersionis r̄ mox̄. **Q**uarto pp̄ fructū defectionē. **S**ūt em̄ q̄daz̄ arbores. s̄. q̄ bñ

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to fading and angle.]

folia folia et non fructus quod accidit propter abundantiam humoris aquosi qui est materia foliorum. Et propter defectum humoris viscosi qui est materia fructuum. His ergo assimilantur falsi penitentes qui habent folia apparentia frondium. i. exteriorum et non virtutem fructuum. i. verorum operum. Possent etiam talibus assimilari qui habent solum folia. i. verba et non fructus. i. opera sic doctores mali qui habent doctrinam sine vita: quod est propter abundantiam amoris mundani et defectum amoris divini. Quaedam vero arbores sunt qui faciunt fructum ante folia quod accidit sic dicitur per prophetas propter abundantiam humoris viscosi: que cum calor naturalis digesserit cum auxilio caloris solaris cito ad maturacionem adducit. Anterior humor viscosus abundans prohibet humorem aquosum qui est foliorum materia ne ascendant ante fructum in talli platura. Sic sunt filii illi qui student bona opera facere prius quam bona verba docere: ita ut bona verba precedat bona doctrina. vel illi qui plus intendunt operibus actum vite quam refrigerio vel decoro vite contemplative sicut de prelativorum in fine meditationes animarum decorant et umbra refrigerium prestant sic et platanus folia. Opera autem active vite laboriosa quod est sicut fructuosa. unde active vite merito fructibus componantur. et ideo tales si habeant abundantiam humoris viscosi. i. compassivis et pietatis: et caloris naturalis. i. amoris primi ad quem etiam natura inclinat: erunt a calore solis. i. amore christi citius efficiuntur in vita activa perfecti pro fructu bonorum operum. et ideo postea congruentur producant folia verborum. Quaedam tamen arbores sunt qui sicut producant fructum et folia: sicut ille qui producit ceros humores habent proportionabiles. quibus siles sunt illi qui in humore mentis devote et in humore aquoso salubris scientie possunt abundantem silem dicitur et faciunt: Act. j. Lepit ihesus facere et docere. Sunt etiam et alie quedam arbores que citius producant folia quam fructus: et hoc propter abundantiam humoris aquei et defectum humoris viscosi: quod calor humoris aquei citius attrahit ad locum productionis foliorum quam viscosus ad productionem fructuum. Sicut illi qui habent multam scientiam et paucam devotionem facilius et citius dicuntur verba quam producant opera. Item penia interior sit cum devota preparatione et moderacione et exercitacione purgat et sanat animam: cuius exemplum apparet in elzeboro qui a sinitio vbi nascitur sic est dicitur: quod habet virtutem metes nostras reducere ad sanitatem. Item purgat corpus: quod lignum quod radices habet albas humores flegmaticos purgat:

lignum vero quod radices habet nigras purgat eodem modo: sicut tamen nullus dicitur eo vti nisi prius materia digesta sit et tepata et tunc etiam cum cautela: quod dicitur et nimis est intensa et precipue radix alba multum laxat super et inferius. An ex penuria virtus ellebori est mortuificativa. Item dicitur qui accipit elleborum se mouere et a somno abstinere: unde Ipro. dicitur: Si vis elleborum ducere mouere corpus ne somno accedat. Sicut penia ad bonum vitam in peccatis desipientes et insanientes ad debitum sensum reducat et purget a corruptis et superfluis humoribus. i. affectionibus oportet procedere interiori digestionem et preparationem in feruente strictione sine qua penia exterior non est valida. Item oportet in exteriori penia vti cautela et moderacione. Debet enim arteri sicut non occidi per immoderatam afflictionem. Item oportet mouere corpus in bonorum operum exercitacione et a somno negligente et oculi abstinere. Item penia assimilatur myrrhe. Primo ratione eminentie: quod myrrha est arbor in arabia vnde dicitur Iliad. quod cubitum alta in qua accipere possumus quod penie gradus. primus est in strictione: secundus in confessione: tertius in oratione: quartus in elemosynarum largitione: quintus in ieiunij afflictione. Et isti tres ultimi gradus pertinent ad satisfactionem. Secundo ratione effluente: quia de arbore myrrhe effluit gutta amara multum aromatica: et ista vocatur myrrha. et vnde dicitur Plinius illa gutta que per se manat non expressa magis est preciosa: et minus vtiq; valet illa que de cortice perciosa est abstracta. Hec ergo amara gutta est compunctio lachryma ex contritione amaritudine procedens. Hec est deo multum odorifera: sicut illud Ecc. xliij. Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris. Item est multum aromatica. i. medicinalis: Exod. xxx. Gume tibi aromata myrrhe preme. Habet enim hec myrrha virtutem dissoluedi et sumendi quasi equaliter: et etiam confortandi. Et similiter penitentis lachryma amara dissoluit peccata: consumit mala desideria: et confortat corda debilia. sed illa est per se expressa que est voluntaria et non coacta: et talis penitentia est valida: non autem illa quam solus metus seu coactio causat. Tertio ratione efficacie: quod myrrha habet virtutem seruandi corpora mortua ex ea putrefacta imputrida et icorrupta. Sicut penia mortificatos corporum: sed spiritu viuificatos con-

Liber tertius

seruat a corruptione et putredine petri. **Uñ** in huius signū venit. **Hic** demus ad corpus xpi mortuū ferēs mixturam myrrhet. **Job. xix.** **Item** pnia assimilā nuci q̄ h̄ dem exterius h̄z durz et amara corticē et interius h̄z nucleū dulce et vtilem. **Uñ** his q̄ tempate cōplexionis sunt et nucib⁹ tempate vtunt. p̄ficiūt: qz omnibus cibis venenosus obstitūt. **Et** s̄str est de pnia: qz q̄uis ei⁹ opa exteriora videant dura et penosa: vt ieiunia et h̄mōi: et interius etiā req̄rat amaritudinē et ritionis: tñ p̄scia p̄ ip̄az purgata inuenit fructus eius dulcissimus et efficacissimus ad resistēdum omni cibo venoso. i. petō dūmodo exterioribus opibus pnie: vt abstinctia et h̄mōi penitētēs vr̄at tempate. i. discrete. **Item** pnia assimilā caulī. **Primo** rōne trāsp̄lantationis: qz oportet caules trāsp̄lantari vt possint in suo esse p̄fici. **Sic** petōrē oportet transferri de statu culpe ad statū iusticie p̄ trāsp̄lationem pnie vt possit spūalī p̄fici. **Secūdo** rōne decoctionis. **Oportet** em̄ caules coq̄ et elixari: in q̄ decoctōe h̄z materia: id est caulū substantia sit minus bona cuz sit grossa et dura ad digerendū. **Ius** tñ ip̄soz caulium est colatiuū: ventris humectatiuū et laxatiuū: sed substantia sine iure est p̄stipatiua. **Sed** multum de ip̄oz malicia tollit si illa aqua p̄ficiat et in alia decoquatur: et optime pinguedine condiant: vt dicit in dietis. **Sic** etiā in pnia necessarium est decoctionem peccatoz fieri p̄ contritionis feruorem. **Et** q̄tumcūqz peccata de se grossa sint et dura: ius tamen. i. compunctio ip̄oz peccatoz lachrymosa et feruida ē mētis laxatiuum et purgatiuum. **Unde** caulis substantia sine iure. i. memoria peccati sine compunctione potius est constipatiua: id est induratiua ad peccatum retinendū q̄ ad emittendū p̄ confessiones. **Et** sicut ad tollendū caulium maliciaz sit duplex elixatio: ita q̄ aqua p̄me elixature p̄ficiat: ita ad tollendū maliciam peccatoz duplex fit in penitente compunctio: quia prima puenit ex timore pene: secunda autem ex amore iusticie: et hec est p̄fectior. **Unde** adueniente secunda prima p̄ficiat: quia p̄fecta charitas foras mittit timorem: vt dicit. i. **Job. iiii.** sed debet ad di optima pinguedo scz contemplationis et orōnis deuotio. **Tertio** rōne electionis: quia caules

debent eligi et accipi magis teneri. et meliores efficiunt q̄ a prima p̄mit⁹ decoquantur: qz dum calor ad caulium intima renouat: melius substantia eoz digerit et mollior et sapidiore inuenit. **Similiter** illi penitētes sunt magis electi q̄ sunt magis teneri. i. molliores ad sciendū: vel ad amandū vt compatiendū. **Meliores** etiam et feruentiores efficiunt qui p̄mo a prima. i. ab aduersitate mundana et a tribulationum vehementia sunt tacti et excocti: quia mala q̄ nos hic p̄munt ad deū nos ire compellūt: vt dicit **Gregorius.** **Item** penitētia quāto asperior tanto magis valet ad frangendū corda dura et ad expellendū venenosa diaboli tentamēta. **Culus** exemplū apparet in paliuro: q̄ q̄uis sit crudus asperimus et ipsinosus: tamen h̄z quedam capitella spinosa in q̄bus sunt semina ad calcium frangendū: et contra morbus venenosos valentia: vt dicit **Diasco.** **Item** pnia est silis arbori aloes: que est arbor aromatica in India nascens: vt dicit **Pap.** **Primo** ei aloes est arbor gustus amaricanuar: qz h̄z lignū eius sit aromaticū: tamen gustus eius est subamari saporis. **Locustes** pnie competit rōne contritionis que amaricat gustū anime ex ip̄a recognitione culpe: **Pla. xxxviij.** **Recogitauit** tibi oēs ānos meos in amaritudine anime mee. **Prover. vij.** **Aspsi** cubile meū myrrha et aloes. **Hoc** cubile est p̄scia quod est aspergendū myrrha. i. amaritudine ex mēoria culpe: et aloes id est amaritudine ex p̄sideratione offense. **Secundo** aloes ore masticata est cerebri imutatiua. **Itam** odor eius tūc marmē sentit cum ore masticat: quia tūc odor aromaticus statim cerebri tangere videt. **Tunc** autē peccatū p̄ penitentiaz masticat quando oris p̄fessione diligenter et aperte narrat. et tunc ipsius confessionis odore et vigore cerebri immutat: dum ex eius resolutione p̄fessionis facies lachrymis irrigatur: debet em̄ confessio esse lachrymabilis. **Tertio** aloes est humoris calida et sicca. **Est** em̄ vt dicit in **Platone** calida et sicca. **Et** hoc pnie competit rōne abstinentie per quā humor luxurie i corpore arefcit: et amor spūalis in mēte accēdit et calefcit. **Quarto** est aloes odoris emissiuus. **Est** et em̄ odoris suauissimi atqz sumi: cui p̄tūcula loco thymiamat in altarib⁹ adolefc. **Et** hoc cō-

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to fading and angle.]

petit pnie rone oronis: qz cum pure & de-
uote oraf: quasi quidaz fumus & odor sua-
uissimus deo ministrat. Huius ergo pticu-
la pma est orō mentalis: qz alia eius pars
est orō vocalis. Prima ergo pticula dum
in altari cordis feruent immolat: ex ea ip-
se de^o velut ex suavissimo thymiamate re-
creat. Quinto est aloes corpus pfortati-
ua. Nam lignum eius stomachum pfortat
& vinum decoctionis eius sibi bitum debili-
tatem cordis & cerebri maxime iunat. Sicut
pnia confortat stomachum anime. i. mentē
ad suscipiendū & retinendum cibum spūa-
lis doctrine. Item vinus decoctionis. i.
feruus confortat cor debile ad largā dario-
nem corporalis elemosyne. Rōfortat etiaz ce-
rebzū ad emissionē abundātis lachryme:
vel pfortat cerebzū. i. sensum ad cautelam
& discretionē pscie. Item pnia assimilaf
absinthio. Primo qz absinthius hz vir-
tutem amaricatuiam. Est em̄ tante amari-
tudinis qz etiaz ipm mures & vermes hor-
rent. Et hinc est qz libros & pānos a vermi-
bus & muribus tutos seruat si qz cum eis
in cistula sua absinthius ponat: vt dic^t Dia-
sco. Sic in corde penitentis dz esse pstritio
amarissima. Et hec ē qz repellit mures & ver-
mes. Mures sunt tentationes diabolice:
vermes remozios pscie quos remouet & ex-
tinguit amaritudo pnie. Secundo qz hz
absinthiū virtutem laxatiuā. s. pp̄ calidi-
tatem & amaritudinē. Unde si inuenit ma-
teriam digestā eam dissoluit & expellit. Et
hoc competit pssioni penitentis: qz ex ca-
liditate. i. feruore & amaritudine pntentis
ip̄a pssio hz virtutem laxatiuā. i. emissi-
uam & purgatiuā peccati: qz culpā quaz p
pstritionē inuenit: iā digestam. i. ad purga-
tionē & eiectionē paratā dū pscie emittit
& eiecit. Tertio hz virtutē restrictiū. d. i.
cū em̄ in Platone qz absinthiū virtutes
hz srias. s. laxatiuā & restrictiū. Nam sic
laxat ex caliditate & amaritudinē: ita restri-
git ex ponticitate & grossicie substātie sue.
Vñ si materiā compactā inuenit cōpactio-
nē cā facit. Hoc aut competit pnie rone sa-
tisfactionis p quā dū peccatorz materie &
causē subtrahunt: ab ipis peccis penitens
restrigit. Est em̄ satisfactio p̄m Aug⁹. pec-
catorz causas & eide: & eoz suggestioib⁹
aditū nō p̄bere. Item pnia assimilaf be-
the qz est herba canis. Primo ppter colo-

ris apparētā: eius em̄ spēs ē duplex. vna
est alba: & alia nigra. Quasi autē pnia al-
ba est pnia innocentū: sic Jobis baptiste.
Sz q̄si nigra ē pnia petōz: sic marie mag-
dalene. Striusqz tñ bethe succus naribus
instillatus vt dic^t Diasco. caput purgat: qz
vtriusqz pnie xtus mentē purificat: siue a
venialibus vt pnia innocentū: siue a mor-
talib⁹ sicut petōz. vel vna pseruādo a cul-
pe defectione: alia expiādo a culpe p̄ragio-
ne. Secdo pp̄ xtus efficaciam. Est em̄
eius xtus in humore in frōde & in radice.
In humore siue succo ē eius xtus ad p̄ser-
uandū capillos: vt dic^t Diasco. Sic & pnie
virtus & lachryma capillos capitie. i. xtu-
tes mēt⁹ reparat pditas & pseruat habitas.
In frōde xō est virtus: qz solium eius tū-
sum & morbo appositū ignem saluaticū ex-
tinguit. Quasi em̄ bethe folia sunt diuer-
sa pnie opa: vt ieiunius: elemosyna: & orō.
Ignis aut saluaticus ē ardor vitioz: siue
auaricie quē extinguit elemosyna: siue lu-
rurie quē extinguit ieiunius: siue abiectio-
nis & supbie quē extinguit orō mentē hu-
miliādo. In radice xō est xtus: qz sic dic^t
Aristo. sup radicez bethe sic & sup caulem
pōt inseri furculus: qz corroborat radicē
in arborē transmutat. Radix bethe. i. in itū
um pnie ē timor: qz pnia ex timore gignit.
In qz radice si furculus amoris iheraf. s. vt
timor penitēt⁹ sit cū amore charitat⁹ pficit
penitēs in magnā arborē. i. in viz pfectū.
Item pnia assimilaf cimino. Primo rō-
ne cōplexionis: qz fm Macrū & P̄rsiū:
ciminiū est calidū & siccū in secūdo gradu.
Pnia em̄ est calida & sicca: qz p cōpūctio-
nē incendit mentē: & p abstinentiaz defic-
cat carnem: & vtrūqz est in secūdo gradu.
Primus em̄ gdnus siue respectus est pp̄
satisfactionē pcti. Secūdus pp̄ cautelaz
futuri. Secūdo rone decolorationis: qz
nimius vsus siue frequētia eius vt dicunt
Diasco. & Pla. & Plinius faciei discolora-
tionē inducit: qz. s. p indiscretā pniāz si-
ue abstinentiā corpus isfirmat & facies dis-
colorat: & pallefcit facies corpis ppter dī-
minutionē calidi sanguis & etiā facies aie
ppter diminutionē feruoris. Tertio rō-
ne opationis. s. qm̄ ciminiū hz virtutem su-
moritatis subtiliatuā & digestionis pfor-
tatiuā. Qd facit pnia dū p abstinentiam
sbratit sugfluitatez cibi & potus q̄ p̄tinēt

hida restringit: visum interiore obscure tum p superbia sine p auaricie puluerē clarū facit. paralytum. i. accidie sine negligētie frigiditate et immobilitate expellit. vermes veteris. i. corruptiones gule vel luxurie extinguit. Itē pnia quāto magis ē amara: tāto est abūdātiōis grē causatiua. Cuius exemplū apparet in hedera q̄ lz sit sapore amara: tū est vberuz lacte repletiua. Ande hedera vt qdā dicūt dicit ab hedo qz sumpta in cibū a capris lac multiplicat vnde hedi nutriunt. Sicut q̄ hedera amara multiplicat lac capraz in vberibus: ita amara pnia multiplicat gras et xutes aie in penitētibz. ¶ Capitlm: LVII

De nitētia diuer-

Plis virtutibus p̄ficat: sicut arbor sine plāta diuersis p̄tibz itegratur. Habet em̄ plāta in se ptes aliquas p̄portionabiles p̄tibz aīalis. Habet et rādicē loco oīs: medullā loco ventris: qz in ea sit humoris decoctio anteq̄ trāsserā in substantiā folioꝝ vel fructuū vel ramoꝝ: vt dicit Aristō. Quidā tñ vocāt medullā matricē vt ip̄e p̄hs dicit: qz in ip̄a humor plāte seminarius sicut fetus in matrice cōtinet. Et quidā vocāt medullā viscera: qz in ip̄a sepatio sit puri ad impuro: sicut sit in aīaliū intestinis. Quidā autē vocāt eaz cor arboris: qz ex ea p̄cedit motus vite vegetabilis: sicut vita aīalis p̄cedit ex corde. Itē hz arbor nodos loco neruoꝝ: qz p̄ eos ptes inuicē colligant. Itē hz venas: id est rimulas in q̄bus naturalis humiditas custodit et ad partes arboris deriuat.

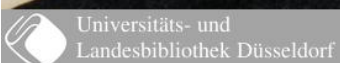
Itē hz cortices loco cori. i. ad interioris ligni defensionē. Ande facit cortex in corpore arboris qd̄ facit coriū in corpore animalis. Rami autē sunt sic brachia: et ramusculi sicut digiti. Fructus autē et folia sunt sic ptes supflue: sic capilli et yngues. An cadūt ab arbore subtracto humore sic cadūt pili de corpore aīalis. Quia autē p̄dicta infra sunt etiā suo mō penitētibz necessaria. Oportet em̄ penitēte habere medullā. i. cor cōpunctū p̄ cuius cōpunctionē spūalē viuificet: Ecceh. xxxij. Vita viuet q̄. Itē radicē. i. of vbi sit p̄fessio: p̄ quā etiā nutrimentū spūalē grē attrahit: p̄ps. cxyij. Os meū apui et attraxi spū. i. gras spūales ad aie vegetationē. Itā nō intraret p os aie

spūalis grā nisi p̄mo p̄ p̄fessionē esset purificata. Oportet etiā q̄ habeat ventrē. i. mēte in q̄ sit dilectio p̄ quā spūale nutrimentū decoquit. Sicut em̄ nutrimentū corpore nō applicat corp̄: nec ei p̄dest nisi sit p̄ calozē naturalē p̄mo digestū: ita et nullum spūale nutrimentū. i. opus de genere bonorū pōt p̄desse nisi sit p̄ charitatis dilectio: nē decoctū. j. Corinth. xij. Si distribuero in cibos paup̄ez om̄is facultates meas: et tradidero corpus meū ita vt ardeā: charitātē at nō habuero nihil mihi p̄dest. Itē debēt habere matricē. i. humilitatē in q̄ fetus p̄ceptus. i. bonū p̄positū vel bōa intētio claudat et p̄seruet: qz sic dicit Greg. perit omne qd̄ agit si nō in humilitate custodit. Itē oportet habere viscera. i. p̄siderationes siue cogitationes in q̄bus sit prudentia discernēs purū ab impuro: et vitale a nocuo. Itā prudētia sic dicit Aug. in libro de moribus ecclie: est amor ea q̄bus inuaf ab his q̄bus impedit sagacit eligēs. Et dicit prudētia esse amor non essentialis lz inquantū amor mouet ad actū prudētie. Itā amor dicit discernere in q̄tū mouet mentē ad discernendū. Itē habere dz neruos siue nodos. i. vnitatis et pacis colligatiōes. Et venas. i. elemosynas in q̄bus p̄seruat naturalis humiditas. i. misericordie pietas que dz q̄si naturaliter inesse homini: sicut in ilud Job. xxxj. Ab infantia mea creuit misericordia meū: et de vtero nris mee egressa ē meū. et etiā p̄ eas ad mēbra nutrēda. i. ad primos sustērandū deserēt. Debet em̄ habere coriā dūz ad defensionē interiorū. i. patientiā in aduersis q̄ ab intrinseco eueniūt. Itā patientia sicut dicit Grego. est custos oīm virtutū. Debet habere ramos. i. brachia et digitos ad satisfaciendū et ad op̄a meritoria discrete opandū. Itē dz habere ornatum folioꝝ siue capilloꝝ. i. modestiaz vel compositionem morum exteriorum.

Capitulum: LVIII

De nitētie ope

Pra q̄to magis sunt humilia et austrera et compūgitiua: tāto magis valēt p̄ p̄fessionē: cul' exemplū apparet i p̄nise: qz illa q̄ sūt nigra al' q̄rula et acida q̄lia sūt damascena sūt stōbacho meliora. sūt ei frigidā q̄a sunt bñ matura. vñ qz bñ ifrigidā et bñeāt valēt p̄ febulē calozē et v̄tris p̄stū

Liber tertius

patioñē. Sic pñie opa q̄ sunt nigra p̄ appa-
rentiā humilitatis: *Lāt. j.* Nigra sum: sed
formosa diē aīa penitēs: p̄ nigra p̄ humilita-
tē: formosa p̄ charitatē. *Itē* dura p̄ auste-
ritatē laboris. *Ps. vj.* Laboravi in gemitu
meo. *Itē* accida p̄ cōpūctioñē mentis:
Ps. liij. In cubiliis vris cōpūgimi. La-
lia iō opa refrigerat calorē febrilē. *s. i.* cordi
natū peccādi appetitum extinguēdo: *Eccē-
lij.* Ignem ardētē extinguit aq̄. *s. i.* ardorē pec-
cādi cōpūctio lachrymosa: *et* stipatioñē. *s. i.*
duriciā obstatē mēt̄. solūdo: *Ege. xxxvj.*
Auferā de carne v̄ra cor lapideū: *et* dabo
vob̄ cor carneū. *Caplin: LIX*

Perficere nō po-
test bonū p̄positū hō scādo in se-
culi vanitate. *Lulus* crepluz ap-
paret in oliuis: qz oliue s̄m *Aristo.* nunq̄
p̄fecte maturescūt in arboze: etiam si p̄ plu-
res ānos ibi p̄tigerit eos stare. *Itē* debēt
colligi de arboze *et* p̄ plures dies coacer-
uari in vnā p̄geritē: *et* sic p̄ mutuā cōpassio-
nem p̄fortato calore ad plenā p̄ducunt
maturitatem. *Quasi* aut̄ oliua suspēsa in
arboze est hō posit̄ in seculi vanitate. *Nic*
etiā si boni p̄positi liquorē int̄ cōtineat:
sp̄m tñ ad debitā maturitatē. *s. i.* ad debituz
finē ibi scādo nunq̄ plene p̄ducit. *Sed* si
inde sepā. *s. i.* a seculi impedimēto: *et* in p̄ge-
rie. *s. i.* in p̄gregatione alicuius sc̄tē religio-
nis seu societatis loceat: qz tales in opibus
sp̄nālibus se mutuo fouēt: cōfortato sp̄nālī
feruore citius maturescet. *s. i.* ad boni p̄posi-
ti finē pueniet. *Et* iō. *Chrysosto.* de b̄ ipso
loquēs sub similitudine fici diē sup̄ *Matth.*
qz sic difficile est: imo oīno impossibile fi-
culneā iuz̄ viā positā vsqz ad maturitatem
p̄ducere grossos suos: ita difficile est homi-
nē in seculo remanentē vsqz ad finē boni
p̄positi puenire. *Caplin: LX*

Perfecti viri assi-
miliant̄ ḡit qd̄ est genus legumi-
nis colore nigz: q̄titate puuz. *s. i.*
ad modū gūmi. *Itē* dulcedine sapiduz.
et ideo in pane dulcorādo spargit̄. *Sic* san-
cti *et* p̄fecti viri sunt calore nigri per diuini
amoris adustionē. *Itā* ligna adusta rema-
nent nigra: sed ista nigredo. *s. i.* diuini amo-
ris nō causat deformitatē sed formositatē:
Canl. j. Nigra sum s̄z formosa. *Itē* sunt

quāritate pui p̄ sui reputationē: *Apluz. j.*
Lozin. xv. Ego suz minimus aploz. *Itē*
sunt dulcedie sapidi p̄ p̄tēplationē. *Ps.*
xxx. *Quia* magnitudo dulcedis tue dñe
et *Itē* p̄fecti viri debēt eē siles nuci mu-
scates: qz int̄ nuces muscatas sunt p̄ opti-
mus eligēde q̄ sunt graues *et* solide inter:
q̄ cū frāgun̄ nō puluericant̄ *et* s̄mbicūdi
coloris esse oñdunt cū odore suauē *et* fortē.
Sic illi sunt p̄fecti *et* electi viri q̄ sūt gues
p̄ pudētie maturitatē: solidi. *s. i.* pleni iterū
us p̄ x̄tutū veritatē: q̄ nō puluericant̄ cū
frāgun̄. *s. i.* cū p̄secutionē *et* violentiā patiū-
tur p̄ incōstantie leuitatē: qz puluis leuis
est *et* a v̄to mobilis. *Itē* q̄ sunt rubicū-
di p̄ amoris feruiditatē *et* suauitē *et* fortē
redolent p̄ bone fame suauitatē. *Itē* p̄fecti
viri assimilant̄ oliue p̄mo p̄pter lignū.
Itā lignuz oliue in radice h̄z amaritudi-
nem: in cortice h̄z duriciē: in medulla h̄z
pinguedinē: *et* in ramis multitudines. *Sic*
viri p̄fecti habent in radice cordis vel
amaritudinē cōpunctionis erga defectus
p̄prios: vel amaritudinē cōpassionis erga
p̄rimos afflictos: vel amaritudinē in d̄-
gnationis *et* celi h̄z impios. *Itē* habent
in cortice. *s. i.* in corpe duriciē patientie. *s. i.* in
laboribus plurimis. *s. i.* in medulla aīe ha-
bent pinguedinem grē. *Itē* abūdiā in
multitudine ramoz. *s. i.* bonoz opoz. *Se-*
cūdo p̄pter locum. *Reqr̄it* em̄ oliua p̄mo
quidē locū tempātū. *s. i.* nec nimis calidum
nec nimis frigidū: magis tñ se habentem
ad calorem q̄ frigus. *Itē* reqr̄it locum
macilentum: qz nō vult plātari in loco ni-
mis pingui s̄z macro. *Itē* reqr̄it locum
soli expositum: multū em̄ diligit celi rozes
et aeris serenitatem. *Silr* in viris p̄fecti
uenit̄ tempamentuz. *s. i.* moderamen pudē-
tie *et* macredo abstinētie: *et* solis calor. *s. i.*
feruor amoris *et* deuotiōis intime. *Ipi* em̄
maxime appetūt rozem celestis grē *et* in o-
ibus semp̄ habere serenitatem p̄sē. *Ter-*
tio p̄pter fructum. *Itā* em̄ oliua fructū
pinguem: dulcem *et* vtilē. *Silr* viri p̄-
fecti habēt opa pinguia: dulcia *et* vtilia. *pin-*
guia. *s. i.* p̄te. deuotionez. *et* dulcia respectu
sui p̄ delectationem *et* vtilia respectu p̄xi-
mi p̄ sustentationem. *Oppa* em̄ sanctoz vi-
roz sunt deo pinguia v̄ sacrificium: ipsi
met dulcia p̄pter meritum: p̄rimis vtilia
p̄pter exemplū. *Et* qz opa p̄fectoz viroz

Perficere nō potest bonū p̄positū hō scādo in seculi vanitate.

Perficere nō potest bonū p̄positū hō scādo in seculi vanitate.

Perficere nō potest bonū p̄positū hō scādo in seculi vanitate.

fiat cum pinguedine pietatis: cuius dulcedine charitatis: cum plenitudine utilitatis. Unde ex persona viri perfecti dicitur in Ps. l. Ego autem sicut oliva fructifera in domo dei. Item perfectus homo assimilatur grano pipere. Nam granum pipere est exterius nigrum et interius album: sapore acutus: odore aromaticum: quantitate modicum: virtute magnus: actu frigidum: potentia calidum: cuius virtus non sentitur dum est integer: sed postquam masticatum fuerit vel trituratum. Sicut homo perfectus est exterius niger. id est despectus per apparentiam. vel niger. id est decoloratus per penitiam: sed interius albus per innocentiam. Item est saporem acutum per subtilitatem sapientie: odore aromaticum per suavitatem fame. Item quantitate modicus per reputationem humilitatis. et apparet virtute maximus per efficaciam operis: actu frigidus circa temporalia: potentia siue potenter calidus circa spiritualia. Cuius virtus non sentitur dum est integer. id est ab iniuriis intactus: sed cum fuerit masticatus per iniuriam oppressionem et trituratus per aduersitatum et tribulationum passiones: tunc maxime per patientiam ostendit sue virtutis perfectionem. patientia enim opus perfectum habet: ut dicitur Iacob. j. Caplin: LXI

Per seuerantia assimilatur lauro. Primo ratione viriditatis: eo quod suo virore nec hyeme nec estate hec arbor spoliatur. Sic ergo debet homo perseuerare in bono ut nec hyeme aduersitatis: nec estate prosperitatis virore virtutis amittat. Secundo ratione securitatis. Hec enim arbor esse dicitur que securatur a fulminibus: a fantasmatibus: et a vermicibus. Propter primum dicitur in historia scholastica. Quod liberius cesar celo tonante laurum in capite solitum erat ferre ne posset ledi a fulmine. Propter secundum dicitur in eodem libro. Quod Rebecca propter morem gentium que in partibus viderat fertum lauri capiti suo imposuit: et ramis herbe que agnuscastum dicitur incubuit: ut visiones veras videret et fantasticas non sentiret. Quantum ad tertium dicitur Dioscorus. Quod folia eius virida que multum sunt odorifera si triturata et apposita fuerint: puncturam apertam et vesperam et omnem tumorem ledunt: libris et vestes cum quibus ponuntur a tineis et vermibus turos seruatur. Sicut perseuerantibus in bono nec fulmina aduersitatum:

nec fantasinata demonum: nec pueritiae infirmitatum nocent: sed omnia finaliter eis proficiunt. Tertio ratione dignitatis. Laurus enim dicitur a laude: eo quod eius ramis et folijs cum laudibus victorum capita olim coronabantur: ut dicitur Plinio. Sic sola perseuerantia que laudem et coronam meretur. Nam sine perseuerantia ut dicitur Gregorius. nec pugnas victoria nec victor accipit palmam. Caplin: LXII

Platanus debet esse siliis malo. Primo quia est arbor satis magna: quia quilibet animalium platus est etiam si non ratione personae: saltem tamen ratione officij satis magnus et honorandus. Unde Augustinus. In honore coram nobis platus sit nobis: timore coram deo substratus sit pedibus nostris. Secundo quia malus est arbor ligno solida: quia platus esse debet animo solidus per constantiam: ut nec prosperitate corumpatur: nec aduersitate frangatur. Talis enim fortitudo requiritur in eo qui ad promotionem eligitur. Esa. xl. Fortis lignum et impugnabile eligit artifex sapiens. Tertio malus est ex cortice rugosa et nodosa. Cortex autem rugosa est humilis plati apparatus: quia non decet platum ecclesiasticum esse seculariter propositum. Quarto quia quia malus est frigidus densitate umbrosa. Est autem quasi densitas et umbrositas frondium affluentia et gratiositas verborum que debet esse in plato ad exhortandum. Quinto quia quia malus est florum varietate decoratus. Hec autem decorum florum est pulchritudo et decentia morum que debet esse in plato. vel quasi flores odoriferi et attractui sunt bona exempla plati in quibus abundare debet: secundum illud. j. Timotheo. iij. Exemplum esto fidelium in verbo: in conversatione: in charitate. Sexto quia malus est fructuosus fecunditate gratiosa. Fecunditas autem fructuum est abundantia bonorum operum et precipue elemosinarum tam corporalium quam spiritualium. Aplos ad Colos. j. In omni opere bono fructificantes. Caplin: LXIII

Proficere si velit homo imperfectus et crescere in spiritu debet perfectioribus adherere. Cuius exemplum apparet in hedera que secundum Plinium. dicitur esse hedera: eo quod arboribus herreat. Unde multum in altis se extendit quod dicitur immixtum vel arboribus inuenit cui appodari potest

alij de p...
...
...

rū: sed maior charitas melior voluntas
auget meritū. **Capitulum LXIII**

Prosperitas tēporalis assimilatur fabe q̄ humorem grossum & inflationē glignit: in stomachū ledit: grossum eius sanguinē facit & fumū qui caput offendit & somnia terribilia & vana inducit. Sic temporalis prosperitas inducit inflationē supbie: voracitatem gule p̄ quam etiaz ad litteram stomachus frequenter ledit. Vel venter in quo nutrimentum spūalis doctrine recipit et retinet est memoria quā prosperitas temporalis ledit inducendo obliuionē del. **Item** fumus vane glorie caput. i. mentem offendit replens eam fumositatē vanitat: unde nimia prosperitas temporalis infatuat & in dētat caput rōnis. Et idē dicit Seneca. xxxvij Epist. Res inquieta felicitas temporalis: se exagitat: mouet cerebrum: non vno genere alios in aliud irritat: hos in potentia: alios in luxurias: hos inflat: hos inflamat: hos mollit & hos resoluit. Ipsa etiam glignit terribilia somnia. i. terrores fantasticos: vt frequēter timeant qui in prosperitatibus sunt ea q̄ nō sunt timenda: sicut somniatibus accidit: **Ps. xiiij.** Illuc trepidauerūt timore vbi non erat timor.

Capitulum LXV

Pulchritudo anime assimilatur pulchritudini arboris. Nam pulchritudo arboris surgit ex quattuor. **Primo** ex stature p̄ceritate: videlicet qm̄ arbor est alta & est recta: & ramorum dētate debito modo conferta. Sic pulchritudo anime primo in hoc consistit q̄ sit recta per intētionem: alta per contēplationē: & ramis varijs circūseptā p̄ variarū virtutū adorationē: vt diuersorū bonorū operū multiplicationē: **Danielis. iij.** Arborē sublimē vidisti atq̄ robustā: cuius altitudo ptingit ad celum: aspectus eius ingens erat & rami eius pulcherrimi. **Secūdo** cōsurgit pulchritudo arboris ex partū ordinabilitate. videmus em̄ in diuersis arboribus q̄ ptes earū & rami diuersimode ordinant. & fm̄ q̄ magis sunt ordinati & inuicē p̄portionati: ita arbor reddi pulchrior vel min⁹ pulchra. Isti autē rami possunt dicere q̄ sint sensus &

ptes hominis exterioris: qui quāto magis sunt ordinati & in suis motibus modesti: tanto reddi hominis conuersatio & aspectus & quietus pulchrior & iustior. **Danielis. iij.** Magna arbor: & fortis & p̄ceritas eius ptingens celū: aspectus illius erat vltis ad terminos vniuersę terre: folia eius pulcherrima. **Tertio** surgit ex figure congruitate sine formositate. variant enim arbores in figura: q̄ q̄dam partes arboris tendūt sursum: q̄dā deorsum: q̄dā hō tenēt medium. Ille em̄ in quaz medulla viget humor subtilis quē calor ad supiora ducit p̄ramidant in modū flāmē q̄ ascendit. Sed ille in quibus est humor grossus & aquosus inferius depmunt & angustant. ille hō in quibus ē humor medius mediū tenēt. An ps̄ alta ascēdit & ē causa eleuationis: alta descēdit: & ē causa ingrossationis. Sic q̄ in arbore est triplex humor: sic in hōie est triplex amor. Anus q̄ cū eleuat: & iste ē amor spiritualis. i. spūalis. Alius q̄ ipm̄ depmunt & gnat: & iste ē grossus & aquosus. i. terren⁹ & carnalis. **Tertius** ē quasi medius. i. amor naturalis vel amor socialis & animalis: q̄ de se non depmunt p̄ peccatum: nec eleuat p̄ meritū. Et nota hic q̄ duplex humoris digestio fit in plāta. **Prima** in radice que fit in plante augmētationē. **Secūda** fit in medulla plante p̄pter eius completionē: maturationē: dilatationē: & p̄seruationē. & sufficit hec duplex digestio ad plāte p̄fectionē. vñ digestio tertia in solis aialibus inuenit: sicut **Aristo.** dicit. Sic etiaz duplex digestio. i. purificatio oportet q̄ fiat in anima. **Primo** in radice. i. in intellectu & puras cogitationes. & ista valet ad augendū feruorē spūs. **Ps. xxxvj.** In meditationē mea exarscit ignis. **Secūdo** oportet q̄ fiat in medulla. i. in affectu. s. vt habeat puras affectiōes. & h̄ facit ad maturitatē morū & ad completionē operū: & ad dilatationē meritū: & ad p̄seruationem virtutū & bonorū. **Item** quarto consistit pulchritudo arboris sine plante in coloris viriditate. Nam plāta quāto viridior: tāto pulchrior. Sed nota q̄ q̄dam plante sunt que semp̄ virescunt: sicut arbores que compactam & solidā habent substantiam: & in quibus est sufficientia humoris. **Quedam** vero arbores sunt que viriditatem suam aliquādo amittūt. Sunt enim frondose et virides in citate:

Liber tertius

Ecce astra siluestres. i. seculares et peccatores
p cultura pnie efficiunt vt hortenses. i. religi
osi et frequentiter meliores q̄ multi ex eis:
Esa. xxiij. Erubescet sidō ait mare. Grego.
Quia ex actione quorundā seculariū con
fundit̄ vita religiosoz. ¶ Itē siluestres. i.
seculares quibus faciāt plures fructus. i. plu
res elemosynas vl plures filios carnales
vel plures fructus tempales. s. p lucrū di
nitiaz q̄ religiosi paupes et p̄tinētes et nō
corpali ter negociantes: tñ fructus. i. opa
spūalia hortensium. i. religiosoz sunt maio
res. i. maioris meriti ppter obedientiā: et
meliores. i. melius pfecti ppter diligentiā.
Cū em̄ sint paupes et expediti a curis hu
ius mūdi possunt diligentius intēdere opti
bus dei: et sic ea melius facere. ¶ Itē sunt
dulciores ppter p̄tinentiā. Et q̄to aliq̄s
plus abstrahit a delectatiōe carnis: tāto
plus percipit de dulcedine spūs. Aliis em̄
homo nō percipit ea q̄ sunt spūs dei. i. Cor.
ij. In h̄ etiā q̄ siluestres faciūt plures fru
ctus q̄ hortenses instrumimur q̄ nō debem⁹
respicere ad opoz multitudinē: s̄ ad opoz
bonitatē. ¶ Itē siluestres. i. seculares suo
calore. i. suo tempali subsidio et fauore pfe
rūt hortensibus. i. p̄sunt ip̄is religiosis eis
tempalia p̄ferēdo. et q̄ etiā ip̄i religiosi p
ficiunt sibi q̄ ad meritū ip̄os seculares ad
spūalia attrahēdo. ¶ Caplm: LXVIII

Saluti et perfe
ctioni p̄prie dz homo p̄mo intē
dere: deinde vtilitati et saluti ali
ene. Cuius exemplū apparet in porro: qz
in p̄mo anno semē nō pducit sed in secun
do: q̄si in p̄mo anno intēdat solū p̄prie p
fectioni. s̄ in secūdo pducēdo semē videt
quasi intēdere alioz p̄pagationi. Sicut p̄
dicator p̄mo dz intēdere sibi p̄ p̄fectū vi
te: deinde vtilitati alioz p̄ semina doctri
ne. Unde Ap̄ls. i. Timoth. iij. Attēde ti
bi et doctrine. In cuius rei exemplū etiam
Hettas dixit mulieri vidue. iij. Reg. xvij.
Vade et fac mihi p̄mū subcinericiū panē et
filio tuo: deinde tibi. qz. i. charitas hoīs in
cipe dz a seip̄o. Et in iste ordo etiā in semi
ne elemosyne ē seruāndus. Aug⁹ in Enchi
ri. Qui vult ordinare elemosynā dare a se
ip̄o incipe dz et eā p̄mo sibi dare: Est ei ele
mosyna opus misericordie. verissimeq̄ dictū
est Eccl. xxx. Misere aie tue placēs deo.

Itō etiā ordo in correctiōe seruandus est. s.
vt qui vult corrigere aliū p̄us corrigat se
ip̄m: qz vt dicit Grego. in. vi. moral. Adun
dus esse dz a vitijs p̄p̄rijs qui curat alie
na corrigere: quo tanto perispicatus alij
fuglēda videat: quāto hec ip̄e p̄ scientiā et
vitam verius declinat. Quia nequaq̄ p̄
re in mēbris maculā p̄siderat oculus quē
pulis grauat: et supietas sordes tergere
nō valent manus que lutuz tenent. Et sicut
Irido. dicit in libro de summo bono: qz nō
debet vitia aliena corripere qui adhuc vitio
rū p̄rationibus fuerit inuolutus. Impro
bum em̄ ē arguere quicq̄ in alio quod ad
huc resp̄hēdit in seip̄o. ¶ Ca. LXIX

Anguis christi

Assimilatur opobalsamo. i. liquori
balsami. ¶ Primo rōne origis.
Sciendū em̄ qz p̄prie arbor tota dicit bal
samū: lignū dō carpobalsamum: semē au
tem et succus opobalsamū: ex eo qz feris
vngulis cortex ligni pcutit et per cortis
vulnera quasi per cauernas egredit. Quō
totum x̄po competit rōne sue passionis: cu
ius liquor. i. sanguis p̄ cauernas corticis. i.
p̄ vulnera corpis ferreis clauis imp̄sa et
fluxit. Bern. in quodam sermone. Scio qz
merita mea mihi nō sufficiūt: et quod mihi
deest audacter vsurpo ex visceribus x̄pi q̄
misericordia effluūt: nec desunt foramina
p̄ que desuāt. Patet em̄ arcanum cordis
p foramina corpis: patent viscera misericor
die dei nostri: in quibus visitauit nos ovi
ens ex alto. ¶ Item Bern. Et p̄sideratio
ne remedij piculi mei p̄titate cognosco si
lius dei iubet occidit: vt p̄ciolo sanguis il
lius balsamo meis medeatur vulneribus.
¶ Secundo rōne pōderis. Nam balsamū
in aqua positum mox fundū petit: si verū
et nō sophisticatū fuerit. Sicut sanguis x̄pi
et gl̄iosa eius passio posita p̄ meditationes
in aqua tribulationis nostre mox funduz
petit: qz grauiorē se omnibus tribulationi
bus nostris ostendit. Et sic tribulationes
nostras graues sui ponderis leues et tol
lerabiles reddit. Grego. Si passio x̄pi ad
memoriam reuocef nihil est adeo dux qd
non equo animo toleret. Unde Ap̄ls He
breo. xij. Recogitate eū q̄ calē sustinuit ad
uersus semetip̄m a peccōtibus p̄dictionēve
nō fatigem̄ animis vestr̄s deficientes. Et

Ho rōne incisionis. Hā in balsamo sola ex-
terioz coze ex incidit. Lignū aut nullo mō
tangit ferro. Sic etiā in xpo sola caro inci-
sa est et lea ligno diuinitatis nullā passio-
nem vel lesionē sentiente vel suscipiente. Ho-
ra etiā q̄ tempe estiuo cū cultello osseo ra-
mi ipsius balsami leniter icidunt: ne lignū
interi^o ledat: et sub cortice in ciso vitree am-
pulle ponunt: in q̄bus gutte stillātes col-
ligunt. Hæ ampulle vitree sunt mētes pu-
re et humiles. s. vacue p̄ humilitatē: et etiā
vitree p̄ puritatē que recolligūt remeōzā-
do et compatiēdo guttas sanguis xpi et pe-
nas corpis eius. **Quarto** rōne odoris:
q̄ fm̄ pliniū oibus odoribus p̄ferē bal-
samū. Balsamū em̄ illud est optimū qd̄ est
odorifex: p̄derosissimū semine maximuz:
mordens gustū atq̄ in ore feruidū et colo-
re rufum. **Et** em̄ arbor balsami siue ei^o fru-
ter q̄ nunq̄ crescit ultra altitudinē duozū
cubitoz sit viti silis: et in folijs sit silis ru-
tes: s. albiorib^o semp̄ manēt: tū liquor ru-
sus est. Omnia aut̄ p̄dicta hz sanguis siue
xpi passio. Est em̄ odoriferus p̄ attractiōis
suauitatē. Hā xps dixit Job. xij. Ego si ex-
altat^o fuero a terra oīa trabaz ad meipm̄.
Hæ p̄derosissimus. i. grauiissim^o p̄ dolo-
ris imensitatē: Thren. i. **Arē** dicit et videte
si ēdolor silis sic doloze me. **Hæ** est semie
maxim^o p̄ pagatiōis fecūditatē: q̄ multi
filij dei ex sanguine xpi tanq̄ fruges ex q̄
dā semie in terrā sparso p̄geniti sunt. Hā
xps assimilauit se grano frumētī in terram
cadētī et moziētī qd̄ multum fructū affert:
Job. xij. **Hæ** dz mordere gustū aīe p̄ do-
loze cōpassionis: et dz feruere in ore p̄ x̄bū
p̄dicationis. s. vt frequēter xpi passio p̄di-
cet: Ap̄ls. i. Corinth. i. Hos p̄dicam^o xpm̄
crucifixū et. Est em̄ sanguis xpi colore ru-
sus: q̄ charitatis ardore et cruciatus dolo-
re vehemēter excoctus. et est valde mirabi-
le q̄ balsamum huius sit rufum: tamen ve-
stem mundam non polluit: vt dicit Ps̄lido.
Sed longe ampl^o est mirabile q̄ sanguis
xpi rubeus non solū non polluit: imo etiā
immūdos abluat: H̄pocalyp. i. Dilert nos
et lauit nos a peccis nostris in sanguine suo.
Quinto sanguis xpi assimilāf balsamo
et hoc rōne valoris. valet em̄ balsamuz ad
multa. Hā fetum mortuuz educit. et hoc si-
gnificat: q̄ sanguis seu passio xpi median-
te p̄nia peccati mortale de conscia extrahit,

Hā p̄nia et cetera sacra in virtute passio-
nis xpi opāt. **Hæ** balsamū mortua corpo-
ra incorrupta custo dit: q̄ quātū dissoluit
tantū cōsumit. S̄lt̄ exemplū passionis xpi
carnē q̄dem. i. carnalia vitia mortificat: s̄z
mortificatos carne a peccatoz corruptiōe
p̄seruat. Hā q̄ xpi sunt carnem suā cruci
fixerūt cum vitijs et cōcupiscentijs: vt dicit
Ap̄ls ad Gal. v. **Hæ** balsamū morib^o ve-
nenosis occurrit: q̄ passio et crux xpi val-
de tentationibus demonū obfistit. Et ideo
figurata fuit in serpēte cneo cuius aspect^o
a moribus serpentuz liberat: Nume. xxi.

Capitulum: LXX

Ancti viri assi-

milant floribus. De q̄bus dici-
tur Cāt. ij. Flores apparuerūt
in terra nra. i. in ecclia vel in carne huma-
na. Sūt em̄ ad modū floz multi odoris in
exemplis q̄bus alios attrahunt: Ap̄ls. ij.
Corinth. ij. Xpi bon^o odor fumus. Cāt. ij.
Ante flores odorem dederūt et vor et.
Hæ sunt dulcis saporis in verbis: q̄bus
audientū mētes reficiūt. Ps̄l. cvij. **Et**
dulcia faucibus meis eloquia tua sup mel-
ori meo. **Prover. b. xvj.** Dulcia eloq̄a ma-
tora repiet. **Hæ** pulchri coloris. i. gratio-
si aspect^o in morib^o suis bonest^o et modest^o:
quib^o intuentū oculos alleciūt: sicut dicit
de beato Stephano: Act. vj. q̄ intuentes
in eū omnes q̄ sedebāt in p̄lio vidērūt fa-
ciem eius tanq̄ faciē angell^o. **Hæ** sunt sic
flores maxime virtutis. s. in miraculis et si-
gnis q̄ supra naturā ostendūt sicut xps di-
xit: Signa aut̄ eos q̄ crediderūt hec sequē-
tur: In noīe meo demonia eiciēt. **Item**
flores: cāpos: siluas: et hortos sua pulchri-
tudine cōmāt et vestiūt. Hā in campis li-
lia: et in hortis rose et in siluis viole iueni-
ri p̄suerūt. Tanq̄ h̄ lilia agri sunt vir-
gines q̄ in agro corpis sui virginitat^o can-
dore et odore deo exhibuerūt. Tanq̄ xo ro-
se rubētes fuerūt sancti martyres quoz vi-
ta fuit velut hortus: sp̄ia sepe b̄ est multi-
tudine penaz et supplicioz xpi amore cir-
cū datus: in q̄bus velut rose albescentes pu-
ritate nituerūt: et velut rose rubec sanguie
suo purpureo rutilarūt. Sz tanq̄ viole sil-
uaz fuerūt p̄fessores: quoz plurimi in sil-
uis seu heremis deū p̄templātes latuerūt:
et oēs velut viole odore bone vite redolue-

omibus et afflictioib' plen': cu' spinis th. i. afflictioibus carnis habet albedine' inoce' tie et puritat' metis. **S**ecundo sancti viri as simulant lignis thibis: q' ligna thibina sunt spurribilia: qz vt qda' dicit nec in igne co' burunt: nec in aq' resoluunt. Sic scilicet viri sunt p' stantia solidi: q' nec igne aduersita/ tis vniunt: nec aq' voluptat' resoluuntur. **P**s. lxxv. Trāsuim' p' igne' et aqua'. **T**er tio sancti viri sunt siles lignis thibis. Quia talia ligna sunt specularia: sunt eni' valde ful gentia et ad modum speculi polita siue ad modū vnguis. **U**n in eis resultat imagies sicut in vngue. Sicut sancti habet se p' modū speculi. In quoz vita velut in qda' spe culo qlibet cōspicere pōt vitā suā. vlt' q' sit fedā si ab ea dissentiat: vlt' q' sit pulchra si i ea cōueniat. **E**x his aut' vt? salomō xps fecit in domo ecclie gradus: qz ex eoz exē plis cōspicim' qliter ad vitā eternā scāde re debeam'. Fecit etiā ex his fultra. i. se/ dila: qz ex eoz quozq' virtutibus colligere possumus qles nos esse oportet: vt i nobis velut i suis sedib' residat de'. **C**a. LXXI

Diatētia assimi
p latur amomo. de quo fit mēto. **A**poē. xvij. Cinamomū et amo mum et odoramētoz etc. Amomū ē herba nascēs i syria: cui sapiētia assimilā. **P**ri mo ppter odor' varietates. Est enī herba odorifera habēs odorē sicut cinamomuz. **I**te est colore subrufa habēs folia diu/ eta: et semia copiosa: et albū florē vt viola: sicut dicit Diasco. Sicut sapientia ē odorife ra: qz generat honestatē: et colore subrufa: qz inflāmat charitatē. et habet folia. i. ver/ ba coniuncta in qstū suadet vnitatē: et in semine copiosa p' vboz assabilitatē vlt' af/ fluibilitatē. **I**te semē est verbū dei q' sapi/ ens affluit. **I**te habet florē albū p' ptem/ platiois puritatē. qz qsi albi flores sunt pu re meditatiōes. **S**ecundo sapientia assimila tur amomo ppter pparietatum elegibilita tem: qz illud amomū ē eligendū qd ē recē longū albū semine plenū: sup virgas pur/ pureas expāsū: maxie odoriferū et pōde/ rosū. **U**n ppter oēs istas dātiones doctri na sapiētie. i. sacre scripture et inter doctri nas maxie eligenda. **I**te ipa ē semp recēs ppter expositionū nouitatē: ipa longissi/ ma p' tps diurnitatē. **I**te ei cepit tradi

vt dicit Aug'. ab exordio generis humani et durabit vsq' ad finē. Et iō ipa de se dicit: Eccl. xliij. Ab initio et añ secula creata sūt et vsq' ad futurū seculū si desinā. **I**te ipa ē alba. ppter sermōis puritatē. in q' nulla tclu/ dif obumbratio vel pmissio falsitatis: ser mine plena ppter verboz fecūditatē. **I**te verba dei q' in ipa continent qst qda' semina sūt qb' filij spūales in fide xpi generant. **I**te Jaco. j. Volūtarie enī genuit nos vbo ve ritatis etc. **I**te est sup vgas purpureas. i. sup mētes doctoꝝ et martyꝝ expāsa. **I**psi enī fuerūt virge ppter trāgressoꝝ corep/ tionē: ppter errantiū directionē: ppter debiliū sustentationē. **F**uerūt etiā purpu/ rei p' amoris inflāmatōnē: p' sanguinis ef fusionē: vel ppter regimīs plationē. **I**te purpureus qdē color ē regal' color. **I**te odorifera ppter honestatē. **H**onestas enī assimilā odor. ppter attractionē: qz ho/ nestū est qd sua virtute nos trahit: vt dicit **T**ullius. De sapiētia dicit Sap. vij. **A**ne rūt mihi oia bona parit' cū illa: et innumera bilit' honestas p' man' illi'. **I**te ipa ē pō/ derosa p' sniaz grauitatē. **E**sa. xxvij. **V**er ba legis pōderas. **T**ertio ppter virtut' multiplicitatē. **H**abet enī amomū multas virtutes videlicet scorpionū ictib' resistē di: oculos fouendi: et dolorē intestinoy se dandi. **S**ic sapiētia ictib' scorpionū. i. de/ ceptioib' obuiat hereticoy: oculos ment' illuminādo sfortat: et in dolorib' consola tur et letificat. **I**te sapiētia assimilā bu/ fo. **P**riō ppter substantie soliditatē. **E**st enī arbor: s' solide substantie et cōpactē: et humi dicit' viscosē. ppter qd lignū ē pōderosū: et in aquā missū moy petit fundum: qz po ros aptos nō habet in qb' subintret aer. ppter s' sup aquā natare nō pōt. **S**icut sa/ piētia vera et spūal' reddit hoiez solidū. i. patientē i aduersis: et cōpactū. i. stantē in piculis: et humidū. i. abūdātē i lachrymis. **I**te cor sapiēt' vbi tristitia: **E**ccl. vij. **I**te viscosū in amictijs. **I**te viscus illud qd ei adheret: nō tñ capit s' et tenet. **Q**uia scz hō sapiēs tenar. i. firm' ē in amictia quaz accipit. **I**tem fac pōderosū i vbis: **E**ccl. xxi. **V**ba sapiētū statera pōderabūf. **I**te pfundū i scriptur'. **I**te petere aq' fūdū ē penetrare. p' fundatē scripture: fm illud **J**ob. xvij. **P**rofunda stuator' scrutat' ē: et abscondita pduxit in lucē. **S**ecundo. p'

Liber tertius

pter materię lenitatē. **H**ā tabula buxica ppter lenitatē materię optime polli & tergitur. Et illud xē cōperit sapiētī habere mētē politā & teras ab omni vitio & macula. **H**regō. nāciāgen^o dicit q pīa sapiētia est vita laudabilis: & apud deū pura mens p quā puri puro iungunt & sancti sācto sociant. **T**ertio ppter virozis pīnitiatē: qz buxus habet folia semp virētia: & dicitur buxus arbor: & hoc buxū p ligno. vñ qdā dicit: Nec buxus crescit: hoc buxus crescere nescit. Folia igī ei^o nō de leni cā cadunt: sed dū vñū cadit aliter crescit. Et iō buxus semp virens ē: & qz color viridis est maxie gratus oculis: qz buxus habet folia semp virētia: significat qz hō sapiēs semp habz verba grata & amabilia. **E**ccl. xx. Sapiēs in verbis amabilē se facit. **H**ic sapiā assimilaf radici. **H**ā radix licet sit vñū hispidā tñ ē mollis in substantia. Sic sapiēs qz utis exteriori ondat se hispidū & rigidū: tñ corde est benign^o & mollis. **S**ap. i. Benignus enī est spūs sapientie. **H**ic radix est porosa. pori autē sūt subtilissima corpis foramina siue vie. **H**ā in h signat multas et subtiles vias qbus sapiēs in bonis agēdis vel malā mouēdis seu spediēdis abūdat. **H**ic qz incedit tortuose nūc exit xpus latus vñū: nūc in latus oppositū. **H**ic etiā sapiēs facit siue in iudicio dñi merita psonaz seu partū dīsentit: vel in se ipō duz vtrūqz oppositū attendit. **H**ā in die bonorū nō iunior ē malozum & ecōuerso. & sic vtrūqz latus ad modū rei tortuose vñū tenendo & aliud cōsiderādo occupat & tēgit. **H**ic sapiēs ver^o assimilaf hiberno: quod est lignū ethiopiū colore nigrū: tactu lenē & planū: duz & ponderosū. **H**ā ppter cōpactionē poroz in aq̄ positū mox fūdū petit: vt dicit **P**hs in li. de vegetabilib^o & plantis: & tñ si igni appositū fuerit: ipz rapit & suauē de se odorē & fumū emittit. **S**ifr hō vere & fm deū sapiēs ē coloris nigrī. i. ap parētia despect^o p humilitatē. **H**ic enī hō sapiēs ē sui onitariū. **H**ā **H**regō. **N**āciāgen^o dicit. **H**oc ipm philosophat^o sū ne phb losophari videret: scilēz qz velle videri sapientē h est oino nō ē sapiētē. **H**ic ē rāctū plan^o. i. māsur^o p quersatiōis lenitatē: durus p iusticie severitatē: pōderosus p prudētie maturitatē. **F**undi aq̄. i. scripturē & vī sapiētie (vt ita dicā) ē pētitiū p trell

gētie pfunditatē. **I**gne inflāmabit^o charitatē: feruiditatē: boni odor^o emissiuus p hōi exēpli suauitatē **A**plō. ij. **C**or. ij. **C**hristi bonus odor sumus.

Capitulum: LXXII

Scientia humana

Scientia assimilaf illi herbe qz dicitur sum^o terre. **Q**uod p̄ pmo ex ip̄ generatiōe. p̄preca enī sic dicit qz ē generata ex qdā fumositate grossa resoluta a terra. **Q**si autē fumositas a terra resoluta ē sensitiua cognitio p abstractionē a materia: & ex hac fumositate generaf hec herba. i. ex sensitua cognitioē scia intellectiua. **H**ā **P**hs dicit qz oīs nra cognitio oīz a sensu. **N**ihil enī fm eū est i intellectu qd p̄ nō fuerit sensu: & alio mō sit in sensu: & alio mō in intellectu. **S**ecūdo patet ex cōpātiōe: qz hec herba ē tanto melior quanto viridior. **H**ā dū sicca null^o valor^o efficit. **S**ic ē in sciētis. nā herba q̄nto ē viridior tanto magis delectat aspectū: vñ illa sciētia ē vt herba viridior q̄ magis delectat intellectū: & tab sciētia est ceter^o melior: sic sciētia diuina vt **P**hs dicit li. de p̄tibus animalū qz licet de diuinis possum^o min^o scire qz de alijs reb^o: tñ illud modū delectabil^o ē qz oīm aliorū cognitio q̄ apud nos sūt. **H**ic herba ē tanto viridior q̄nto humorosior: illa scia est viridior q̄ ē humorosior. i. affectuosior. **I**n qz oēs alias sciētias excedit scia theologica: qz maxie ē affectiua. i. ad amorē et affectū boni inflāmatia. **D**ie. xxij. **R**onne verba mea q̄si ignis. **T**ertio patet ex purgatiōe: qz hec herba purgat melancoliam. **E**st enī calida in pmo gdu. **S**ic sciētie studū releuat tristitē tedū & melancoliam. i. aectidā fugat: & p̄cipue h facit scriptura q̄ maxie i tristitēz solaf. **H**ā. i. **M**ach. xij. **H**abētes solatio liberos scētōs. **Q**uarto patet ex inflatiōe. qz herba ē inflata & vētositat^o generatiua: vñ cū aniso vel feniculo ē miscēda. **S**ic sciētia ē occasio inflatiōis supbie dicte **A**plō. **S**cientia inflat & vētositat^o vane glorie: nisi cū aniso vī feniculo. i. dei timore ventū vanitatis expellente miscēat. **A**nde **H**regō. nāciāgen^o dicit: qz sciētia deificatiū & inquisitiō q̄ntior nū nisi timor dei precesserit effrenatos animos in preceptis dicit.

Capitulum: LXXIII

Liber tertius

est et vno maturescere statim oris: vñ sic est dicta a fecunditate. Sic quidam sunt opera que homo ex necessitate precepti per singulos annos facere tenetur: quidam quod est saltē semel omni anno. sicut consistere in quadragesima et comicare in pascha. Hoc est est preceptum ecclesie: et si pluries hoc fecerit aliquis melius faceret quous ex precepto non teneatur. Quodam vero tenetur quod facere pluries in anno: sicut ieiunare et seruare ieiunia ab ecclesia instituta que in anno pluries occurrunt: sicut quadragesima et quidam scilicet sine festiuitate vigilie: et ieiunia quatuor tempore quater in anno occurrunt. Quodam alia sunt que homo debet facere quotidie: vt elemosine et orationes et huiusmodi. Et in talibus vno bono opere facto et completo: statim deberet homo cogitare de alio faciēdo: quod in via dei non progredi: regredi est vt dicit Bernardus. Aplos Colos. j. Fructificates et crescentes etc.

Capitulum:

LXXVI

Actus lasciuie

Et dissoluti cupiditate excitant et inflamant. An assimilant vitiis que cum sit nature ignee et feruide: esse tanquam gentium vitia. Talis est caro humana que semper secum portat ignem cupiditate. An non sine piculo tangit. propter quod vt refert Gregorius. in li. dial. dixit quidam sanctus homo infirmus et quasi in extremis positus mulieri ipsum tangenti: Mulier tolle palmam quod adhuc igniculus viuuit. Et nota quod dicunt doctores: quod ly tacet et oscula aplerus et huiusmodi possunt bono animo fieri et sine peccato. s. propter consuetudinem preterite vel propter aliquam necessitatem aut rationabile causam: tñ quod sunt ex libidine. i. propter delectationem carnis sunt peccata mortalia. Quia non solum consensus in actu luxurie illicitum vel cuiuscumque alterius peccatum mortale est mortale peccatum: sed etiam consensus in delectatione ipsius peccati mortale est mortale peccatum: Eccl. xiiij. Qui tetigerit peccatum coinquinabitur ab eo. Nec enim peccatum est caro mulieris inflammabilis et inflammans. Capitulum: LXXVII

Timor dei assilatur feniculo. Primum propter virtutem aperitiuam: quod feniculum vt dicit Plinius. habet virtutem diureticam et aptuam. Sicut timor dei aperit viam amoris. An dicit Augustinus. quod timor intro ducit amorem sic seta in corium calcificis intro ducit filum. Secundo quod

habet virtutem incisiuam. s. ex subtilitate substantie sue et suis quantitatibus: vt dicit Plinius. Sicut timor dei incidit vinculum affecerit amoris munditiam sic dicit Jobes Cassia. i. li. de institutis monachorum. De timore dei nascitur copunctio salutaris: et de copunctio cordis abrenuntiatio. i. nuditas et contemptus omnium facultatum. Tertio propter virtutem renouatiuam: quod feniculi gustu vt fertur septies oculus senectute deponitur. Sic homo dei timore compunctus senectute non tepis sed peccati per confessionem annuatim deponit. Quia saltem semel in anno vt supra dictum fuit tenetur homo ex precepto ecclesie consistere. Eccl. j. Timor domini expellit peccatum. Quarto propter virtutem illuminatiuam: quod etiam feniculi gustu ipsi serpentes caliginem oculorum detegunt. Plinius dicit. An et hominum intellectum et caliginem oculorum dicunt ex eo maxime releuari. et ideo ex eo succo fit collum oculi valde aptum. Sicut timor domini oculos mentis purificat et caliginem superbie fugat. et lumine vere sapientie mentem illustrat: et ideo dicit Job. xxvij. quod timor domini ipsa est sapientia etc. Quinto propter virtutem defensiuam. Quia semel feniculi cum vino potatum valet contra morsum serpentium et contra ictus scorpionum: et radix eius contra uinum canis morsum sedat. Nec est oia opus feniculi: huiusmodi. et adhuc fortius opus feniculi agrestis. Sicut timor dei et precipue agrestis. i. fortis resistit morsibus serpentium. i. tentationibus diabolicis. Item scitibus scorpionum. i. motibus carnalium tentationum que animam delectant et retro cruciant sic scorpium animam palpando occidit: sed retro cauda ferit: vt dicit Gregorius. Item morsibus canis. i. tentationibus munditiantis vel persequētis. Quia canis aliquibus cauda blandit: aliquibus vero latrat et eos morsibus ledere molitur. An Gregorius dicit: quod in via dei timor fortitudinem gignit s. contra carnem diaboli et mundum. Ca. LXXVIII

Ribulatio assilatur celidonic que est herba cuius succo oculi irundinum stercore lani ad statum pristinum reuertuntur: vt Plinius et Plinius dicitur. Sicut vt dicit Gregorius. oculos que culpa claudit pena aperit. Item tribulatio non nocet se humiliantem: sed potius eum exaltat. Cuius exemplum apparet in ficu egypti ea cui lignum in aqua missum non naturam aliam sic cuius morsum fundum petit: et postquam fuerit aqua ple

Liber tertius

etiā terrā mūdā trahēdo ad se humorem
q̄ alias in malas herbas puerteret. Sitr
etiā x̄bū dei mūdā r purgat aīaz. **lib. j.**
Verbo x̄tut̄ sue: purgationē faciēs. **Joh.**
rv. Hos iā mūdā estis pp̄ sermōnem r̄c.
Tertio ppter x̄tutē assimilatiuā: qz nō
ex q̄libet semie q̄libet generat: s; ex simi
l̄ semie v̄rō: i. l. **ph̄ysicoz:** sic ex tritico tri
ticū r ex hordeo hordeū r sic de alijs. **Uñ**
qz x̄bū dei semē dei ē: iō fac̄ hoīes filios deo
Joh. r. Illos dixit deos ad q̄s fmo dei fa
ctus ē. **Quarto** ppter x̄tutē germinati
uā. **Ela. ij.** Sic hor̄ semē suū germinat.
sic generatio r natiuitas spūalis habet fie
ri p verbū dei. **j. Pe. j.** Venati nō ex semie
corruptibili: sed incorruptibili p x̄bū dei.
Quinto ppter x̄tutē p̄motiuā. qz illd̄
q̄d ex semine gl̄gnit̄ paulatim: ex virtute
q̄ est in semine semp̄ pficit r auget: **Mar/
ci. liij.** Germinat semen r increseat. **Utro
enī terrā fructificat. p̄mū** herbam deinde
spicā deinde plenū fructū i spica. Semē ē
verbū dei: fructificat herbā i incipiētib̄:
spicā: in pficiētib̄ plenū fructū in pfectis
siue p̄seuerantib̄. **Sexto** pp̄ virtutē ml̄
tiplicatiuā: qz ex vno grano seminis mul
ta generant: **Apl̄s. ij. Coi. ix.** Multipli
cabit semē vestrū. **Et** sitr verbū dei: fm̄ il
lud **Matth. xij.** Audiūt verbū r suscipi
unt r fructificāt. **vñ. xxx. aliud. lx. r vñū
centesimū.** **Capit̄: LXXX**

Urginitas assi
mulat cedro. **Pr̄mo** qz cedr̄ ē ari
bor̄ gratissimū vior̄. **Est** ei aspe
ctu pulchra semp̄ tenēs viridia folia. **Est**
aut̄ p̄tinetia carnis q̄si qdā viroz arboris:
Gratus aut̄ est deo viroz cōtinētie p̄ugal.
gratioz aut̄ cōtinētie vidualis: s; gratio
sissimū ē ei viroz p̄tinetie virginal: **Eccl̄. xl.**
**Gratiā r specie desiderabit oculus r sup̄ h̄
virides fatiōes.** **Desiderabile** ē ocul̄ dei vi
dere gratiā continentie cōiugal r speciem
pudicitie vidualis: s; sup̄ hec virides sati
ones. i. sacratissimas x̄gines. **Secūdo** ra
tiōe iocūdisimū odor̄. **Odor** enī cedri ser
pentes fugat r hoīes recreat. **Odor** antez
virginitatis demones fugat r angelos de
lectat: qz x̄ginitas cognata est angel̄. **put
l̄tero. diē** **Tertio** rōne efficacissimi vigo
ris: qz tānt̄ vigor̄ ē cedrus vt nūq̄ a tinea
vel aliq̄ alio verme corrodāt. **Uñ r huius**

arbor̄ gūma q̄ d̄ cedria ē ad libroz p̄ser
uationē sum̄ necessaria: qz libri ex ea lini
ti nec a tineis rodūt nec tpe fenescūt. **Cor
pora etiā mortua i ligno cedrino** reposita:
et ei⁹ lachryma puncta ab oī putredie p̄e
seruāt. **Quasi** aut̄ tinea i p̄no vel vermif
in ligno ē p̄cupiscētia i carne: a cui⁹ corro
sione. i. corruptiōe x̄ginitas p̄petua se p̄e
seruat. **Uñ Aug⁹. diē qz** virginitas ē i car
ne corruptibili p̄petua i corruptiōis medi
tatio. **Hec** p̄dit̄ sentio x̄ginitas in corp̄e si
cut vires corp̄is p̄dunt. **Corpa** aut̄ morti
ficata p̄ abstinentiā meli⁹ i cedro. i. i x̄gini
tate i corrupta seruāt. **Quarto** rōne sua
ulssimi saporis: habet enī cedrus i suo fru
ctu triplicē saporē. **Mā** in medio circa gra
na ei⁹ pomū est acerofosū: i sup̄ficie x̄o circa
corticē ē dulce: in medio vero medullē est
t̄patū: inē vtrūq̄ saporē q̄si mediū tenēs.
Sic etiā sacre virgines d̄bent esse dulces
r mites exteri⁹ i d̄uerfatiōe: s; iter⁹ aceto
se. i. timide r sollicitē de sua actiōe. **In** me
dio āt. i. i corp̄e d̄nt̄ ēē qdā medio t̄pate vt
neq̄s acerositate nimie aspirat⁹ i firmē: ne
qz dulcedie delitiositatē soluat. **Itē** x̄gini
tas assimilāt hordeo. **p̄mo** rōne ordis: qz
s; **Plinij.** hordeū inē frumēta p̄mū scrif
r p̄mū recolligit. **Sic** inē semia x̄tutū hec
q̄si p̄mū semiata fuit i hūana natura r car
ne. i. x̄ginitas. **Uñ** nec p̄m⁹ hō nec p̄ia mu
lier fuerit. p̄ducti p̄ actū generatiōis aut p
corruptionē carnis: qz corpus **Adē** fuit ex
x̄ginea tra sūptū: r corp⁹ **Eue** ex x̄ginea
costa p̄ductū. **sitr** fuit p̄mo recollectū r in
horreo paradisi locatum: qz p̄ma caro deo
vnita fuit caro x̄ginea sic caro x̄pi: q̄ r ipa
x̄go fuit r etiā de x̄gine sūpta: r ipa p̄mo
fuit beatificata r i celo locata. **Tene** etiā
cōiter qz tria x̄ginea corpa sūt iā aī mēsz
generalē alioz corpoz i horreo celi locata
s; x̄pi r beate x̄ginis **Marie** r b̄ti **Jobis**
euāgeliste. **De** alijs aut̄ q̄ cū x̄po resurre
xisse legunt̄ tenet **Aug⁹.** qz itoz mortui s̄t
ita qz nō sūt in celo nisi coz aīe **Quis** aliq̄
doctores p̄trariū dicāt. **Secūdo** rōne semi
nis. **Hordeū** enī nō vnlt̄ feri nisi i terra sic
ca r solida: qz x̄ginitas req̄rit soliditatem
mēt̄ r siccitatē carnis. s; p̄ abstinentiā cibi r
potus: qz sine cerere r bacho friget venis
vt diē **Terenti⁹** i **Eunuchō.** i. sine abūdi
tia cibi r potus. **Et** iō merito significat x̄
ginitas i hordeo. **Ad** s; **Jhs. d̄z** hordeū q̄si

aridū: q̄ estā ē frigidū et siccū: qz. s. ḡgini
tas aiām re frigerat ab ardore ꝑcupiscētie
et desiccatur ab hūore gule. **¶** Tertio rōne ro
boris. Nullū enī frumētū ē magis a corru
ptiōe remotū q̄ hordeū: eo q̄ citi⁹ recolligat
et crescat q̄ ip̄s corruptio vel rubigo ī
uadat. Hoc aut̄ ḡginitati cōpetit ob cui⁹
amorē plurime elegisse legunt̄ vt poti⁹ per
martyriū et violentā mortē recolligerent̄
ad deū q̄ inboneste corrupciōis rubiginē
paterent̄. **¶** Quarto rōne corpis: qz totuz
corp⁹ hordei habet quandā excellentiā.
Hā inter oīa frumēta validiorē habet pa
leā: humilitorē stipulā et laudabilē multuz
medullā si debito mō sit parata et farinā ac
ceptissimā seu polētā vt Plin⁹ dicit. **¶** Que
oīa cōpetūt virginitati q̄ ē valida in ꝑ
posito: humil⁹ in anio: laudabilis in exēplo:
et acceptissima in merito. Vel valida ī car
ne: humilis ī mēte: laudabilis in certami
ne: acceptissima in mercede. Vel valida ē
mūdū: humilis ē diabolū: laudabil⁹ q̄ ad
angelū: acceptissima q̄ ad xpm̄. **¶** Hęc virgi
nitas assimilatur rose: qz ip̄a est flos de q̄ dicit̄
Eccī. l. Quasi flos rosarū in dieb⁹ vernis.
Quod patet primo ratione decoris: quia
sua pulchritudo visū pascit. Sic ḡginitas ī
ocul⁹ dei et āgeloz maximā pulchritudinē
habet. Sap. iij. **¶** Q̄ pulchra ē casta genera
tio cū claritate. **¶** Secūdo rōne odoris: qz
suo odore olfactū afficit. **¶** Ip̄a aut̄ virgini
tas tota odorifera ē cuius odore repletur
domus cōscientie Job. xij. Dom⁹ impleta ē
ex odore rē. **¶** Tertio rōne suauitatis: qz
rosa suauitatē mollitiē tactū lenit. Specia
liter Johānes int̄ aplos tanq̄ virgo pu
rissimus xpm̄ merebat tangerē: et ei intimi
us et familiari⁹ ꝑ ceteris adherere. Hęc et ī
cena recubuit supra pecc̄ ei⁹: qz ḡgines q̄
dam speciali vnione xpo ceteris in celo fa
miliari⁹ inherēt et circa ip̄m sūt sicut sua
uissime rose. Hęc de virgib⁹ dicit̄ Apoē. xiiij.
qz sequunt̄ agnū quo cunqz ierit. **¶** Quar
to ratione virtutū. Hęc sua virtute multū la
guoribus rose succurrūt: qz. s. virginitatis
honestas a multis tribulatiōibus liberat
quas cōiugati patiūtur vt Ap̄ls ostēdit.
I. Cor. viij. **¶** Hęc ḡgines assimilant̄ violis
quē sūt frigide aqueose et odorifere. Sūt ei
virgines frigide a cōcupiscētia carnis: aq̄
se ꝑ lachrymas deuotiōis: odorifere ꝑ exē
pla honestatis. Et nota qz viola suo odo

re cerebri calozē mitigat: sp̄m aiālem cō
fortat et somnū ꝑuocat. Sic ḡginitas suo
odore ardorē carnis refrigerat: sp̄m con
fortat et recreat. et ad somnū. i. q̄etē contē
platiōis disponit et ꝑparat. **¶** Hęc virgini
tas assimilatur lilio: Cant. ij. Sicut liliū in
ter spīnal sic amica mea rē. Et hec similitu
do ꝑmo cōgruit rōne decoris. Est enī flos
mirē pulchritudinis et decoris quē habet
ex cādore siue rubore. Hęc lilia cōit sūt al
ba: s; q̄q̄ rubea et purpurea. h; enī virgi
nitas cādore. i. puritate carnis. Eccī. xliij.
Pulchritudinē decor⁹ ei⁹ admirabilē ocu
lus. Sed alique virgines habuerūt ruborē
passiōis. s. suo sāguīe rubricate. Esa. lxij.
Quare rubrū ē indumentū tuū. i. corpus.
Secūdo rōne odor⁹. Hęc flos liliū q̄ ite
ger et intactus ē multū ꝑmanet et suauit̄ re
dolet: s; cōfractus et cōfricat⁹ plurimū fe
tet. Sicut hōim caro dū intacta et integra
ꝑ virginitatē ꝑmanet tā deo q̄ hōib⁹ redo
let. Eccī. xxij. Fructificauit suauitatē odo
ris. Sed dū ꝑ luxurie vitii⁹ fricat⁹ vt frā
gitur virginitatis signaculū: tam spūal q̄
corp̄alis fetor egredit̄. **¶** Tertio rōne ful
goris: qz in lillo q̄dā aurea grana fulgent
q̄ septē hastulis sustentant̄. Hęc ex septē foli
is candidissimis simul ꝑtinuis flos iste cō
ponit̄ et septē granis aureis decorat̄. Hęc
septē folia candidissima inuicē ꝑtinua sūt
septē virtutes aīe q̄ fuerūt in sacris ḡgini
bus iuicē cōnere. s. iusticia: rēpantia: forti
tudo: ꝑrudētia: fides: spes: charitas. Sed
adhuc cū istis septē virtutib⁹ habuerūt se
ptē grana aurea. i. septē sancti spūs dona
i. sapiētia: sciētia: intellectus: ꝑslij: fortitu
dinis pietatis et timoris. Hęc et vere fuerūt
virgines sacre ecclie q̄ sūt in trāsī
tu aque vt dicit̄ Eccī. l. **¶** Ca. LXXXI

Virtutes assimi
lant alleis. **¶** Hęc qz alleuz vt
dicit̄ Diacordides h; virtutē oē ve
nenosū repellēdi. Et h; cōpetit virtuti fidel
q̄ venenosa dogmata. s. hereticoz depellit
in q̄bus ē venenū falsitatis et prauitatis.
Repellit etiā fides et vincit venenū mūdū.
i. cupiditatē vel rabie tyrānoz ꝑsequētū.
j. Job. v. Hęc ē victoria q̄ vincit mūdū fi
des nra. **¶** Hęc valet contra venenū diabo
li: Ephe. vj. In oib⁹ sumētes scutum fidei
in q̄ possitis omnia tela ignea neq̄sumi ex
r 4

Liber tertius

tinguere. **S**exto qz alleū habet virtutem
dolorē illoz mitigādi. s. si cū oleo cocum
et tritū sup locū doloris ponat. Et h̄ cōpe
rit sp̄ci: qz ipsa spes celestis premij mitigat
dolosē p̄ntis exilij: p̄cipue si adit p̄ctōz
p̄ritio et celestis gr̄e vnctio. **T**ertio qz
habet virtutē diuidēdi: et humores gros
sos incidēdi: et p̄sumēdi: et h̄ cōpetit chari
tati q̄ nos a mūdo diuidit. An̄ q̄ diligit mū
dū nō ē charitas p̄ris i eo vt d̄r. j. Job. ij.
Cui poeta p̄sonat dicēs: Nō h̄i p̄cordant
nec in vna sede morant. An̄ amor mūdi
verus amorqz dei. An̄ charitas humores
grossos. i. affectus terrenos a mente sepa
rat et p̄sumit. **Q**uarto habet virtutē vul
nera fordidā purgādi: et h̄ cōpetit iusticie:
qz purgat maleficia: et scelera i alterutqz cō
missa: q̄b̄ inter dū vulnerant corp̄a: vt sal
tē vulnerant dānabilē suscipientū corda.
Quinto h̄ virtutē dolorē et timorē a loco
tollēdi si coctū cū aq̄ fontana apponatur.
Et h̄ cōpetit prudētie q̄ tollit dolorē dū cō
solat in aduersis: et sedat timorē superbie
humiliās in p̄perl. **S**exto h̄ virtutem
mosū canis rabidi curādi si cū sale ruta et
nucibus sit admirū et positū sup vulnus.
Et h̄ cōpetit fortitudini: q̄ defēdit a mosū
carnis rabidi. i. a terroze aduersitatē vt p̄
secutiōis mūdi. si tū ip̄a fortitudo sit cū sa
le discretiōis cū ruta acute cōtēplatiōis:
qz ruta d̄r reddere visū acutū: et cū nuce. i.
custodia humilitatē. Nā nux dulcedinem
nuclei sub arida testa celat et custodit. Et
sic quoqz hō humil sub asperitate penitentie
vt carnis celat vt custodit dulcedinē mētē.
Septio qz alleū h̄ vim hydropisiz ena
ciandi: qz humorē sub cutanem desiccāt.
Habet etiā vim vermes vētris occidēdi
si cū pipere et succo mēte et aceto et sale mo
dū offerat. Et hec duo cōpetūt tēpantie q̄
hydropisiz curat. i. luxuria i q̄ fluxus car
nalis humoris exuberāt: quē ip̄a t̄pantia
p̄ virtutē p̄tinētie et abstinentie euacuat. **T**ertē
t̄pantia vermes vētr̄. i. appetitū et p̄uritū gu
le inordinatos q̄ etiā ventrē replēt et mor
dēt necat: si tū abstinentia cū pipere calido
diuī amor et cū succo mēte. i. deuotiōe mē
tis: et cū aceto cōpūctiois fuerit sociata.
Quia abstinentia et cōpūctio dilectio et de
uotio optimā salū faciūt aie p̄ quā oīs in
ordinatus mor̄ carnis cōstringit et absee
dit. **T**ertē virtutū theologicaz p̄fectio repre

sentat in faba. Nā faba h̄z bastā q̄ crescit
angulosa: et rep̄tat fidē q̄ creuit p̄ q̄tuor
angulos. i. p̄ doctrinā q̄tuor euāgelistarū.
vt p̄ angulos. i. p̄ q̄tuor ptes mūdi. De q̄
bus d̄r. Hēu. xxviii. Dilataberis ad orientē
et occidentē ad septētrionem et meridiem.
Tertē faba habet florē odorifex multū ab
apibus frequētātū. Et hic flos significat
spem: qz cū flos apparēt spes ē de futuro
fructu: p̄ spē et iā incipim̄ future vite gau
dia odorare ac sapē. hāc frequētāt apes. i.
actiui solliciti et argumētosi: qz i spe fructū
vite eterne semināt femina elemosinar et
operū misericordie. **T**ertē faba p̄ducit i ba
sta theca: q̄. s. i. t̄ri. diuersis sūt disticte do
munculis in q̄bus fabe p̄ ordinē sūt loca
te. **T**ertē theca sūt charitatē gradū diuersas
domūculas. i. diuersos modos habētēs.
in q̄bus sūt fabaz grana. i. charitatē opa
quodā ordine distincta. Nā debet eē cha
ritas ordinata et gradata: et inter? in affe
ctib̄ et exteri? et effectib̄. **L**ant. ij. Ordina
uit in me charitatē. **C**aplin. LXXXII

Virtuosi hoies
differūt a vitiosis: sic plante siue
arbores masculina a femininis.
Dicit aut̄ Aristo. qz diuersitas plantaz di
stinguit p̄ masculinas et femininas: i. in
nitur inē verasqz q̄druplex differētia. **P**ri
ma sumit ex cōplexiōe: qz masculina plāta
spissior ē durior sicciōz dēstoz et ramosior q̄
femina. Sicut in hoies qdā sūt masculini. i.
viriles h̄ vitia: et p̄stantes p̄ra aduersa: q̄
dā at sūt femini. i. molles et cōstātes. **A**li
masculini. i. virtuosī sūt maḡ spissi p̄ gr̄eple
nitudinē: sūt maḡ duri p̄ patientie fortitudi
nē: maḡ sicci p̄ abstinentie ariditatē: maḡ
dēsi p̄ virtutū multitudinē: et sūt magis ra
mosi p̄ bonoz op̄ez sollicitudinē. **S**ecūda
differētia sumit ex folioz distinctiōe. quia
masculina arbor habet folia aspera mino
ra et strictiora p̄pter dominū siccitatē. Et
dicit Aristo. qz si folia vel puluis folioz vel
cortex masculinae plāte folijs femine cō
ponat vt simul coherēat: citius maturabū
tur fructus femine: et p̄hibent casū folioz
et fructuz: donec fuerit cōpleta digestio.
Lul? rō ē fm Alphredū qz masculina plā
ta aere deferente auget calorē femine. et
sic fit potentior in opatione. Et dicit etiam
idem Alphredus qz si folia masculinae plā

Liber tertius

rōne diuulsiōis: qz flores in vento borea
dinellant. Vetus boreas asper et fortis ē
mozs p quā humana vita totalit diuellit.
Sic flores dicuntur qsi fluores: qz cito de
fluunt et ad materiā p̄mariam redeūt. Sic
hōim vita cito desuit: et p moztē humanū
corpus in p̄pitiā materiā. s. terrā redit. Ja
co. i. flos ei⁹ decedit et decor vultus eius
deperijt. **Capitū: LXXXV**

Christus assimili
lat illi herbe q̄ dicitur diacōtea: ex
co. qz h̄ herba h̄ similitudinem
serpentis et tñ nō est venenosa imo est ser
pētibus p̄raria. Itā eius basta ad modū
colubri maculis ē respersa: h̄is similitudinē
vipere vel draconis. Florē habet purpu
rē diuisū et apertus: sicut os serpentis de
cuius medio p̄cedit q̄si lingua serpentis ni
gra et rotunda. Hec autē herba odore suo
serpētes fugat: vt dicit **Dias**. Sic x̄ps ha
buit similitudinē serpentis in quātū habuit si
militudinē carnis pcti: s̄z tñ in rei d̄itate si
habuit venenū. i. pctm̄ qd̄ serpēs antiqu⁹
.i. diabol⁹ sua tēratōe humane nature im
miser: **De b̄. iij.** Nō enī habem⁹ pontificem
q̄ nō possit cōpati infirmitatib⁹ n̄ris tenta
tū p oia p similitudinē absqz pctō. **Uñ** x̄ps
sue passiois odore ipos serpētes. i. demo
nes fugauit: et nos ab eoz veneno. i. pctō
liberauit. **Uñ** ip̄e fuit figurat⁹ in illo serpē
te eneo quē moyses fecit q̄ figurā serpentis
habebat et tñ veneno carebat. **Lingua au
tē. i. doctrina x̄pi fuit serpētina. i. prudētis
sima. Itā prudētia sp̄eti ascribit⁹. **Matth.
x.** Estote prudētes sicut serpētes. **Sic** ni
gra: qz hūillima. **Uñ** ip̄e dixit: **Matth. xj.**
**Discite a me qz mit̄ sū et humilis corde. vt
nigra qz ardentissima. res est aduste nigre
dinem h̄nt: **Lu. vi.** Nōne cor n̄m ardens
erat i nob dū loqr̄t̄ et sic rotūda: qz p
fectissima. Itā rotūda figura p̄fectissima
figura a p̄ho indicat. **Job. vij.** Itā qz sic lo
cutus ē hō. **Sic** x̄ps assimilat⁹ flori. **Pr
mo** ppter generacionē: qz flos generat ad
calore solis et infusione rotis: et sine lesio
et apertione arboris. Sic ad x̄pi p̄ceptōez
calor sancti sp̄s se infudit: q̄ ip̄m p̄ceptio
nē fecit: **Luce. j.** Sp̄s sanct⁹ sup̄ueniet in
te et virt⁹ altissimi obubrabit tibi. **Ros** di
uine gratie sup̄ueniet p quā x̄go deo pla
cuit: **Luce. j.** **Que** gratia plena domin⁹ te****

cum. Nulla apertionez. i. corruptionē per
tulit: sed virgo cōcepit: **Esā. vij.** Ecce x̄go
cōcipiet et pariet filiū. **Esā. xj.** Egrediet⁹
virga de radice iesse. **Sic** sicut dicit **Py
thagoras**: flos habet in celo patrē. s. soles:
in terra matrē. s. plantā: et ita put ip̄e **Di
genes** dicit in celo est sine m̄re et in terra si
ne patre. et ex hoc similitudinē habet cum
verbi cōceptione: q̄ fuit in celo sine matre
fm̄ natiuitatē eternā: in terra vō sine pa
tre fm̄ natiuitatē tp̄alem. **Secūdo** x̄ps
assimilat⁹ flori ppter delectationem qz iste
flos delectat visū sua pulchritudine. **De
tri. j.** In quē desiderat̄ angeli. Delectat ol
factum sui odoris suauitate: vt qlibet cla
mare possit. **Trabe** me post te et. Delectat
tactū sua lenitate: **Ps. lxxxv.** Quonia tu
dñe suauis et mitis ad **Lit̄. iij.** Apparuit
benignitas. Delectat auditū et etiā gustū
p sp̄m futuri fructus: qz q̄si flores suauis
audimus speram⁹ fructi⁹. **Multum** enī de
bet auditū nostrū delectare q̄si audimus
ip̄m nostrū florē x̄pm esse nostrū mediatō
rē. Itā sicut flos est medius inter ramum et
fructū: sic ip̄e est mediator inter nos et de
um. Delectat etiā gustū in spe fructi⁹: qz p
ip̄m tanq̄ p florē venturi sumus ad illos
fructus. **Lant. ij.** Fructus illi⁹ dulcis gut
turi meo. **Tertio** ppter orationē. **Ha
buit** enī iste flos odorē deū patrē afficien
tē: **Hei. xxvij.** Ecce odor filij mei sic odor
agri pleni. **Item** odorē demones expel
lentes ad modū myrre q̄ fugat serpētes:
Ecci. xxij. Ego q̄si myrrha d̄di suauitate
odoris. **Sic** odorē hominē a peccati cor
ruptione seruante ad modū odoris cedri.
Et nota qz flos habet odorē quasi indefici
entem: qz auullus arefact⁹ et attritus odo
rem suū nō pdit. **Similr** dñs noster ielus
x̄ps auullus in morte arefactus in cruce:
attritus in flagellatiōe: odorē suauitatē nō
perdidit: sed adauxit. **Ande** Amb. dicit
in li. iij. de spiritu sancto. **Flos** odorē suū
et succul⁹ reseruat. et p̄rit̄ accumulāt: nec
auullus amittit. **Ita** et domin⁹ in partibulo
crucis nec cōtritus emarcuit: nec auullus
euauit et illa lāce cōpunctione succul⁹
sacro speciosior fusi cruozis colore verna
uit: moū ip̄e nescius et mortuus eterne vi
te munus exhalat. **Quarto** ppter va
riationē. varia nanqz floriū genera sūt gra
tiosa. **Et** domin⁹ noster ielus x̄ps fuit vt

viola p humilitatē: vt lilium p puritatem:
vt rosa p charitatē: p quā p nob se sangui
ne rubricauit. vñ merito dicitur: Eccl. i. Quasi
flos rosarū in dieb' vernis: ps. cij. Tan
q̄ flos agrī sic efflorescit.

Capitulum: LXXXVI

Celus carnalis

et matrimonialis q̄ est inter cō
iuges assimilaf cepe marino.
¶ **P**rio ratione nocumenti: qz hmoi cepe
quando inuenit solū est morifex & vene
nosum. Tunc enī talis celus ē solus quā
do ē sine dei timore vel sine prudētie discre
tione: q̄bus omnis virtus & passio debet ef
se sociata. An celus q̄ est sine eis generat
suspitiones & tribulationes mortiferas et
venenosas ad litterā sequūtur quandoqz
veneficia et mortes. Iaco. iij. Si celū ama
rum habetis &c. ¶ **S**ecūdo ratione medica
menti: quia reprimi eius malicia si i vino
et oleo aliquantulum dimittatur vt sic in
medicinis apponatur: quia si amor coniu
galis sit cum vino charitatis & cū oleo le
nitatis: nō nocet sed p̄dest multum. Et de
tali amore loquitur. Ap̄ls ad Ephe. v. di
cens. Viri diligite v̄ores vestras sicut et
ips̄ ecclesiā. Tercio rōne tēperamentis: qz
in tali cepe dñt interiora ac exteriora abijci
quia interiora propter caliditatem nimia:
exteriora vero propter siccitatem multum
sunt mortifera: sed meda sunt temperata
et multum medicine accomoda. Sic a cel
lo matrimonij debet remoueri illud quod
est vitiosum interius. s. amor inordinatus
et carnalis. ¶ **A**tem illud quod ē vitiosum
exterius vt in dīsereta custodia: quam vn'
coniugum alteri ponit. Sed amor sine cel
lus temperatus & medium tenens lauda
bilis est et bon'. Et hic celus facit eos cō
cordes in bono: & ideo gratus ē deo & ho
minibus. Unde Eccl. xx. In tribus be
neplacitū est spiritui meo que sunt proba
ta coram deo & hominibus. Concordia fra
tra: amor proximorum: vir et mulier sibi
bene consentientes.

¶ **E**xplicit liber tertius de similitudinib'
rerum.

Incipit prologus. li. liij.

Interroga in

menta & docebūt te: volari
lia celi & indicabūt tibi: lo
quere terre & respondebit
tibi: & enarrabūt pisces ma
ris: Job. xij. Creator celoz & dñator aqua
ruz vniuersoz rex & dñs creature specialē
curā gerēs de hoīe: quē sua insignitū ima
gine ad sui fruitionē creauerat: rātr oīa q̄
p̄duxit humāis deputauit obseq̄s: vt nō
tātū ex eoz aspectu solacia capere posset:
sed ex eoz insig vsu vel famulatu varia il
li cōmoda vndiqz pueniēt. Ac rñ inf ista
magnifica sue puidētie dicta volatilia celi
et pisces maris vt ex sacra scriptura colli
gitur: quodā p̄cipuo munere ad humane
vite comoda tripliciter ordinauit. Nā pri
mo ea constituit in obsequiū subiectiois:
et p̄ ex verbis scripture clarius intima.
vbi deus hominib' loquens dicit Gen. j.
Dominamini piscibus maris & volatilib'
celi. Decebat nāqz vt animalia cetera illi
subijcerent: qui naturalis rationis fasti
gio & puidētie gubernaculo om̄ibus pe
mittebat. Habent enī animalia cetera p ex
timationē vniuersalis & naturalis puidē
tie q̄ oīm agibiliū est rō: naturalē quandā
participationē: in homie vero viget per se
vniuersalis & naturalis prudētia q̄ omni
um agibiliū est rō directiua. Dē aut qd ē
p participationē subdit ei qd ē p essentiā:
quare pueniēs fuit q̄ oīa animalia homi
ni subderēt. An ps. viij. ait. Om̄ia subie
cisti sub pedib' eius oues & boues vniuer
sas &c. & vsqz ad semitas maris. ¶ **S**ecūdo
qz dñs pisces maris & volatilia celi hoīb'
concessit in edulium refectionis. Siquidē
ante tempus diluuij herbas tātū & fruce'
arborum hominibus & alijs animalib' de
concessit in cibū dicēs eis: Gen. j. Dedi vo
bis omnē herbā afferentē semē sup terrā:
et vniuersa ligna que habēt in semetipsis
sementes generis sui: vt sint vobis in escā
et cunctis animantibus terre. Sed post
modum peracto diluuiū animalium con
cessus est esus: scilicet cum dominus di
xit: Gen. ix. Omnes pisces maris manū
vestre traditi sunt: et omne qd mouetur et
viuit erit vobis i cibū: quasi olera virētia
tradidi vobis omnia: excepto q̄ carnem